

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

MANZUM HZ. ALİ CENKLERİNDEN
YEMÂME CENGİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

RUGEŞ DEMİR

DANIŞMAN

Prof. Dr. EYÜP AKMAN

KASTAMONU 2019

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

MANZUM HZ. ALİ CENKLERİNDEN
YEMÂME CENGİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

RUGEŞ DEMİR

Danışman Prof. Dr. Eyüp AKMAN
Jüri Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Aziz GÖKÇE
Jüri Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Ali Osman ABDURREZZAK

KASTAMONU 2019

TEZ ONAYI

Rugeş DEMİR tarafından hazırlanan "**Manzum Hz. Ali Cenkerinden Yemâme Cengi Üzerine Bir İnceleme**" adlı tez çalışması aşağıdaki Jüri üyeleri önünde savunulmuş ve oy birliği ile Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü **Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı**'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

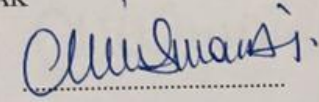
Danışman Prof. Dr. Eyüp AKMAN
Kastamonu Üniversitesi

Jüri Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Aziz GÖKÇE
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
(Jüri Başkanı)

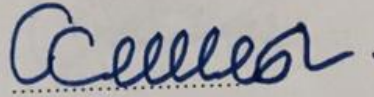

Jüri Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Ali Osman ABDURREZZAK
Kastamonu Üniversitesi

24.06.2019

Enstitü Müdürü
Prof. Dr. Cevdet YAKUPOĞLU

TAAHHÜTNAME

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışma da bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildirir ve taahhüt ederim.

İmza

Rugeş DEMİR

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

MANZUM HZ. ALİ CENKLERİNDEN YEMÂME CENGİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Rugeş DEMİR

Kastamonu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilimdalı

Danışman: Prof. Dr. Eyüp AKMAN

Hız. Ali Cenklere 13.-14. yüzyıldan itibaren tercüme veya telif yoluyla Türk edebiyatına kazandırılmış ve Türk milleti tarafından sevilip kabul görmüş önemli eserlerdir. Türk Edebiyatı bünyesinde destansı niteliği daha ağır basan bu cenknâmeler, İslam dünyasında örnek şahsiyet olarak bilinen Hız. Ali'nin çevresinde gelişen olayları konu almıştır. Bu cenknâmelerde Hız. Ali'nin her davranışı topluma örnek kişi olarak sunulmuştur.

Tez çalışmamızda iki nüshadan faydalanılmıştır. Ana metnimizi Kastamonu nüshası Yemâme Cengi, karşılaştırdığımız nüsha İstanbul nüshası oluşturmuştur. Yapmış olduğumuz bu çalışmamızla, Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olan Yemâme Cengi'nin iki ayrı nüshası günümüz Türkçesine aktarılmış ve Kastamonu - İstanbul nüshaları arasında edisyon kritik yapılarak iki nüsha arasındaki farklılıklar dipnotlarla verilmiştir. Latin alfabesine aktarılmış olan bu nüshaların Türk edebiyatı sahasında ve halk bilimi dalında; bu konuyla ilgili araştırma yapan ve yapacak olanlara yardımcı olacağına inanıyoruz.

Yemâme Cengi içinde geçen belli başlı motifleri "*Stith THOMPSON*"ın *Motif Index of Folk Literature*" isimli eserindeki karşılıkları tespit edilmiş ve Yemâme Cenknâmesi'nde geçen zaman, mekan ve şahsiyet unsurları da ele alınmıştır.

Hız. Ali'nin "Yemâme Cengi" nüshalarında dil, genel olarak her tabakadan insanın kolaylıkla anlayabileceği bir sadeliğe sahiptir. Metinler Eski Anadolu Türkçesi ile yazılmıştır. Yazıldığı dönemin günlük konuşma dili ile kaleme alınan bu cenknâmede ara ara Arapça ve Farsça tamlama ve kelimelere de yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hız. Ali, Cenknâme, Yemâme Cengi

2019, 184 sayfa

Bilim kodu:....

ABSTRACT

MSc. Thesis

A REVIEW ON THE YEMÂME CENKNAME FROM HZ. ALİ CENKNAMES

Rugeş DEMİR

Kastamonu University
Institute for Social Science
Department of Turkish Language and Literature

Supervisor: Prof. Dr. Eyüp AKMAN

Hız. Ali Cenk's 13-14. century are translated into Turkish literature through translation or copyright and are accepted by the Turkish nation are important works. These epicities of Turkish literature, which outweigh the epic quality, are known as the exemplary figure in the Islamic world. It is about the events that took place around Hız. Ali in this cenknâme. Each of Ali's behaviors has been presented to society as an example.

Two copies were used in our thesis. Our main text is Kastamonu copy Yemâme Cengi, and the copy we compare is Istanbul copy. In this study, two separate copies of Yemâme Cengi, written in Ottoman Turkish, were transferred to today's Turkish and the differences between Kastamonu and Istanbul copies were made and the differences between the two copies were given with footnotes. These copies were transferred to Latin alphabet in the field of Turkish literature and folklore; we believe it will help those who do and do research on this topic.

The main motifs in Yemâme Cengi were identified in the work of ith Stith THOMPSON' in Motif Index of Folk Literature, and the elements of time, place and personality in the Yemâme Cenknâmesi were also discussed.

Hız. Ali's Yemâme Cengi dil copies, language generally has a simplicity that can be easily understood by people from every level. The texts are written in Old Anatolian Turkish. In this cenknâme, which was written with the daily spoken language of the period in which it was written, Arabic and Persian phrases and words were also included.

Key Words: Hız. Ali, Cenknâme, Yemâme Cengi

2019, 184 pages
Science code....

ÖN SÖZ

Türk edebiyatında yer alan pek çok destan, İslamiyetin kabulünden sonra İslamî unsurlarla yeniden şekillenmiştir. Bir yandan coşku ve heyecan uyandıran bir yandan da tavsiye veren ve dinî yönden büyük önem taşıyan cenknâmeler bunun somut örnekleri olmuştur. Hz. Ali Cenkları 13.- 14. yüzyıldan itibaren tercüme veya telif yoluyla Türk edebiyatına kazandırılmış ve Türk milleti tarafından sevilip kabul görmüş önemli eserlerdir. Türk Edebiyatı bünyesinde destan karakteri daha ağır basan bu cenknâmeler, İslam dünyasında örnek şahsiyet olarak bilinen Hz. Ali'nin çevresinde gelişen olayları konu almıştır. Bu cenknâmelerde Hz. Ali'nin her davranışı topluma örnek kişi olarak sunulmuştur. Öte yandan bu cenkler, dönemin toplumsal değerlerini sağlayan önemli bir okul haline de gelmiştir. Bu sebeple Türk halk edebiyatı için çok önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır.

Çalışmamız dört bölümden oluşmaktadır. Çalışmamızın "Birinci Bölüm'ü" " Hz. Ali Cenknâmeleri Hakkında Genel Bilgiler" adını taşımaktadır. Cenknâmelerin konusu, yazılış tarihleri, yeri, önemi, kaynakları ve yapılan çalışmalar bu bölümde ele alınmıştır".

"İkinci Bölüm" de hem Hz. Ali Cenkları'nda hem de Yemâme Cengi'nde anlatım, dil, üslup ve şekil özellikleri incelenmiş ve Yemâme Cengi'nin nüsha tavsifleri ve epizotları ele alınmıştır.

"Üçüncü Bölüm" de Yemâme Cengi içinde geçen belli başlı motifleri "*Stith THOMPSON'in Motif Index of Folk Literature*" isimli eserindeki karşılıkları tespit edilmiştir. Ayrıca Yemâme Cengi'nde geçen zaman, mekan, şahsiyet unsurları bu bölümde ele alınmıştır.

"Dördüncü Bölüm" de Yemâme Cengi'nin metinleri Arap alfabesinden Latin alfabesine aktarılmış ve Kastamonu Nüshası ile İstanbul Nüshası arasındaki farklılıklar edisyon kritik yöntemiyle incelenip değerlendirilmiştir.

"Sonuç" kısmında ise çalışmamız genel olarak değerlendirilmiş ve varmış olduğumuz sonuç açıklanmıştır.

Çalışmamızın sonunda ise Sözlük, Kaynakça, ve Ekler yer almaktadır.

İki nüsha arasındaki farklılıklar, ilgili kelime üzerine dipnot konularak belirtilmiştir. Kastamonu nüshasında eksik olan yerlere eklediğimiz kelimeler [] işaretiyle gösterilmiştir. Okumada tereddüt ettiğimiz kelimelerin yanına (?) konulmuştur. Ayrıca çalışmamızın sonunda Kastamonu Nüshası Yemâme Cengi'nin tıpkı basımı verilerek daha sağlıklı okumalara imkan sağlanmıştır.

Böyle bir çalışma yapmaya beni yönlendiren ve arşivindeki bir mecmuada yer alan Yemâme Cengi'nin nüshasını vererek bana çalışma imkanı sağlayan ve araştırmamın başından sonuna kadar engin bilgileri, hoşgörü ve sonsuz anlayışıyla her zaman yardımcı olan çok değerli hocam ve tez Danışmanım Prof. Dr. Eyüp AKMAN'a sonsuz teşekkür eder, kendilerine minnet ve şükranlarımı sunarım.

Rugeş DEMİR
Kastamonu, Haziran, 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT	ii
ÖN SÖZ.....	iii
GİRİŞ	1
I. BÖLÜM.....	4
1. HZ. ALİ CENKNÂMELERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	4
2. HZ. ALİ CENKNÂMELERİNİN KAYNAKLARI	8
3. TÜRK EDEBİYATINDA HZ. ALİ CENKNÂMELERİ İLE İLGİLİ YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR	10
3.1. Kitaplar	10
3.2. Tezler	13
3.3. Makaleler	15
4. MANZUM HZ. ALİ CENKNÂMELERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER	16
5. YEMÂME CENKNÂMESİNİN EPİZOTLARI	21
II. BÖLÜM	23
6. HZ. ALİ CENKNÂMELERİNDE VE YEMÂME CENGİ'NDE ANLATIM, ŞEKİL VE ÜSLUP ÖZELLİKLERİ.....	23
6.1. Hz. Ali Cenknâmelerinde Şekil, Dil ve Üslup.....	23
6.2. Yemâme Cengi'nde Anlatım, Şekil, Dil ve Üslup.....	25
7. HZ. ALİ'NİN YEMÂME CENGİ'NDE ŞAHIS – MEKAN - ZAMAN	27
7.1 HZ. ALİ CENGİ'NDE TESPİT EDİLEN ŞAHSİYETLER	27
7.1.1. Dini Şahsiyetler	27
7.1.1.1. Hz. Muhammed	27
7.1.1.2. Hz. Ali.....	28
7.1.1.3. Hz. Hasan	28
7.1.1.4. Hz. Hüseyin.....	29
7.1.1.5. Hz. Ömer	30
7.1.1.6. Hz. Osman.....	31
7.1.1.7. Hz. Ebubekir.....	31
7.1.1.8. Hz. Bilâl.....	32
7.1.1.9. Fâtıma	33
7.1.2. Diğer Şahsiyetler	33
7.1.2.1. Yemâme.....	33
7.1.2.2. Vezîr	34
7.1.2.3. Pasbân	35

7.2. YEMÂME CENGİ'NDE MEKÂN	35
7.3. YEMÂME CENGİ'NDE ZAMAN	37
8. HZ. ALİ'NİN YEMÂME CENGİ'NDE TESPİT EDİLEN BELLİ BAŞLI MOTİFLER.....	38
8.1. DİNİ MOTİFLER	38
8.1.1. Tanrı	39
8.1.2. Şeytan	39
8.1.3. KİTAPLAR.....	40
8.1.3.1. Kur'an-ı Kerîm.....	40
8.1.4. İBADETLER	41
8.1.4.1. Oruç.....	41
8.1.4.2. Namaz.....	42
8.1.4.3. Zekat.....	43
8.1.5. KUTSAL MEKANLAR.....	43
8.1.5.1. Mihrap/Mescid	43
8.3. HAYVANLAR.....	44
8.3.1. At / Düldül.....	44
8.3.2. Aslan	45
8.3.3. Deve	46
8.4. ALETLER.....	47
8.4.1. Silahlar	47
8.4.1.1. Kılıç	47
8.4.1.2. Ok-Yay	48
8.4.1.3. Süngü.....	48
8.4.1.4. Tabanca.....	49
8.5. ÇALGILAR	49
8.5.1 Nekkâre	50
8.5.2 Nefir.....	50
8.5.3 Zurna.....	50
8.5.4. Kös	51
8.6. FORMULİSTİK SAYILAR.....	51
8.6.1. 3.....	51
8.6.2. 7.....	52
8.6.3. 40.....	52
IV. BÖLÜM.....	53

9. KASTAMONU YEMÂME CENGİ NÜSHASI İLE İSTANBUL SÜLEYMANİYE YEMÂME CENGİ NÜSHASI'NIN KARŞILAŞTIRILMASI	53
SONUÇ	133
SÖZLÜK	135
KAYNAKÇA	142
EKLER	146
ÖZGEÇMİŞ	185

GİRİŞ

Türkler İslamiyet'i kabul ettikten sonra İslâmiyet'in tanıtılması ve yayılması için büyük mücadele vermişlerdir. Dolayısıyla bu durum dillerinde, edebiyatlarında ve kültürlerinde büyük bir değişikliğe yol açmıştır. İslamiyetin yayılmasına hizmet eden önemli şahsiyetlerden birisi de Hz. Ali olmuştur. İslam dünyasının önemli simalarından olan dördüncü halife Hz. Ali, Arap ve Fars edebiyatlarında olduğu gibi Türk kültürü ve edebiyatı açısından da önemli bir konuma sahiptir. Onun savaşta gösterdiği büyük kahramanlıklar dilden dile anlatılarak destanlaşmış ve Müslümanlar üzerinde derin bir etki bırakmıştır. Bundan dolayı İslamiyetin ilk yayıldığı coğrafyalarda olduğu gibi Türk toplumunda da Hz. Ali'ye verilen önem ve değer bambaşkadır. Bu nedenle Hz. Ali gibi büyük bir şahsiyetin her davranışı, topluma örnek olarak sunulmuştur.

Sahabeler arasında fütüvvet, yani kahramanlık denilince akla ilk olarak Hz. Ali gelmiştir.¹ Bu yüzden onun etrafında oluşan, gelişen hikâyeler çok dikkat çekmiştir. Bu hikâyeler, "Cenknâme" adı verilen eserlerde yer almıştır.

Hz. Ali Cenklere 13. yüzyıldan itibaren tercüme veya telif yoluyla Türk Edebiyatına kazandırılmıştır. Türk edebiyatı bünyesinde destansı niteliği ile daha ağır basan bu cenknâmeler, İslam dünyasında örnek şahsiyet olarak bilinen Hz. Ali'nin çevresinde gelişen olayları konu almıştır. Bu hikâyelerin uzun zaman sözlü kültür ortamı içinde yaşadığını söylemek mümkündür.

Önceleri meddah tarzında anlatılarak nakledilen Cenknâmeler, yazılı metinlerin yaygınlaşmasıyla birlikte bir dinleyici topluluğu huzurunda okunmak üzere kaleme alınmıştır.² Bu efsanevî hikâyeler, dinleyici ve okuyucuyu cezbe etmesindedir ki Türk toplumu tarafından kısa sürede yazılıp okunmaya başlanmış ve kabul görmüştür.

¹ Mehmet Gümüşkılıç, "Bir Gazavat-Nâme Etrafında Hz. Ali'nin Halk Muhayyilesindeki Yeri", The Journal of Academic Social Science Studies, cilt 5, sayı 2, Nisan 2012, s. 145-155,

² Toprak, a.g. e. s. 8

Bu konudaki düşüncelerini Doğan Kaya : "Mesela Battal Gazi tek başına Bizans'ı dize getirirken, manen onunla birlikte mücadelelere katılır, aynı acıyı aynı sevinci onunla beraber tadar. Öyleki; halk, bazen cenk kitabı okumak sözü yerine: "*Haydi bugün biraz gavur kıralım*" der."³ şeklinde ifade etmiştir. Dolayısıyla halk, bu cenkleri okuyarak hem hoşça vakit geçirmiş hem de onlarla bütünleşmiştir.

Bu cenknamelerin anlatıldığı ortam bir yandan dönemin toplumsal değerlerini sağlayan önemli bir okul haline de gelmiştir. Bu sebeple cenknameler Türk halk edebiyatı için çok önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır.

Hz. Ali'nin kahramanlık ve yiğitliğinin anlatıldığı cenknâmelerden biri de üzerinde inceleme yaptığımız "Yemâme Cengi"dir. Yemâme Cengi, mesnevi tarzında yazılmış olup aruzun "Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün" kalıbıyla kaleme alınmıştır.

İncelediğimiz cenknâmede, henüz küçük olan Hasan ve Hüseyin, bir şehit mezarı başında Kur'an okurlarken Yemâme adlı bir kafir beyi tarafından kaçırılır ve Yemame'nin memleketine götürülür. Yemame, çocukları öldürmeleri için celladlarına emir verir. Vezirin yardımıyla öldürtme işi bir sonraki güne ertelenir. Bu sırada Hz. Ali çocukları aramaya çıkar. Çocukların izlerini bulan Hz. Ali, Yemâme'nin kalesine gelir. Kimliğini bildirmeksizin birçok kuvvetli pehlivan ile çarpışıp onları yener. Sonra kim olduğunu söyleyerek cenge girer. Meleklerin yardımıyla kafir askerlerini kırıp Hasan ve Hüseyin'i kurtarır.

Yemâme Cenknâmesi'nin diğer cenknâmelerden farklı bir yönü Yemâme isimli şahıstır. Bir çok kaynakta Yemâme ismi Suudi Arabistan'da coğrafi bir mekân olarak geçerken Yemâme Cengi'nde ulu, güçlü bir bey olarak geçmektedir. Bu farklılık, yaptığımız araştırma sonucunda sadece Yemâme Cengi'ne ait bir durumdur.

Çalışmamızda öncelikle cenknâme geleneği içinde Hz. Ali cenklerinin yeri ve önemi ortaya koyulmuş ve bugüne kadar Hz. Ali Cenknâmeleri üzerine yapılan çalışmalardan

³ Doğan Kaya, **Noksani'nin Kan Kalesi Cengi**, Vilayet Kitabevi, Sivas, 2009, s.V

bahsedilmiştir. Ardından Yemâme Cengi'nde geçen zaman, mekan ve şahıs unsurları tespit edilip incelenmiştir. Ayrıca cenkte geçen belli başlı motifler "*Stith THOMPSON*"ın "*Motif Index of Folk Literature*" isimli eserindeki karşılıklarını bulmak suretiyle tespit edilmiş ve motiflerin geçtiği beyitler tahlil edilmiştir.

Tez çalışmamızda iki nüshadan faydalanılmıştır. Ana metnimizi Kastamonu'dan temin ettiğimiz nüsha oluşturmuştur. Bu nüsha, Yemâme Cengi'nin Kastamonu nüshası olarak adlandırılmıştır. Karşılaştırma yaptığımız ikinci nüsha da İstanbul Süleymaniye Kütüphanesinden alındığı için İstanbul Nüshası Yemâme Cengi olarak isimlendirilmiştir. Kısaltmalarda birinci nüshamız "Kast. Nüs.", ikinci nüshamız "İs. Nüs.", şeklinde verilmiştir. Latin alfabesine aktarılmış olan bu nüshaların Türk edebiyatı sahasında ve halk bilimi dalında; bu konuyla ilgili araştırma yapan ve yapacak olanlara yardımcı olacağına inanıyoruz

Hız. Ali'nin "Yemâme Cenknâmesi" nüshalarında dil, genel olarak her tabakadan insanın kolaylıkla anlayabileceği bir sadeliğe sahiptir. Yazıldığı dönemin günlük konuşma dili ile kaleme alınan bu cenknâmede ara ara Arapça ve Farsça tamlama ve kelimelere de yer verilmiştir. Cenknâme, Eski Anadolu Türkçesi ile yazılmıştır. Çalışmanın "Yemâme Cengi'nde anlatım, şekil, dil ve üslup" adlı bölümünde dil özellikleri detaylı olarak incelenmiştir.

I. BÖLÜM

1. HZ. ALİ CENKNÂMELERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Cenk kelimesine Türk Dil Kurumu güncel sözlüğünde "kahramanca mücadele, çarpışma" karşılıkları verilmiştir. Mecazi anlamda ise "büyük çaba, uğraş" manasına gelmektedir. Cenknâme ise bu mücadeleyi anlatan kitap anlamına gelmektedir.

İsmet Çetin tarafından yapılan "Türk Edebiyatında Hz. Ali Cenknâmeleri" adlı 'Doktora Tezi' çalışması Cenknâmeler konusunda önemli bir boşluğu doldurmuştur.

İsmet Çetin, Cenknâmeleri şu şekilde tanımlar: "13. yüzyıldan itibaren Anadolu sahasında tercüme, adapte, veya te'lif olunan Hz. Ali Cenknâmeleri İslamiyetten önce "Alp" tipi çevresinde teşekkül eden destanlar ile dini unsurlar ile techiz edilmiş maddi kuvvetin arka plana atılıp maneviyatın ön plana çıkarıldığı "Veli" tipinden de bazı unsurları bünyesinde taşıyan "Gazi" tipi çevresinde teşekkül eden dini destanlardır."⁴ Bu tanıma göre Cenknâmeler İslamiyet öncesi ve sonrası öneminden bir şey kaybetmemiş ve giderek zenginleşmiş önemli bir tür olarak karşımıza çıkmıştır.

Prof. Dr. Abdurrahman Güzel, "Türk Halk Edebiyatı El Kitabı" çalışmasında cenknâmeleri; Hz. Ali'nin kahramanlıklarının halk arasında, dilden dile anlatılması ile ortaya çıkmış kahramanlık hikayeleridir"⁵ şeklinde tanımlamıştır.

İsmail Toprak ise Hz. Ali cenknâmelerini şöyle tanımlar: "Türk destan geleneğinin İslâmi devresi mahsullerinden olan Cenknâmeler, Müslümanlar ile Müslüman olmayanlar arasındaki savaşları konu edinen hikâyelerdir. İslamiyetten önceki destan geleneğinin devamı gibi görülebilirse de çıkış noktalarını Kur'an ve hadisler başta olmak üzere İslâm tarihi oluşturmaktadır."⁶ Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere Cenknâmeler Kur'an ve hadislere dayanır bu yüzden bu eserler aracılığıyla İslam dînini yaymak ve benimsetmek son derece önemli olmuştur.

⁴ İsmet Çetin, **Türk Edebiyatında Hz. Ali Cenknâmeleri**, Kültür Bakanlığı yayınları, Ankara, 1997, s. XXX

⁵ Abdurrahman Güzel, Ali Torun, **Türk Halk Edebiyatı El Kitabı**, Akçağ yayınları, Ankara, 2014, s. 273

⁶ İsmail Toprak, **Hazret-i Ali Cenklere**, Büyüyen Ay yayınları., İstanbul, 2016, s. 7

Jean Louis Mattei'ye göre ise Cenknâme; "Başta Hz. Ali olmak üzere, Hz. Muhammed, sahabeler ve müelliflerin kendi uydurdukları kişiler etrafında dönen; genellikle Müslümanlarla, Hristiyanlar ve dine inanmayanlar arasında cereyan eden hadiseleri, mübalağalı, mucizevî ve gerçekleşmesi mümkün olmayan olaylarla anlatan edebî bir türdür."⁷

Tüm bu tanımlar göz önüne alındığında Hz. Ali cenklerinin, özellikle İslam dinini yayma ve benimsetme düşüncesi üzerine çıkan, Müslüman ve Müslüman olmayan halk arasındaki mücadeleleri estetik bir dille anlatan dinî içerikli destanlardır. şeklinde tanımlamak mümkündür.

Hz. Ali Cenknâmeleri, Türk edebiyatında, Anadolu sahasında 13. yüzyılda veya daha önce yazılmış olmalıdır. Çünkü 13. yüzyılda kaleme alındığı kesin olan Battal-nâme'de Hz. Ali cenklerinden izler bulunmaktadır. Battalname yazarı, muhtemelen Hz. Ali cenknâmelerini görmüş, okumuş ve eserini yazarken bunlardan istifade etmiş olmalıdır.⁸

Bu bilgilerden hareketle Hz. Ali Cenknâmelerinin sözlü kültürde çok önemli bir yeri olduğunu ve uzun süre bu sözlü kültür ortamı içinde yaşatıldığını söyleyebiliriz. Çünkü Türk milleti konar göçer yaşam tarzından yerleşik hayata geçmesi ve İslam dinini kabul etmesiyle beraber İslam dinine ait herşey toplumda etkisini yavaş yavaş göstermeye başlamıştır. Dolayısıyla İslami motifler günlük hayatta sıkça kullanılmaya başlanmış ve yazılan edebi eserlerde de halka İslamiyeti anlatmak, öğretmek görevi güdülmüştür. Bu kutsal görev bir süre sonra insanlar üzerinde derin bir etki bırakmıştır.

Cenknâmelerin amacı konusunda İsmail Toprak şunları belirtir: Cenknâmelerin amacı "dinî tebliğ ve yayma, dini-ahlaki bilgi verme, toplumda gazâ ruhunu canlı tutma olduğu söylenebilir. Bu cenknâmelerde, Hz. Ali'nin hayat hikayesi, kerametleri ve onun etrafında cereyan etmiş olaylar anlatıldığı gibi, diğer İslam büyüklerinin kahramanlıklarına da yer verilmiştir."⁹ Hz. Peygamber zamanında; putperestlik, cahillik, hile, toplumdaki çürümüşlük ile mücadeleler ön plandadır. Tanrı'nın

⁷ Jean-Louis Mattei, **Hz. Ali Cenknâmeleri**, Kitabevi yayınları., İstanbul, 2004, s. 19-20.

⁸ Hasan Kavruk, Kazım Yoldaş, **Manzum Hazret-i Ali Cenkleri**, Son Çağ yayınları, Ankara 2013, s. IV

⁹ Toprak, a.g. e. s. 9

adaletinin bütün dünyaya yayılması ve insana insan gibi yaşamanın öğretilmesi ise en öne çıkan konulardır. İslamiyetin geniş coğrafyaya yayılması, eserde önemli bir yer bulmuştur. Cenknâmeler'in en önemli şahsı, kahramanlığı ve âlimliği ile dünya tarihinde yer almış olan Hz. Ali'dir.¹⁰ Hz. Peygamber de hiç şüphesiz, destanın en önemli kahramanıdır ve bizzat olayların içindedir.

Cenknâmeler, tarihi olaylara dayanan, ilhamını tarihten alan hikayeler olmakla birlikte tarihi gerçekleri tam yansıtmazlar.¹¹ Bazen tarihi bir hadisenin içine muhayyel vakalar, unsurlar serpiştirilmiş olabilir. Bazen de muhayyel bir hikaye, tarihi bir vak'a ile başlamış olabilir.¹² Müslüman halklar bu hikayeler aracılığıyla Hz. Ali'yi bütün bu olağanüstülükleriyle severek benimsemiş, onu hayatlarının, hatta coğrafyalarının bir parçası haline getirmişlerdir.¹³ Kahramanlığı ve cesaretiyle sadece Arap Yarımadası'nda değil Anadolu'da da sevilmiş, onun yiğitliği etrafında çok sayıda anlatı ortaya çıkmıştır.¹⁴

Önceleri meddah tarzında anlatılarak nakledilen Cenk hikâyeleri, yazılı metinlerin yaygınlaşmasıyla birlikte bir dinleyici topluluğu huzurunda okunmak üzere kaleme alınmıştır.¹⁵ Sonuç olarak İslamiyetin kabulünden itibaren Türk toplum hayatında önce ozanlar ile birlikte görülen kıssahan-meddahlar, konularını İslami gelenekten alan hikâyeler, bunların içinde Hz. Ali ile ilgili hikâyeler anlatmışlardır.¹⁶ Bu değişen kültür ortamında Hz. Ali cenknâmeleri, tek kahramanın etrafında gelişen olayların anlatıldığı bir tür haline gelmiştir. Bu bakımdan Hz. Ali Cenknâmelerinin konusu Hz. Ali ve çevresinin kafirlere karşı verdiği mücadeleyi ve İslam dinini yayma düşüncesi etrafında değişir.

Cenknâmelerin her ne kadar Arap ve Fars edebiyatının etkisiyle ortaya çıkmış olduğu söylene de Türk toplumunda ayrı bir yeri olduğu açıktır.

¹⁰ Necati Demir, "*Türk Düşünce Dünyasında Hazret-i Ali*", Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, 2011/60, s. 85

¹¹ Toprak, a.g. e. s. 9

¹² Mehmet Atalan, "*Türk Kültüründe Hz. Ali Cenknâmeleri*", Hz. Ali Sempozyum Bildirileri 24-25 Ekim, İzmir 2009, s. 552-553

¹³ N. Ahmet Özalp, **Hz. Ali Cenklere**, İstanbul Kapı Yayınları, 2017, s. 8

¹⁴ Onur Aykaç, "*Hz. Ali İfrit Cengi'nin Yeni Bir Nüshası*", "Alevilik-Bektaşilik Araştırmaları Dergisi / 2017/ s. 31

¹⁵ Toprak, a.g. e. s. 8

¹⁶ Çetin, a.g.e. s. XXXVI

Bu konuda İsmet Çetin düşüncelerini şöyle belirtir: "Cenknâmeler hangi kültür kaynağından bizim edebiyatımıza gelmiş olursa olsun, genel kabullerimize, inanç dünyamıza ve edebi zevkimize uyduğu için Türk edebiyatının bir unsuru ve müstakil olarak işlenen bir türü olmuştur."¹⁷ demektedir. Dolayısıyla cenknâmeler her ne kadar Arap kaynaklı olarak çıkmış olduğu belirtilse de Türk milletinin zekası ve yaratıcılığı neticesinde farklı bir hüviyete kavuşmuştur.

"Cenk hikayeleri aracılığıyla Hz. Ali, halkın hayatına, ruh ve inanç dünyasına öyle girmiştir ki halk, onun maddi anlamda uzaklığını içine sindirememiş, onu kendisine yakınlaştırmamanın yollarını aramıştır. Kimi şâir ve yazarlarımızın tanıklıkları, bu işlevin boyutlarını gözler önüne sermektedir. Halide Edip'ten Cemal Süreya'ya, Sezai Karakoç'tan Arif Ay'a, Rasim Özdenören'den Ömer Lekesiz'e çok sayıda şair ve yazar, bu hikâyelerle beslenmiş, okuma ve yazmaya bu hikâyelerle ısınmışlardır."¹⁸

Türk edebiyatında dini ve kahramanlık konularını içeren cenknâmelerin sayısı oldukça fazladır. Bu cenknâmelerde, Hz. Ali'nin hayat hikâyesi, kerametleri ve onun etrafında cereyan etmiş olaylar anlatıldığı gibi, diğer İslâm büyüklerinin kahramanlıklarına da yer verilmiştir. Yine bu cenknâmelerde kullanılan motifler ve anlatılan hikâyeler Türk kültür tarihi açısından önemli bilgiler içermektedir.¹⁹ Önemli kültür değerlerimizi, farklı kaynak ve özellikleri bünyesinde bulunduran cenknâmeler, dinamizmini ve enerjisini kendinden alan ender eserlerden biridir. Her türlü yaş grubuna ve her seviyedeki topluluğa aynı anda seslenebilmeyi başaran bu eser, nesilden nesile ve dilden dile aktarılarak varlığını sürekli olarak sürdürmüştür.²⁰ Tarihi süreç içerisinde cenknâmelerde herhangi bir mezhebin, tarikatın, cema'atin propogandası yapılmamıştır. Cenknâmelerde inanç konularında mezhebi taassub ön planda tutulmadan, İslâm esasları içerisinde Allah'a, Peygambere ve Ahiret gününe inanılmaktadır.²¹

¹⁷ Çetin, a.g.e. s. 456

¹⁸ Demir, a.g.e. s. 9

¹⁹ Mehmet Atalan, "Anadolu'da Cenknâmelerin Toplumsal Yansımaları", Kelam Araştırmaları 2011, s.45-56.

²⁰ Eda Bülbül, "Hz. Ali Cenknâmeleri Üzerine Bir Tetkik", Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas 2008.

²¹ Mehmet Atalan, **Türk Kültüründe Muhammed Hanefi Cenknâmeleri**, TBDD. yayınları. s. 210

2. HZ. ALİ CENKNÂMELERİNİN KAYNAKLARI

Fuad Köprülü, halk edebiyatımızda mevcut hikâye ve menkıbelerin üç kaynaktan geldiğini söylemektedir:

- a) Eski Türk an'anesinden geçen mevzular
- b) İslam an'anesinden geçen mevzular
- c) İran an'anesinden geçen - ekseriyetle dini olmayan ve bazen zahiri bir islâmi renge boyanmış mevzular olarak üç başlıkta inceler.

Köprülü'nün yaptığı bu tasnifle konusu dini kahramanlık olan cenknâmeler kaynağını İslam an'anesinden geçen konulardan almıştır.²² Dolayısıyla Hz. Ali çevresinde teşekkül eden cenknâmeler, kaynaklarını İslam tarihi, dinî kıssalar ve menkıbeler ile efsane ve masallardan almıştır.

Genellikle manzum bazen de hem manzum hem de mensur şekil özellikleri ile yazılmış olan Hz. Ali Cenknâmeleri'ni konusu itibariyle İsmet Çetin, "*dinî kahramanlık hikâyeleri*" içinde mütala'a eder ve şöyle der: "Cenknâmeler, bir taraftan örnek insanın teşekkülüne zemin hazırlarken bir taraftan da dinî-kahramanlık hikâye geleneğinin teşekkülünü hazırlamıştır. Bunların yanında da daha sonraki dönemlerde başta Gazavâtnâmeler olmak üzere Osmanlı kroniklerinin kaynağını da teşkil etmiştir"²³

Bir başka sınıflandırmayı Mehmet Çavuşoğlu yapmıştır. Çavuşoğlu 14. yüzyılda yazılan mesnevileri üç grupta incelemiştir:

1. Manzum dinî destanlar: Bunlar daha çok meclis ve kıraathanelerde okunmak üzere kaleme alınmış halk tipi mesnevilerdir. Bu tür eserler daha çok Hz. Ali, Hz. Muhammed, Hasan ve Hüseyin ile İbrahim Edhem gibi bazı ünlü sufilerin etrafında teşekkül etmiştir. Bunların asıl gayeleri hikâyeyi manzum ve kafiyeli olarak okuyan ve dinleyenlere aktarmak, onlara hoşça vakit geçirmek, yeri geldikçe nasihatler

²² Fuad Köprülü, **Meddahlar**, Edebiyat Araştırmaları C. II (2. Baskı) Ankara 1986, s. 361- 412

²³ Çetin, a.g.e. s. XXXV

vermektedir. Ekseriyetle Arap menşeli olan ve bazısının yazarı belli olmayan Kesikbaş destanı, Güvercin Hikâyesi, Hz. Ali'nin cenkleri, İbrahim ve İsmail destanları örnek verilebilir. Tamamıyla aruz vezniyle ve tasannudan uzak sade bir Türkçe ile yazılmışlardır. Özellikle uzun kış gecelerinde okunan bu eserler halk üzerinde ahlâk, fazilet, fedakârlık, yiğitlik gibi meziyetler ve dinî terbiye açısından önemli etkiler uyandırmışlardır.

2. *Tekke edebiyatı mahsulleri*: Bu tip eserler içerisinde en meşhurları Gülşehrî'nin Mantıku't-tayr'ı ile Aşık Paşa'nın Garîb-nâme'sidir.

3. *Klasik Türk edebiyatı mahsulleri*: Belli bir eğitimden geçmiş, yüksek zümreyi hedef alan eserler.²⁴

Görüldüğü üzere Mehmet Çavuşoğlu 14. yüzyılda mesnevi tarzında yazılan cenknâmeleri "*Manzum dini destanlar*" kategorisi içerisinde değerlendirmiştir.

Vasfî Mahir Kocatürk'de, Hz. Ali Cenknâmelerini "*Manzum Dini Destanlar*" kategorisi içinde incelemiştir.

Kocatürk, bu konu hakkındaki düşüncelerini şu şekilde belirtmiştir: "Divan şiirinin halka inmiş bir kolu sayabileceğimiz, aruz vezniyle mesnevi nazım şeklinde yazılmış epik ve didaktik dini eserler, bu devir Türk edebiyatının en karakteristik ve en bol mahsullerindedir. İslami bilgisi geniş olmayan, fakat bu dine karşı saf ve samimi bir iman taşıyan Türk halk kitleleri, Allahın kudretine, Peygamber'in hayatına, ilk Müslümanların savaşlarına ve aşk maceralarına, ahiret alemlerine ait hikâyeleri büyük bir merakla takip etmiş, devrin Müslüman misyonerleri durumunda olan fakihler, şeyyadlar, meddahlar, bu meraktan faydalanarak halk için birçok eser meydana getirmişlerdir. Bu eserler umumiyetle Arap kaynaklıdır."²⁵

Sonuç olarak bu bilgilerden hareketle İsmet Çetin cenknâmelerin kaynağını "*Dini Kahramanlık Hikâyeleri*" olarak ele alır. Mehmet Çavuşoğlu ve Vasfî Mahir Kocatürk'de "*Manzum Dinî Destanlar*" kategorisi içerisinde ele alır. Prof. Dr. Hasibe

²⁴Ahmet Atilla Şentürk, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergah yayınları, İstanbul, 10. Baskı 2015, s. 183.

²⁵Kocatürk, a.g.e. s.115

Mazıoğlu da 14. yy. yazılan mensur Hz. Ali cenknâmelerini "*dinî destani kahramanlık hikâyeleri*"²⁶ kategorisi içinde incelemiştir.

3. TÜRK EDEBİYATINDA HZ. ALİ CENKNÂMELERİ İLE İLGİLİ YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR

İsmet Çetin, "*Türk Edebiyatında Hz. Ali Cenknâmeleri*"²⁷ adlı kitabında Hz. Ali ile ilgili yazılmış kitaplar, makaleler, araştırmalara yer verdiğinden dolayı tekrar olmasın diye burada eserlere yer vermeyeceğiz. Sadece kitapta belirtilmeyen ve yakın zamanda yayınlanmış kitapların ve yapılan çalışmalardan tespit ettiklerimizi bu kısımda ele alacağız.

3.1. Kitaplar

3.1.1. *Doğın Kaya, Noksanî'nin Kan Kalesi Cengi, Vilayet Kitabevi, Sivas, 2009.*

Kitap, üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde asıl adı Ahmet Turan Ünal olan Âşık Noksanî'nin hayatı hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde Manzum Kan Kalesi Cengi'nin şekil ve üslubu, hikâyenin dil özellikleri ve Kan Kalesinin muhtevası ve özeti hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir. Ardından Kan Kalesi Cengi'nin günümüz

²⁶ Hasibe Mazıoğlu, *Divan Edebiyatında Hikâye, Doğumunun Yüzüncü Yılında Ömer Seyfettin*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1992, s. 21-22.

²⁷ Kitap beş bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmı iki bölümden meydana gelir. I. bölüm, "Türk Edebiyatında Hz. Ali Cenknâmeleri" başlığını taşıyıp, burada destan, hikâyecilik ve meddahlık geleneğinde Hz. Ali Cenknâmelerinin yeri ve öneminden bahsedilmiştir. II. kısımda ise "Hz. Ali Cenknâmeleri Konusunda Yapılan Çalışmalar" verilmiştir. Bu çalışmalar da kendi arasında "Hz. Ali Cenknâmeleri Üzerine Yapılan Çalışmalar" ve "Metin Neşirleri" olmak üzere iki kısma ayrılmıştır. Çalışmanın inceleme kısmının I. Bölümünü "Cenknâmelerin Nüsha Tavsifleri ve özetleri" oluşturmaktadır. II. bölümde ise cenknâmelerin tasnifleri ve musannifleri hakkındaki biyografik bilgiler yer alır. III. bölümde cenknâmelerin kaynakları, şekil ve üslup özelliklerinden bahsedilmiştir. Eserin IV. Bölümünde cenknâmelerde yer alan tipler tespit edilip tasnif edilmiş. Türk destanlarında geçen tipler ile mukayesesi yapılmıştır. V. ve son bölümde ise Hz. Ali Cenknâmelerinde geçen motifler ele alınmış, bu motiflerin Stith Thompson'ın Motif Index of Folk Literature adlı eserindeki karşılıkları belirtilmiştir. Yazar, motifleri tasnif ederken öncelikle on bir ana başlığa ayırmış, her başlığı yine kendi içinde alt başlıklara ayırarak incelemiştir. "Sonuç" kısmında Hz. Ali Cenknâmeleri üzerine yapılan bu çalışmanın bir değerlendirilmesi yapılmış ve varılan sonuçlar belirtilmiştir. Yazar bu bölümde, cenknâmelerin plan olarak Dede Korkut ve Köroğlu'ya benzediğini ifade etmektedir.

Türkçesine çevrilmiş metnine yer verilmiştir. Çalışmada üç nüshadan faydalanılmıştır. Bunlardan bir tanesi taşbaskı tekniğiyle, diğerleri 1968 ve 1976 yıllarında günümüz alfabetiyle basılmıştır. Hikâyenin tamamı 2732 beyittir. Cenknâme manzum bir şekilde kaleme alınmıştır. Çalışmanın sonunda da Kan Kalesi yazma nüshasından örnek fotoğraflar verilmiştir.

3.1.2. Mehmet Atalan, *Türk Kültüründe Muhammed Hanefî Cenknâmeleri*, TBDD Yay., İstanbul, 2011.

Kitap, giriş bölümü hariç üç bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde kaynaklar hakkında bilgi verilmiş ve Cenknâme geleneğinin oluşumu yer almıştır. Birinci bölümde Muhammed B. El- Hanefiyye'nin tarihsel, menkabevi hayatı hakkında bilgi verilmiş ve diğer İslam âlimleri ile olan ilişkisine yer verilmiştir. İkinci bölümde Cenknâmelerin genel olarak teşekkülü, özellikleri, fikri yapısı, coğrafyası ve cenknâmelerin toplumsal yansımalarını ele almıştır. Üçüncü bölümde ise Muhammed Hanefî cenknâmelerine göre dini inanç ve mezhepi motifler ele alınarak incelenmiştir. Çalışmanın sonunda "Hâza Kitâbu Muhammed Hanefî Rahmettullahi Aleyhi" manzum metnine yer verilmiştir. Metin 570 beyitten oluşmaktadır.

3.1.3. Hasan Kavruk, Kazım Yoldaş, *Manzum Hazret-i Ali Cenklere*, Son çağ Yay., Ankara, 2013.

Eserde, "Esedü'allahi'l-Galib Ali ibni Ebi Talib Radya'allahu Anh Kan Kal'asın; Feth İdüp Kahkaha Mel'ûnı Helâkı Beyân Olınur." İsmiyle geçen cenknâme günümüz türkçesine aktarılmıştır. Metin manzum bir şekilde yazılmıştır. Prof. Dr. Kazım Yoldaş ve Prof. Dr. Hasan Kavruk'un özel kütüphanesinde bulunan Hz. Ali Cenklere külliyyatı mesnevi nazım şekliyle, aruzun fâilâtün-fâilâtün-fâilün vezniyle yazılmıştır. Harekeli nesihle kaleme alınan eser, ciltli, meşin kaplamalı ve 130 yapraktan oluşmaktadır. Nüsha Malatya yöresinde bugün Balaban adıyla bilinen Gerimter'de, Hasan İbn-i Mehmet tarafından H. 1239 / M. 1823 tarihinde istinsah edilmiştir. Yetîmî adlı bir şair tarafından Sultan I. Abdulhamit döneminde 1192/1778'de yeniden biçimlendirmesiyle kaleme alınmıştır. İnceleme yapılan külliyyatın içinde Hz. Muhammed ve Hz. Ali'nin ortak kahraman olduğu ayrı vak'a kuruluşuna sahip sekiz hikâye bulunmaktadır.

Bunlar; Kan Kal'ası Cengi, Esed İbni Guveylem Cengi, Hayber Kal'ası Cengi, Ma'di Kerb Cengi, Davud-ı Şu'ba ve Kureyza Kal'ası Cengi, Ebu'l-Aşere ve Hz. Ali'nin gelin olma Hikâyesi, Muhammed Hanefî Cengi, Bedir Gazası ve Ebu Cehil'in Öldürülmesi Hikâyesi'dir. Hikâyeler içinde en hacimlisi 1159 beyitlik Kan Kal'ası Cengi'dir. Eserin tamamı 4323 beyitten müteşekkildir.²⁸

3.1.4. *Serhat Küçük , Hz. Ali İfrit Cenknâmesi, Kesit Yay., İstanbul, 2015.*

İfrit Cenknâmesi'nde Hz. Ali ile İfrit isimli bir kâfirin mücadelesini konu alır. Anadolu'da yüzyıllardır anlatılan gelen cenknâme türündeki eserlerin en önemlilerindendir. Çalışmada Hz. Ali Cenknâmeleri hakkında genel bilgi verilmiştir. Ayrıca Hz. Ali'nin yiğitliği, kerametleri, sözleri, hayat hikayesi, din büyükleri hakkında da bilgiler mevcuttur. Metin olarak ise İfrit Cenknâmesi incelenmiştir. Metin manzum bir şekilde kaleme alınmıştır.

3.1.5. *İsmail Toprak, Hazret-i Ali Cenklere, Büyüyen Ay Yay., İstanbul, 2016*

Eserde, Hz. Ali Cenknâmeleri hakkında genel bilgiler verilmiş ve sekiz ayrı cenknameye yer verilmiştir. Bu cenknameler; Billur-ı Azam, Hayber Kalesi, Kan Kalesi, Berber Kalesi, Muhammed Hanife Bâ Gazanfer, Havername, İmam Hüseyin'in Gazası cenklerinden oluşur. Cenklerin tamamı mensur bir şekilde kaleme alınmıştır. Çalışmanın sonunda Hz. Ali Cenklere'nin yazma ve matbu nüshalarından örnekler verilmiştir.

3.1.6. *Ahmet N. Özalp, Hz. Ali Cenklere, Kapı Yay., İstanbul, 2017.*

Bu kitapta İslam kaynaklı hikâyeler hakkında genel bilgi verilmiş ve 13. yüzyılda yazılan Hz. Ali cenknâmeleri hakkında genel bilgiler verilmiştir. Kitapta 7 hikâye mevcuttur. Hikâyelerden sonra da Muhammed Hanife, İmam Hasan, İmam Hüseyin ve Hazret-i Peygamberin mucizeleri hikâyelerine yer verilmiştir. Kitapta yer verilen cenknameler şunlardır; Haverzemin Cengi, Hayber Kalesi Cengi, Kan Kalesi Cengi, Berber Kalesi Cengi, Muhammed Hanife Beni Gatafan Cengi, Mağrip Ejderhası

²⁸ Kavruk, a.g.e. s. V-VI

Cengi, Muhammed Hanife, İmam Hasan ve İmam Hüseyin'in Cenklere'dir. Bu cenklerin tamamı mensur bir şekilde yazılmıştır.

3.1.7. Ziya Şakir Sokul, Hazreti Ali Hayatı, Öğütleri, Cenklere, Demos Yay., İstanbul, 2017.

Kitap iki bölümden oluşmaktadır. Kitabın birinci bölümünde Hz. Ali'nin yaşamı, öğütleri, Hz. Muhammed'in Hz. Ali hakkındaki sözleri ve Hz. Ali aşkı ile dolu nefeslere yer verilmiştir. Kitabın devamında Hayber Kalesi Cengi, Kan Kalesi Cengi, Devler Diyarı Cengi, Hâveran Şah Cengi, Ölüm Mağaraları Cengi ve Billûr-u Azam Cenklereine yer verilmiştir. Cenklerein tamamı mensur bir şekilde yazılmıştır.

3.2. Tezler

3.2.1. Sibel Yılmaz, Gazavat-ı Emire'l Mü'minin' Ali, Der Memleket-i Sind Ba Mukatil Şah (Gramer, Metin, İndex) Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Afyon, 2006.

Bu çalışma, Afyon Gedik Ahmet Paşa Kütüphânesi, 18190 numarada kayıtlı bir mecmuânın 207-218 varaklarında kayıtlı bulunan, 20 cemaziyel ahir 866(1461) tarihinde, Hasan İbn-i İlyas-ı Kasi tarafından yazılmış olan "Gazavât-ı Emire'l-Mü'minin Ali, der-Memleket-i Sind bâ Mukâtil Şa" adlı mesnevî'nin transkripsiyon, gramer, metin ve indeksinden oluşmaktadır. Mesnevî, Hz. Ali'nin Sind ülkesinin güneşe tapan hükümdarı Mukâtil Şâh'la yaptığı cengi konu almaktadır. Çalışma kısa bir giriş, gramer, transkripsiyonlu metin ve indeksten oluşmaktadır. Verilen metin manzum bir şekilde yazılmıştır.

3.2.2. Hülya Yaşar, Hazret-i Ali'nin Havernâme Cenklere (İnceleme-Metin), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas, 2007.

Bu çalışmada mensur Havernâme cenklereinin destan, hikayecilik ve meddahlık geleneğindeki yeri ve önemine değinilmiştir. Havernâme cenklereinin kaynakları, fikri yapısı, amacı, şekil özellikleri, üslup özellikleri, özetleri ve metinde geçen kahramanlar ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Ayrıca metinler üzerinden motifler bulunmuş ve Havernâme cenklereinde zaman ve mekan unsurlarına yer verilmiştir.

Çalışmanın sonunda da metnin transkripsiyonlu hali verilmiştir. Metin 589 beyitten oluşmaktadır.

3.2.3. Eda Bülbül, Hazret-i Ali Cenklere Üzerine Bir Tetkik, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas, 2008.

Bu tez de Hz. Ali'nin mensur bir şekilde yazılmış olan dokuz ayrı cenk hikâyesine yer verilmiştir. Bu cenk hikâyeleri olay örgüsü, motif, dil, anlatım, zaman, mekan, şahıs kadrosu bakımından ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Tezde verilen mensur cenk hikâyeleri şunlardır; Gaza-yı Feth-i Kal'a-yı Hayber Cengi, Tarih-i Kal'a-i Kan Hz.-i Ali Kerremullahu Vechehu Cengi, Hazâ Gazâvât-ı İmam-ı Ali Kal'a-yı Berber Bâ Zümur Ateşperest Cengi, Hazâ Gazâvât-ı Muhammed Hanife Bâ Gazanfer Kafir Alleyhilla Cengi, Hazâ Gazâvât-ı İmam Ali Kerremullahu Vechehu Bâ Ejderha-yı Der Mağrib Cengi, Hazâ Gazâvât-ı İmam-ı Hüseyin - Radiyallâhu Anhu Cengi'dir.

3.2.4. Mümin Şener, Muhamed Hanefî Cengi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2010.

Bu çalışmada Tursun Fakih'e ait bir cenknâmenin tenkitli metnine yer verilmiştir. Bu metin tasavvuf edebiyatı açısından tahlil edilmiştir. Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında Muhammed b. Hanefiyye'nin hayatı hakkında bilgi verilmiş, cenknâmeler hakkında genel bilgiler verilmiştir. Çalışmanın birinci bölümünde cenknâme yazarı Tursun Fakih'in hayatı hakkında bilgi verilmiştir ve cenknâme dil, şekil ve üslup özellikleri incelenmiştir. İkinci bölümde cenknâme de yer alan dini ve tasavvufî kavramlar tespit edilmiş ve tahlil edilmiştir. Çalışmanın son bölümünde ise cenknâme nüshalarının tavsifi yapılarak tenkitli ‘‘Hâzâ Kitâb-ı Muhammed Hanefî’’ metnine yer verilmiştir. Verilen metinler manzum bir şekilde yazılmış olup 548 beyitten oluşmaktadır.

3.2.5. Zehra Güden, Hz. Ali Cenknâmelerinin Estetik Değerler Bakımından İncelenmesi, Sakarya Üniversitesi, Ocak, 2013.

Bu çalışmada, Hz. Ali Cenknâmelerinin estetik değerler bakımından incelenmesine yönelik olarak yapılmıştır. Bu araştırma 11 tane mensur Hz. Ali Cenknâmesi üzerine

yapılmıştır. Bunlar; Haverzemin Cengi, Hz. Ali Devler Ülkesinde ve Malik Ejder Cengi, Kubbe-i Mıknatıs Cengi, Billur Dağı Cengi, Hayber Kalesi, Kan Kalesi, Hayberli Sihirbazın İntikamı, Hz. Ali Ölüm Vadisinde, Gazanfer Kâfir Cengi, Nemrud Kalesi Cengi'dir. Cenknâmelerin 10 tanesi Şenyıldız Yayınevi tarafından 1981 yılında basılmış ve yazarları belli değildir. Nemrud kalesi Cengi, Selami Münir Turdatap tarafından yazılmış ve Bozkurt Kitabevi tarafından 1970 yılında basılmıştır. Bu araştırmada temel amaç Hz. Ali Cenknâmelerinde yer alan estetik değerleri belirlemektir. Çalışmanın sonunda Hz. Ali Cenknâmelerinde yer alan estetik değerler tespit edilmiştir.

3.3. Makaleler

- 1) Mehmet Atalan, "*Türk Kültüründe Hz. Ali Cenknâmeleri*", Hz. Ali Sempozyum Bildirileri 24-25 Ekim, İzmir 2009.
- 2) Mehmet Atalan, "*Anadolu'da Cenknâmelerin Toplumsal Yansımaları*", Kelam Araştırmaları 2011.
- 3) Necati Demir, "*Türk Düşünce Dünyasında Hazret-i Ali*," Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, 2011.
- 4) Halil İbrahim Şahin, "*Kadı Abdisetdar Cenknâmesi Üzerine Bir İnceleme*", Türkiyat Araştırmaları, Sayı: 17, Güz /2012.
- 5) Mehmet Gümüşkılıç, "*Bir Gazavat-Nâme Etrafında Hz. Ali'nin Halk Muhayyilesindeki Yeri* ", The Journal of Academic Social Science Studies, cilt 5, sayı 2, Nisan 2012.
- 6) Hamza Karaoğlan, "*Anadolu'da Hz. Ali Tasavvurları: Kahramanmaraş Örneği*", Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2015.
- 7) Namık Aslan, "*Hz. Ali Cenklere Bağlamında Bir Eser*", Milli Folklor Dergisi, Sayı:111, 2016.

8) Onur Aykaç, "Hz. Ali İfrit Cenginin Yeni Bir Nüshası", Alevilik-Bektaşılık Araştırmaları Dergisi / 2017.

4. MANZUM HZ. ALİ CENKNÂMELERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Hz. Ali Cenklere genel olarak manzum, mensur ya da manzum-mensur karışık şeklinde yazılır. İncelemeye aldığımız Yemâme Cengi manzum bir şekilde yazılmış olup aruzun Fâilâtün Fâilâtün Fâilün kalıbı kullanılmıştır. İsmet Çetin "*Türk Edebiyatında Hz. Ali Cenknâmeleri*" adlı kitabında 20 cenknâmeden bahsetmiştir. Bunlardan bazıları manzum bazıları mensur bir şekilde yazılmıştır. Kitapta manzum olarak yazılmış 17 cenk hikâyesi şunlardır:

1- Kıssâ-ı Kahkaha Gazâvât-ı Ali Kerremullahu Veche

Kıssâ-ı Kahkaha İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi TY. Nu. 311, V. 71a-84b'de bulunmaktadır. Okunaklı bir nesih ile yazılmıştır. Her varakta 21 satır olup kim tarafından ve ne zaman istinsah edildiğine dair bilgi yoktur. Toplam 293 beyittir.

2- Gazavat-ı Aremran Bin Mûsallat Cengi'dür Zeyd'in Göne Kaplandığıdır.

İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi T.Y. 311 Nu. Mecmua, V. 55b-60a varaklarında bulunup toplam 179 beyittir.

3- Gazavât-ı Kıssa-ı Mukaffa' Hazret-i Ali Kerremullah Veche Cengi'dür

İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi T.Y. 311'de kayıtlı mecmuanın 60b-70b varaklarında bulunup 225 beyittir.

4- Kıssa-ı Hayber Ali Murtazâ

Ankara Milli Kütüphâne 06 Mil. A. 2886/2'de kayıtlı bir mecmuanın 125b-136b varaklarında bulunmaktadır. Kıssa-ı Hayberin sonradan 1262 (h) tarihi konulmakla beraber, Hikayenin daha eski olduğu anlaşılmaktadır. Cenknâme toplam 325 beyittir.

5- Gazavât-ı Hz. Ali

Ankara Milli Kütüphane 06 Mil. Yz. 2266'da kayıtlı bir mecmuadır. 52 varak olan bu mecmuada her sahifede 11 satır bulunmaktadır. İbn Hâfız ve 1250 tarih kayıtları bulunup, Cenknâmenin Tursun Fakı tarafından kaleme alındığı zikredilmektedir. Cenknâme 1225 beyittir.

6- Gazavât-ı Hazret-i Ali (Kıssa-ı Ummân Cengü'dür)

Ankara Milli Kütüphane 06 Mil. B.274'te kayıtlı bir mecmuada 96-163 sahifelerinde yer almaktadır. Cenknâme 176 varaktan oluşmuştur. Başı ve sonu eksik olup tarih ve isim kaydı bulunmamaktadır. Cenknâme 1201 beyittir.

7- Kıssa-ı Seyiddü'l-Murselin Huneyn Gazası ve Şahı Merdân'ın Cengü'dür

06. Mil. B. 274'te kayıtlı mecmuanın 1-70 sahifelerinde bulunup toplam 1185 beyittir.

8- Kıssa-ı Müzelzil Bin Menaf Olan Şâh'ı Merdân'ın Cengü'dür

06. Mil. B. 274'te kayıtlı mecmuanın 71-95 sahifelerinden bulunup 441 beyittir.

9- Kıssa-ı Kal'a-ı Selâsil ve Şâh-ı Merdan'ın Cengü'dür.

06. Mil. B. 274 kayıtlı mecmuanın 174-210 sahifelerinde yer alıp 600 beyittir.

10- Kıssa-ı Hazret-i Resûl Rûm ve Şam Sultanlarıyla Olan Cengi'dür

06. Mil. B. 274'te kayıtlı mecmuanın 321-351 sahifelerinde bulunup 515 beyittir.

11- Hazâ Kitâb-ı Gazavât-ı Ali Raziyallahu Anha

Ankara Milli Kütüphane 06. Mil. T. Y. 1132 numaraya kayıtlı mecmuanın 97b-109b varaklarında bulunmaktadır. Mecmuada 1083 tarih kaydı bulunmaktadır.

12- Gazavât-ı İmam Ali (Mikdad)

Ankara Milli Kütüphane 06. Mil. Yz. 2630'da kayıtlı bir mecmuanın 31a-57b varaklarında bulunmaktadır. Mecmuada 1262 ve 1290 tarih kayıtları bulunmaktadır. Cenknâme toplam 285 beyittir.

13- Zikr-i Gaza Hüzeyl Kal'ası'nın Alındığıdır.

Ankara Milli Kütüphane 06. Mil. Yz. B. 37'de kayıtlı bir mecmuanın 207a-218b varaklarında bulunmaktadır. Cenknâmenin Toplamı 435 beyit olup Hafız Hasan bin Abdurrahman ile 1181 tarih kaydı bulunmaktadır.

14- Gazavat-ı Emirü'l-Mü'minin Ali Keremullahu Veche Memleket-i Sind Ba Mukâtilin

Afyon Gedik Ahmet Paşa Kütüphanesi 18190 numarada kayıtlı bir mecmuanın 207-218 varaklarında bulunmaktadır. Her sahifede 14 satır bulunmaktadır. Tarih kaydı olarak 864 (1459) vardır.

15- Cenâdil Kal'ası Manzumesi

İstanbul Fatih Millet Genel Kitaplığı A.E. Manzumnumaraya kayıtlı bir mecmuada bulunmakta olup baş tarafı eksiktir. Cenknâme 13-34 varakları arasında olup 600 beyit civarındadır.

16- Dâsîtân-ı Gazavât-ı İmâm Ali

İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmut Efendi Koleksiyonu, 1692 numarada kayıtlı bir mecmuanın 225-248 varaklarında bulunmaktadır. Her sahifede

17 satır bulunup tamamı 748 beyittir. Yazılış tarihi 1245 olarak kayıtlarda geçer fakat müellif, müstensih ile ilgili bir kayıt bulunmamaktadır.

17- Dâsîtân-ı Kesik Baş

Türk Dil Kurumu Kütüphanesi Mikro Film Arşivi'nde fotoğrafları bulunmaktadır. İsm-i Azam Du'ası ve Dâsitan-ı Mahşer-Name ile aynı mecmuadadır. Mesnevi tarzında yazılmış, 122 beyitlik bir hikâyedir.²⁹

Tespit Ettiğimiz Diğer Manzum Cenknâmeler

1- Esedü'allahi'l-Galib Ali ibni Ebi Talib Radiya'allahu Anh Kan Kal'asın; (Feth İdüp Kahkaha Mel'ûnı Helâkı Beyân Olmur.)

Prof. Dr. Kazım Yoldaş ve Prof. Dr. Hasan Kavruk'un özel kütüphanesinde bulunan Hz. Ali Cenklere külliyyatı mesnevi nazım şekliyle, aruzun fâilâtün-fâilâtün-fâilün vezniyle yazılmıştır. Harekeli nesihle kaleme alınan eser, ciltli, meşin kaplamalı ve 130 yapraktan oluşmaktadır. Eserle ilgili detaylı bilgiler "*Hz. Ali Cenknâmeleri Üzerine Yapılan Çalışmalar*" bölümünde verilmiştir.

2- Mümin Şener, Muhammed Hanefi Cengi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2010.

Bu çalışmada Tursun Fakih'e ait bir cenknâmenin tenkitli metnine yer verilmiştir. Bu metin tasavvuf edebiyatı açısından tahlil edilmiştir. Üzerine tenkit yapılan metnin tam adı "Hâzâ Kitâb-ı Muhammed Hanefî"dir. Verilen metinler manzum bir şekilde yazılmış olup 548 beyitten oluşmaktadır. Eserle ilgili detaylı bilgiler "*Hz. Ali Cenknâmeleri Üzerine Yapılan Çalışmalar*" bölümünde verilmiştir.

Tüm bu sonuçlara göre en eski manzum Hz. Ali cengi Miladi 1459 tarihiyle "Gazavat-ı Emirü'l-Mü'minin Ali Kerremul'lahu Veche Memleket-i Sind Bâ Mukâtilin

²⁹ Çetin, a.g.e. s.1-6

Cengi’’dir. Bu cenk hikâyesi üzerine Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Yüksek Lisans Tezi olarak Sibel Yılmaz tarafından olarak çalışılmıştır.

Çalışmamızda Esas Aldığımız Manzum Cenknâmeler

a) Kıssâ-yı Yemâme ve Ali Cengi (Kastamonu Nüshası)

Bu nüsha Eyüp Akman’ın elinde bulunan bir mecmuada yer almaktadır. Eser, Varka ve Gülşah mesnevisinden sonra başlamaktadır. Bu nüsha hicri 1140, miladi 9 Kasım 1727 tarihinde es-seyyit Mustafa bin Muhammet tarafından Kastamonu ili - Ginolu kazası - şimdi bu yerleşim yeri Çatalzeytin ile Abana arasında bulunmakta olup bir kaç haneden ibarettir. Kaymazlar divanında istinsah edilmiştir. Eser 19 varaktan oluşmaktadır. Her sayfada 17 satır bulunup tamamı 658 beyittir. Son derece okunaklı nesih bir yazıyla yazılmıştır. Eser yer yer harekeli olup başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Eserin tam adı Kıssâ-yı Yemâme ve Ali Cengi'dir.³⁰

b) Dâsitan-ı Gazâvat-ı İmâm Ali (İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi Nüshası)

İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmut Efendi Koleksiyonu, 1692 numarada kayıtlı olan "Dâsîtân-ı Gazavât-ı İmâm Ali'ye İhtiva Eden Bir Manzume" isimli mecmuanın 225-248 varaklarında bulunmaktadır. Cenknâme nesih ile yazılmıştır. Her sayfada 17 satır bulunup tamamı 748 beyittir. Yazılış tarihi 1245 olarak kayıtlarda geçer fakat müellif, müstensih ile ilgili bir kayıt bulunmamaktadır. Hikayenin adında Yemâme geçmemesine rağmen anlatılan olay Yemâme kıssâsıdır.

c) Yemâme Cengi

Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 5897 numarada kayıtlı olup yazarı; Kadi Asker Şerif Mehmed Molla Efendi'dir. 26 Şubat 1795 tarihinde yazılmıştır. Harekeli nesih ile yazılmış olup her sayfada 15 satır bulunup tamamı 520 beyittir. Eserin tamamı 18 varaktan oluşmaktadır. Hikâyenin başı ve sonu eksiktir. Hikâyenin sonunda Hz. Ali'nin çocuklarını kurtardığı bölüm eksik kalmıştır.

³⁰ Eyüp Akman, *Varka ve Gülşah Mesnevisinin Yeni Bir Nüshası:Kastamonu Nüshası*, IX. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu, Malatya, 2017.

Bu sonuca göre elimizde olan Yemâme Cengi nüshalarının en eskisi Miladi 1727 tarihiyle Kastamonu Nüshası diye adlandırdığımız 'Kıssâ-yı Yemâme ve Ali Cengi'dir.

İkinci en eski Yemâme cengi nüshamız 26 Şubat 1795 tarihli kaydıyla Ankara Nüshası diye adlandırdığımız Yemâme Cengi nüshasıdır.

Üçüncü Yemame Nüshamız ise Miladi 1829 tarihli, İstanbul Yemâme Nüshası olarak adlandırdığımız ve aynı zamanda İsmet Çetin'in "*Türk Edebiyatında Hz. Ali Cenknâmeleri*" kitabında da geçen Dâsitan-ı Gazâvat-ı İmâm Ali Cengi³¹dir.

5. YEMÂME CENKNÂMESİ EPİZOTLARI

Kıssâ-yı Yemâme ve Ali Cengi (Kastamonu Nüshası)'nın Epizotları

- 1- Hz. Muhammed, Hz. Ali'ye Yemen Ta'if iline gidip oradaki halka İslam'ı anlatması için bir gaza kılmasını ister.
- 2- Hz. Muhammed, Yemen ilindeki halkın Allah'ı ve Resûl'ü tanıyıp Müslüman olmalarını ister, kabul etmeyenleri katl etmesini söyler.
- 3- Ali, Resûlullah'ın bu sözü üzerine eve gelip Fâtıma ile helalleşir ve Döldül'üne binip Yemen iline gaza kılmaya gider.
- 4- O zamanlar Ramazan ayıdır ve Hasan ile Hüseyin küçüktür. Oruç ayı olduğu için evde yemek aramaya başlarlar ve üç günlük yiyecek nafaka bulurlar.
- 5- Bir gün bir derviş kapıya gelir ve aç olduğunu söyleyip yemek ister.
- 6- Hz. Fâtıma dervişin söylediklerini duyar ve Hasan'a bakıp evden ne verebileceğini düşünür fakat Hz. Hasan son bir akşamlık yemeğinin kaldığını söyler ama biraz düşünür ve son kalan yemeği de vermek ister.
- 7- Hz. Fâtıma, son yemeklerini de sevap kazanmak için dervişe verir ve o gece oruç tutup namaz kılarlar ve bol bol tesbih zikri yaparlar.
- 8- Başka bir gün yine aynı derviş kapıyı çalıp aç olduğunu söyler. Ev halkı şaşkın bir şekilde birbirlerine bakarak dervişe tekrar yemek verirler.

³¹ Çetin, a.g.e. s. 5

- 9- Yiyecek yemekleri kalmayan Fâtıma ve çocuklar yedi gün oruç tutup zikir ederler.
- 10- Açlıktan iyice zayıf düşen Fâtıma bu durumu Hz. Muhammed'e anlatır. Bunun üzerine Hz. Muhammed bütün evi arar ama verecek biraz yemek dahi bulamaz.
- 11- Hz. Muhammed, Bilal'e kendi malından Fâtıma'ya zekât vermesini ister. Fakat günlerce zekât arayan Bilâl zekatı bulamayınca Hz. Muhammed'e gelir durumu anlatır.
- 12- Hz. Muhammed bu durumu Allah'a bildirir. Hak Te'ala bol bol Kur'an okumalarını emreder. Gece gündüz Kur'an okuyup Allah'ın kelamıyla meşgul olurken bir kıssâ anlatılır.
- 13- O yörede insan eti yiyen, çevresinde güçlü askerleri bulunan Yemâme isminde bir bey, askerleriyle beraber ava çıktığı gün yağmur yağar, şimşekler çakar, her bir askeri bir yere dağılır.
- 14- Medine şehrine varan Yemâme, şehri biraz dolaştıktan sonra mezarlıkta Hasan ve Hüseyin'i Kur'an okurken görüp yanlarına gider ve onların kim olduğunu sorması üzerine Hasan ve Hüseyin kendilerini tanıtır.
- 15- Yemâme, Hüseyin'i önce tabancayla vurur sonra ikisini ata bağlayıp götürür. Bunun üzerine Hasan ve Hüseyin korkmuş bir vaziyette ağlamaya başlarlar.
- 16- Yemâme, çocukları kendi sarayına getirir. Oğlancıkların ellerini ayaklarını zincirleyip zindana hapseder.
- 17- Yemâme ertesi gün Hasan ve Hüseyin'i katına getirtir ve Cellada ikisinin başını kesmesini emreder. Fakat Hasan, beğen sen bizi öldürürsen bizim babamız gelir seni öldürür. Babamız geldikten sonra onunla savaş onu yenebilirsen üçümüzü öldür der.
- 18- Vezirin isteği üzerine de Hasan ve Hüseyin gece gündüz evde bekletmek için götürülür. Hz. Ali çocukları kurtarmaya gelmezse ikisi de öldürüleceklerdir.
- 19- Onları eve getiren Vezir, Hz. Ali'yi tanıdığı için çocuklara çok iyi bakar ve on gündür aç kalan bu çocuklara yemek verir.
- 20- Yemen'i fethedip evine dönen Ali'ye çocukların kaçırıldığı söylenir ve günlerce ağlar.
- 21- Hz. Ali, çocukları bulmak için gece gündüz demeden Düldül ile beraber iz aramaya başlar.
- 22- Hz. Ali, Yemâme kalesini bulur. Saraya girer fakat buna engel olan bir kaç kişiyi hemen oracıkta öldürür.
- 23- Hz. Ali, Yemâme ile karşı karşıya gelir. Yemâme'den çocuklarını ister fakat Yemâme, Hz. Ali'nin söylediklerini dalgaya alıp güler.

24- Hz. Ali kendini tanıtır. Allah'u Te' alayı ve Resûl'ü tanıtmaya başlayınca Ali'ye bir darbe indirirler fakat vezir, Yemâme'yi sakinleştirir.

25- Ali askerlerden biriyle boğuşup başını gövdesinden ayırır bunu gören askerler bu heybetliği padişaha anlatır.

26- Tüm askerler Ali'nin üstüne gidecekken vezir onları durdurur. Adaletli bir savaş olmasını ister. Yemâme'nin emri üzerine Ali, cephaneye götürülür ve kendisine bir silah seçmesi söylenir. Ali, silahı seçer ve savaşımaya başlar.

27- Savaşta büyük kahramanlık gösteren Ali, tüm askerleri öldürür. Bunu gören Sultan, vezir'i yanına çağırır ve Ali'den aman dilemesini ister.

28- Ali'nin katına gelen vezir, Yemâme'nin özür dilediğini söyler ve onları affetmesini ister. Bunu duyan Ali sevinir ve Yemâme katına gelir ve Yemâme'nin îmana gelmesini ister.

29- Vezir, Hasan ile Hüseyin'i getirir. Yemâme îmana gelir ve kiliseler yıkılıp yerine mescitler yapılır.

30- Çocuklarına kavuşan Ali, çocuklarıyla hasret giderir ve evinin yolunu tutar.

II. BÖLÜM

6. HZ. ALİ CENKNÂMELERİNDE VE YEMÂME CENGİ'NDE ANLATIM, ŞEKİL VE ÜSLUP ÖZELLİKLERİ

6.1. Hz. Ali Cenknâmelerinde Şekil, Dil ve Üslup

Hz. Ali Cenknâmeleri, manzum, mensur, nesir + nazım karışık şekilde görülmektedir.³² Önceleri manzum menkıbeler şeklinde anlatılmış XV. yüzyıldan itibaren bir kısmı mensur hikâye tarzında yazılmıştır.³³

Cenknâmeler şekil olarak incelendiği zaman çoğu cenknâmenin Mesnevi tarzında yazıldığını görmek mümkündür. Bu konuya açıklık getirmek için mesnevi nazım şeklini yakından tanımamız gerekir. Mesnevi türünün özelliklerine bakacak olursak;

³² Çetin, a.g.e. s. 90

³³ Toprak, a.g.e. s. 11

Mesnevi: sözlük anlamı ikişer ikişer anlamında, iki mısralık nazım birimidir. Mesnevi, aslı Arapça olmasına rağmen Arapçada kullanılmayan bir kelimedir. Edebiyatta her beyti kendi arasında kafiyeli, iki beyitten binlerce beyte kadar uzanan nazım şeklinin adıdır. Beyitlerin ayrı ayrı kafiyeli olmasının yanında her beytin anlamının kendi içinde tamamlanması ve öteki beyitlere geçmemesi gerekir. Ancak beyitler arasındaki konu birliğine de dikkat edilir. Mesnevi beyitlerinin kafiyeleri bağımsız olduğundan uzun hikâyelerin yazılmasına elverişli bir nazım şeklidir. Destânlar, uzun aşk hikâyeleri, şehrengizler, didaktik dinî ve ahlaki konular ve ansiklopedik bilgiler veren eserler mesnevi şeklinde yazılmıştır. Mesnevi İran edebiyatına has bir nazım şeklidir. 14. Yüzyılda İskender-nâme (Ahmedî), Feth-i Kal'a-i Selâsil, Cenâdil Kal'ası cengi örnektir.³⁴ Cenknâmelerin mesnevi tarzında yazılmasının elbette bazı sebepleri vardır. Bunlardan bir tanesini Mustafa İsen, *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı*'nda şöyle belirtir:

Mesneviler, kafiye bulmanın kolaylığı, duygu ve düşüncelerini kolayca ifade etmeye elverişliliği sebebiyle, uzun konularda, aşk hikâyeleri ve dinî-tasavvufi eserlerde, mesnevi şekli tercih edilmiştir. Manzum mesnevilerin yanında, dinî, kahramanlık ve aşk hikâyelerini mensur olarak anlatan mesneviler de vardır.³⁵

Manzum dîni destanlar daha çok meclis ve kıraathanelerde okunmak üzere kaleme alınmış halk tipi mesnevilerdir. Bu tür eserler daha çok Hz. Ali, Hz. Muhammed, Hasan ve Hüseyin ile İbrahim Edhem gibi bazı ünlü sufilerin etrafında teşekkül etmişlerdir. Bunların asıl gayeleri hikâyeyi manzum ve kafiyeli olarak okuyan ve dinleyenlere aktarmak, onlara hoşça vakit geçirtmek, yeri geldikçe nasihatler vermektir.³⁶

Mesnevi tarzında yazılan cenknâmelerden bazıları mesnevi veznine uyduğu halde, bazıları vezin itibariyle ya çok bozuk ya da vezne hiç uymamaktadır. Sonuç olarak cenknâmelerin 11'li hece veznine de uyan "Fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün" vezniyle yazıldığını söyleyebiliriz. Ancak arûz kusurları çok fazladır. Bunun sebebi ise

³⁴ Mustafa İsen vd., a.g.e. s. 264-267

³⁵ Mustafa İsen vd., *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı*, Grafiker yay., Ankara, 2016, s. 28.

³⁶ Ahmet Atilla Şentürk, Ahmet Kartal, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergah yay., İstanbul, 2015, s.183

cenknâmelerin kaleme alındıkları 13. ve 14. yüzyılda arûzun Türk edebiyatına henüz yerleşmediğidir.³⁷

Cenknâmeler, dil itibariyle Eski Anadolu Türkçesi'nin özelliklerini taşımaktadırlar. Bu özellik, daha çok manzum cenknâmelerde görülür. 16. yüzyıldan sonra teşekkül eden veya daha sonraki dönemlerde istinsah edilen cenknâmelerin dili ise, devirlerinin özelliklerini taşırlar. Bu özellikleri mensur ve mensur-manzum cenknâmeler için söylemek mümkündür. Kullanılan kelimeler, cenknâmelerin konularından dolayı savaş ve din ile ilgili kelimeler sayısı epeyce fazladır. Gündelik hayatla ilgili unsurlara fazla yer verilmediğinden, gündelik hayatla ilgili kelimelere de yer verilmez.³⁸

Hız. Ali Cenknâmelerinde üslûba baktığımız zaman da eserin teşbih, tezat, mübalağa, benzetme, seci, asonans gibi edebî unsurlarla süslenmiştir ve eserin zengin bir anlatım dili vardır olaylar akıcı bir şekilde ilerler. Zaman zaman anlamı kuvvetlendirmek ve ifade zenginliği kazandırmak için ikilemelere de yer verilmiştir.

6.2. Yemâme Cengi'nde Anlatım, Şekil, Dil ve Üslup

Hız. Ali'nin "Yemâme Cengi" nüshalarında dil, genel olarak her tabakadan insanın kolaylıkla anlayabileceği bir niteliktedir. Yazıldığı dönemin günlük konuşma dili ile kaleme alınan bu cenknâmede ara ara Arapça ve Farsça tamlama ve kelimelere yer verilmiştir. Ayrıca şekil olarak incelendiği zaman da Yemâme Cengi manzum bir şekilde kaleme alınmıştır.

Bunun dışında üzerine çalıştığımız metinlerde geçen bazı ekleri tespit edip metinde geçen örnek cümlelerle destekledik ve ulaştığımız sonuçları değerlendirdik.

İncelediğimiz Yemâme Cengi'nin üç nüshasında da ilk hecede yer alan "e" seslerinin "i" şeklinde yazıldığını görüyoruz. "Gice gündüz bunları bekleyeyim", "Beyni dağıldı hem **vir**di cânı", "**İtdi** noldı bir urmada oldu ol" yukarıda verdiğimiz örneklerden de anlaşılacağı gibi "e" sesleri yerine "i" sesleri kullanılmıştır. "-dı, -di; -de, -da, -den, -

³⁷ Çetin, a.g.e. s. 98

³⁸ Çetin, a.g.e. s. 454

da" eklerinin "t" şekli kullanılmamıştır. "**Çıkdı** vezîr bin belayla anı", "Götürüb **atdı** havâyâ ol donı", "Eteğin **açdı** sığadı boynı", "Eteğin **sokdı** beline şîr 'Alî" metinde geçen örneklerdir. Metinde rastlanılan çıkdı, atdı, açdı, sokdı gibi kelimeler örnek gösterilebilir. "hani, hangisi" gibi kelimeler "kanı, kangı" şeklinde ifade edilmiştir. "Varub andan **kangız** almazmısız, Kankı silahın görüb kıla kabûl" cümleleri örnek verilebilir. Eski Türkçede kullanılan II. Teklik şahıs emir eki olan "-gıl, -gil" ekleri kullanılmıştır. "İtdi ol boz aygırı **virgil** bana", "Ben zayıfdan ana selâm **eylegil**", "Eyü sözi 'aşkıyla **kılgıl** kabûl", "Yok yere biz masûmu **öldürmegil**" şeklinde kullanılmıştır. Metinde " (-Uban) " eki çoğu yerde geçmektedir. (-Uban):Zarf-fiil ekinin genişlemiş biçimi olan bu ek, (-Up) biçimine göre oldukça seyrek tercih edilmesine karşılık manzum ve mensur pek çok eserde kullanılmış olan zarf-fiil ekidir.³⁹ Metinde; "Zikr tesbih kılubanı **yatalum**", "**Aluban** anun katına varalum" şeklinde kullanılmıştır. Dede Korkut'ta sık rastladığımız **örü tur-** fiiline bu metinde de sık sık karşılaşıyoruz.

Cengimiz mesnevi tarzında aruzun Fâilâtün Fâilâtün Fâilün kalıbı ile yazılmıştır. Fakat metinde vezne uymayan beyitlerde vardır. Redif, tam kafiye, zengin kafiye sık kullanılmıştır. Bu kullanımlar 13.,14.,15. yüzyıl Eski Anadolu Türkçesi'nde kullanılan dil özelliklerinden bir kaçı olduğu için eserin Eski Anadolu Türkçesi ile yazıldığını söylemek mümkündür.

13. ve 14. yüzyıl Eski Anadolu Türkçesi ile yazıldığını düşündüğümüz bu metinler, manzum bir şekilde yazılmıştır. Eski Anadolu Türkçesi'nin söz varlığını, anlatım gücünü ve ifade biçimlerini metinde açık bir şekilde görmekteyiz.

İncelediğimiz Yemâme Cengi'nde divan edebiyatı etkilerini görmek mümkündür. Metnin birçok yerinde aruz hatası bulunmaktadır. Bazı şiirlerde kelime eksikliğinden söz etmek mümkündür. Metnin anlatım dili son derece sade ve anlaşılırdır.

Eserin içinde geçen Arapça ve Farsça kelimeler, Türkçe konuşan insanların yabancı olmadığı kelimelerdir. Hz. Ali Cenknâmelerine sanatsal yönden baktığımız zaman da teşbih, mübalağa, benzetme, edebî unsurlarla süslendiğini görürüz. Eserin zengin bir

³⁹ Erkan Salan, *Eski Anadolu Türkçesinde Aruz Vezni ve Uyağın Zarf-Fill Eklerine Etkisi*, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı. 26, Ocak 2017, s.96

anlatım dili vardır, bunun sebebi de olayların akıcı bir şekilde ilerlemesinden kaynaklanmaktadır. Zaman zaman anlamı kuvvetlendirmek ve ifade zenginliği kazandırmak için ikilemelere de yer verilmiştir.

7. HZ. ALİ'NİN YEMÂME CENĞİ'NDE ŞAHİS – MEKAN - ZAMAN

7.1 HZ. ALİ CENĞİ'NDE TESPİT EDİLEN ŞAHSİYETLER

7.1.1. Dini Şahsiyetler

7.1.1.1. Hz. Muhammed

"İslâm peygamberi olan Hz. Muhammed, İsmail Peygamber neslindedir ve 571 yılında Mekke'de dünyaya gelmiştir.⁴⁰ Üstün bir kudrete, parlak bir zekâyâ, ıslahatçı bir karaktere sahip olan Hz. Muhammed, on bir evlilik yapmış onlardan; Zeynep, Rukayya, Ümmü Gülsüm, Fatıma ve İbrahim isimli çocukları doğmuştur."⁴¹ Hz. Ali Cenkeri'nin merkezinde her daim Hz. Peygamber bulunur. Onun emriyle ya da izniyle cenge çıkılır ve cenk sonunda O'na dönülür.⁴² Cenknâmelerin merkez kişisi durumunda olan Hz. Muhammed, Sultanı-ı din, Fahr-i cihan, Sadr-ı bedr, On sekiz bin alemin serveri, sıddık, İki Cihan Serveri v.b. isimlerle anılmaktadır.⁴³

75- Aytıldar kim ey **Nebî'ler Serveri**

Yâradılmış mahlûkun peygamberi

87- Nesne bulamadum didi **Muhammed'e**

Ziyba Tanrı dostı ol Ahmed'e

Yemâme Cengi'nde Hz. Muhammed için "Sıdk-ı safa, Nebiler Serveri" gibi isim ve sıfatlar kullanılmıştır.

⁴⁰ Bülbül, a.g.e. s. 203

⁴¹ Çetin, a.g.e. s. 150

⁴² Toprak, a.g.e. s. 18

⁴³ Çetin, a.g.e. s. 335-336

7.1.1.2. Hz. Ali

Hicretten yaklaşık yirmi iki yıl önce (m. 600) Mekke’de doğduğu rivayet edilmektedir. Babası Hz. Peygamber’in amcası Ebû Talib, annesi de Fâtıma bint Esed b. Hâşim’dir. Ebû Tâlib’in en küçük oğludur. Hz. Muhammed’in peygamberliğine ilk iman edenlerdendir.⁴⁴ Hz. Ali, Cenknâmelerin çevresinde teşekkül ettiği kahraman olması münasebeti ile hakkında en çok bilgilerin verildiği şahsiyettir.⁴⁵ Hz. Ali ve oğulları çevresinde teşekkül eden cenknâmelerden bazıları tarihi bir hadiseyi anlatmakta veya bir tarihi hadiseyi işaret etmektedir. Cenknâmelerde Hz. Ali'nin tam bir tanımı yapılmaz. Bu anlatılarda Hz. Ali, kimi zaman hayali ve destansı, kimi zaman da gerçek ve tarihi kimliği ile İslamiyet'i yayma ve zulüm gören Müslüman halkı kurtarma amacı doğrultusunda çeşitli mücadeleler içerisine girmektedir.⁴⁶

26- Destûr alub evine geldi **Ali**
Ol **Çalab’un arslanı** gerçek velî

176- Haber oldı şehre ve geldi **Ali**
Tanrı'nın arslanı ol gerçek velî

İncelediğimiz Yemâme Cenknâmesi’nde Murtazâ, Şîr-i Yezdan, Tanrı Arslanı, Server gibi isimler ve sıfatlarla anılan Hz. Ali, alperen tip olarak karşımıza çıkar. Yapılan arslan benzetmesi onun ne kadar yiğit, heybetli, kahraman ve güçlü olduğunu göstermek için yapılmıştır.

7.1.1.3. Hz. Hasan

3. yılın Şâban ayında (Ocak-Şubat 625) veya Ramazan ayının 15’inde (1 Mart) Medine’de doğdu. Babası ona Harb adını koymayı düşünmüşse de Hz. Peygamber, Câhiliye döneminde bilinmeyen Hasan adını ve Ebû Muhammed künyesini vermiş ve kulağına bizzat ezan okumuştur; doğumunun yedinci gününde de akıka kurbanı kestığı ve Hz. Fâtıma’dan saçının ağırlığınca fakirlere gümüş dağıtmasını istediği

⁴⁴ Ethem Ruhi Fıglalı, *Ali*, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1989, 2/1

⁴⁵ Çetin, a.g.e. s. 166

⁴⁶ Toprak, a.g.e. s. 9

bilinmektedir. Kaynaklarda, Resûlullah'a çok benzediği için Hz. Ebû Bekir'in onu, "Ey nebîye benzeyen, Ali'ye benzemeye" diye sevdiği ve Hz. Ali'nin de buna tebessüm ettiği belirtilir.⁴⁷ Hasan, Berber, İfrit, Selâsil, Ummân ve Yemâme Cengi'nde geçmektedir.⁴⁸

108- Ol yere geldi **Hasan**'la Hüseyin
Anda Kur'an okurdu ol hîn

122- Bir dahi **Hasan** yüzine urdu ol
Bağlayuban bindi ata dutdı yol

123- Aytđı gücün buldım ahir ben sizi
Hasan ağlar yaşıyla doldı gözi

Yemâme Cengi'nde geçen Hz. Ali'nin biricik evladı Hasan, beyitlerde henüz küçük olduğu ve Yemâme beyi tarafından nasıl kaçırıldığı anlatılmıştır.

7.1.1.4. Hz. Hüseyin

5 Şâban 4 yılında (10 Ocak 626) Medine'de doğdu. "Şehîd" lakabıyla meşhurdur. Göğsünden aşağısının dedesine çok benzediği rivayet edilir. Doğduğu zaman Hz. Peygamber, ağabeyi Hasan'a yaptığı gibi o güne kadar Araplar'ca pek bilinmeyen adını kulağına bizzat ezan okuyarak koydu ve doğumunun yedinci gününde akîka kurbanı kestirip Hz. Fâtıma'dan saçının ağırlığınca fakirlere gümüş dağıtmasını istedi. Dedesiyle annesinden ve babasından, ayrıca Hz. Ömer'den ve diğer bazı sahâbîlerden sekiz hadis rivayet etti.⁴⁹ Hüseyin; Berber, İfrit, Selâsil, Ummân ve Yemâme cenklerinde geçer.⁵⁰ Hz. Ali Cenklere içinde Hz. Hüseyin "Gazâvât-ı İmam Hasan" cenknâmesinde başkahraman hükmündedir.⁵¹

⁴⁷ Ethem Ruhi Fığlalı, *Hasan*, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1997, 2/1

⁴⁸ Çetin, a.g.e. s. 207

⁴⁹ Ethem Ruhi Fığlalı, *Hüseyin*, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1998, 2/1

⁵⁰ Çetin, a.g.e. s. 211

⁵¹ Bülbül, a.g.e. s. 189

129- İşbu sözi dedi melûn ey yâr
Hasan ağlar **Hüseyin** ile zâr zâr

145- Aldılar Hasan **Hüseyin** gitdiler
Eli bağı zindana iletdiler

160- Hasan **Hüseyin**'i aluban geldiler
Anları beg katına getürdiler

Hüseyin metinde kardeşi Hasan ile birlikte Yemâme tarafından kaçırıldıktan sonra çektiği sıkıntılar anlatılmıştır.

7.1.1.5. Hz. Ömer

Fil Vak'ası'ndan on üç yıl kadar sonra, diğer bir rivayete göre ise Büyük (Dördüncü) Ficâr savaşından dört yıl kadar önce Mekke'de doğdu. Baba tarafından soyu Câhiliye döneminde Kureyş kabilesinin sefâret işlerine bakan Adî b. Kâ'b kabilesine ulaşır ve Kâ'b b. Lüey'de Hz. Peygamber'in nesebiyle birleşir. Annesi Mahzûm kabilesinden Hanteme bint Hâşim'dir.⁵² Hz. Muhammed'in yanında bulunup adeta müşavirlik hizmeti vermiştir. Ebu bekr ve Ebu Ubeyde ile birlikte hareket eden Ömer, başta Bedir ve Uhud olmak üzere birçok savaşa katılmıştır.⁵³ Hz. Ömer, incelediğimiz Yemâme Cenknâmesi'nde Hz. Muhammed'in yakınında olan dört kişiden biridir. Yemâme Cenknâmesi'nde Ömer şu şekilde anlatılır:

422- Yâr ikinci hem **Ömer**'dir söyledi
Dîn yolunda oğlunu katl eyledi

Yemâme Cengi'nde Hz. Ömer sadece bir beyitte geçmektedir. Beyitte Hz. Ali, Yemâme beyine kendi soyundan ve dininden bahsederken dîn yolunda oğlunu feda eden Hz. Ömer'i örnek gösterir.

⁵² Mustafa Fayda, *Ömer*, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2007, 2/1

⁵³ Çetin, a.g.e. s. 220

7.1.1.6. Hz. Osman

Fil Vak‘ası’ndan altı yıl sonra Tâif’te doğdu. Kureyş’in en zengin tüccarlarından olan babası Affân Câhiliye devrinde öldü. Annesi Ervâ bint Küreyz, Resûlullah’ın halası Ümmü Hakîm Beyzâ bint Abdülmuttalib’in kızıdır. Habeşistan’da doğan ve hicretin 4. yılında (625) vefat eden oğlu Abdullah dolayısıyla kendisine Ebû Abdullah künyesi verildi. Bir yıl sonra Habeşistan’dan Mekke’ye döndü ve ardından Medine’ye hicret etti.⁵⁴ Hz. Osman ismi, Cenâdil, Ejderha, Huneyn, Mukaffa, Mukâtil, Rûm, Selâsil ve Yemâme cenklerinde geçer.⁵⁵ İncelediğimiz Yemâme Cenknemesi’nde Hz. Osman ile ilgili şu beyitlere yer verilmiştir.

425- Üç yârinün birisi **Osman**'dı
Ol dahi bile câmi Kur'andı

426- Ol Habîbu'llâh kızın virdi ana
Hak Çalab'ın rahmeti irdi ana

427- Ol dahi virdi boyun hâk yoluna
Tanrı adın ezber itdi diline

Yemâme Cengi'nde Hz. Osman'ın geçtiği tek beyittir. Yine Hz. Ali, Yemâme beyine karşı kendi soyunu ve dinini tanıtırken Resûllulahın kızını Hz. Osman'a verdiği anlatılmıştır. Bir yandan da görüldüğü üzere Hz. Osman’ın hayatına dair bilgiler verilmiştir.

7.1.1.7. Hz. Sıddık (Ebubekir)

Fil Vak‘ası’ndan üç yıl kadar sonra Mekke’de doğdu. Annesi Ümmü'l-Hayr Selmâ bint Sahr, Mekke döneminde Hz. Peygamber’in Erkam b. Ebü'l-Erkam’ın evinde bulunduğu sırada İslâmiyet’i kabul etti. “Güzel, soylu, eski, âzat edilmiş” gibi mânalara gelen bu lakabın ona annesi tarafından verildiği veya çok eskiden beri hayır

⁵⁴ İsmail Yiğit, *Osman*, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2007, 2/1

⁵⁵ Çetin, a.g.e. s. 219

yaptığı, yüzü ve ahlâkı güzel olduğu, yahut da soyunda ayıplanacak bir husus bulunmadığı için Atfık diye anıldığı rivayet edilmekle birlikte Hz. Peygamber'in, "Sen Allah'ın cehennemden âzat ettiği kimsesi" şeklindeki iltifatına mazhar olduktan sonra bu lakapla anılmaya başlandığı bilinmektedir.⁵⁶ Ebu Bekr ismi Yemâme, Mukaffa, Cenâdil, Selasil, Mukâtil ve Huneyn cenklerinde geçmektedir.⁵⁷

417- Dört kişünün biri **Sıddık**'dur yâre

Sıdkıyla verdi gönül peygambere

İncelediğimiz Yemâme Cenknâmesi'nde Hz. Ebubekir "Sıddık" sıfatıyla ismi geçmektedir.

7.1.1.8. Hz. Bilâl

Hicretten kırk yıl kadar önce (581 civarı) Habeş asıllı bir köle olarak Arabistan'ın batı tarafındaki Serât'ta veya Mekke'de Cumah kabilesi içinde dünyaya geldi. Babası Rebâh ve müslüman olduğu için çeşitli işkencelere mâruz kalan annesi Hamâme de köle idi. Annesine nispetle İbn Hamâme diye de anılan Bilâl İslâmiyet'i Hz. Ebû Bekir vasıtasıyla kabul etti.⁵⁸ Ezanı ilk okuyan kişi olarak bilinen Bilâl'in sesinin güzelliği ve gürlüğü de yaygın bir inanıştır. Bu inanıştan olsa gerek ki, Cenknâmelerde Bilâl-i Habeşî, namaz vakitlerinde ezan okur, savaş alanlarında askerinin toplanması için Hz. Muhammed'in emrini duyurur, habercilik yapar ve bir defasında da savaşta görülür.⁵⁹

64- Nesne bulmadı kim anlara vire

Döndi Resûl **Bilâl**'e aydur yâre

68- Döndi **Bilâl** geldi Resûl katına

Söyledi işbu sözi hazretine

⁵⁶ Mustafa Fayda, *Ebû Bekir*, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1994.

⁵⁷ Çetin, a.g.e. s. 197.

⁵⁸ Mustafa Fayda, *"Bilâl-i Habeşî"*, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1992.

⁵⁹ Çetin, a.g.e. s. 192

Yemâme Cengi'nde metinlerde geçen bir diğer isim Hz. Bilâl'dir. Hz. Bilâl cenknâmede aktif bir rol oynar. Evde yemek kalmadığı için Resullullah'a giden Fâtıma'yı Bilâl'e yönlendirir.

7.1.1.9. Fâtıma

Hz. Fâtıma, Resûl-i Ekrem'in hayatını anlatan manzum ve mensur siyerlerde onun daima en yakınında bulunan, özellikle kız çocuklarına değer vermeyen Arap toplumunda bu kötü âdetin ortadan kaldırılmasını sağlayan değeri dolayısıyla en sevgili çocuğu olarak anılmıştır."⁶⁰ Aşağıdaki örnek beyitler İstanbul Yemâme nüshasından alınmıştır.

15- Ali aydur destûrunla turayum
Eve **Fâtıma** katına bir varayum

29- Ali gitdi **Fâtıma** halin işid
Gör ne kılur bunlar takdîr ur işit

40-**Fâtıma**'yla ol üçi yâd kıldılar
Görüben Hüseyin hayran kaldılar

Yemâme Cenginde Fâtıma önemli bir rol oynar. Fâtıma metinde sürekli yardım eden, iyi niyetli olan bir kişi konumundadır. Hasan ve Hüseyin kaçırıldıktan sonra perişan olur.

7.1.2. Diğer Şahsiyetler

7.1.2.1. Yemâme

Arap yarımadasının ortasında bulunan Yemâme'nin yarımadayı oluşturan müstakil bölgelerinden birini ya da Hicaz, Necid veya Arûz bölgesinin bir parçasını teşkil

⁶⁰ Mustafa Uzun, *Fatımâ*, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1995, 2/2.

ettiğine dair farklı görüşler ileri sürülmüştür. Genellikle Yemâme'nin Bahreyn bölgesiyle birlikte Arûz'u meydana getirdiği kabul edilir.⁶¹ Tarihi kaynaklar, Yemâme bölgesinde yalancı Peygamber Müseymetü'l-Kezzâb ile yapılan savaşın (633) dışında ciddi bir çatışmanın olmadığını haber veriyorlar. Mürâcaat ettiğimiz kaynaklar Yemâme savaşı konusunda Müseymetü'l-Kezzâb ile yapılan savaş ile buna bağlı olarak gelişen vak'aları aktarmaktalar. Bunun yanı sıra Yemâme ismine de rastlamadık.⁶²

Yemâme ismi görüldüğü üzere bir çok kaynakta coğrafi bir mekan olarak geçmektedir. Fakat bizim incelediğimiz Yemâme Cengi'nde "Yemâme" ismi bir kişi adı olarak geçmektedir.

88- Beglerinin adı **Yemâme** idi

Kendü ilinde bir ulu beg idi

89- İşit imdi ol **Yemâme** hâlini

Nice oldı aydayım ahvâlini

155- Çıkdı **Yemâme** oturdu tahtına

Sevinüben devletine hem bahtına

Diğer cenklerden farklı olarak "Yemâme" mekan yerine şahıs olarak karşımıza çıkar. Yemâme cengi metinlerine göre Yemâme, insan eti yiyen bir güçlü bey olarak karşımıza çıkar. Fakat çok zalim, tehlikeli olmakla beraber müslüman değildir. Cenkte Hz. Ali'yle sürekli bir çatışma içerisindedir.

7.1.2.2. Vezîr

Yemâme Cengi'nde Yemâme adlı kâfirin veziridir. Olaylarda aktif bir şekilde rol oynar. Vezir, Hz. Ali'yi seven, tanıyan ve çocukların kurtulmasına yardım eden iyi niyetli bir şahıstır. Cengin sonunda vezir, Müslüman olur.

⁶¹ Mustafa L. Bilge, "Yemâme", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2013.

⁶² Çetin, a.g.e. s. 257,

596- Sultân aydur **vezîr**ine kim ey yâr
Ali'den aman dile katına var

597- İrdi **vezîr** Ali'ye virdi selam
Lütfuyla aldı selâmını ol imâm

600- Çün işitdi Ali **vezîr**den anı
Şaduman oldu sevindi hem cânı

7.1.2.3. Pasbân

Pasbân kelimesi: gece bekçisi, nöbetçi⁶³ anlamlarına gelmektedir. Yemâme Cengi'nin İstanbul ve Ankara nüshalarında pâsvân olarak da geçer. Pasban, cenknâmede Yemâme'nin kalesini korumakla görevlidir.

319- Tutdı kemend ucunu çıkdı revân
Çıkduğı **pasban** durağıymış hemân

320- Ali çıkdı **pasban** çün duymadı
Kankı yerden çıkdı anı bilmedi

321- Sordı **pasban** ki feryâd eyleye
Dün içinde çağıruban söyleye

Pasban, cenknâmede Hz. Ali'yle sürekli bir mücadele içerisindedir. Saraya girmek isteyen Hz. Ali'ye engel olmaktadır.

7.2. YEMÂME CENGİ'NDE MEKÂN

Hz. Ali Cenknâmelerinin genellikle yayıldığı coğrafya ile İslam dininin yayıldığı ve geliştiği coğrafyanın birbiriyle doğrudan ilişkisi vardır.

⁶³ Ferit Devellioğlu, a.g.e. s. 1000

Bilindiği gibi İslam dünyası, Hulefa-i Raşidîn döneminde Arap yarımadası içinde oldukça geniş bir coğrafya içinde hüküm sürmüştür. Bu sınırlar, doğuda Belucistan-Amu Derya (Ceyhun), batıda Trablusgarp, kuzeyde Antakya'dan Azerbaycan ve Hazar Denizi, güney kıyılarından Amu Derya kıyılarına kadar çizilen bir yay içindedir. Konu bakımından Hz. Ali Cenknâmeleri'nin en önemli coğrafyası İslâmiyet'in doğduğu Mekke ve Medine çevresi iken Hz. Ali Cenknâmeleri'nin anlatıldığı coğrafya çok daha geniş alanları kapsamaktadır. Bu alanın sınırları Türkiye'yi içine alacak şekilde genişler.⁶⁴ Peygamber efendimiz (s.a.v) Medine şehrinde ikamet etmiş olması sonucunda cenknâmelerin de Medine şehrinde başlaması asıl sebep hükmündedir. Cenknâmelerde genel olarak mekânlar, Arabistan'dadır. Bunlar; Hayber, Umman, Yemen olarak geçer.

Cenknâmelerde Hz. Ali ve diğer Müslümânların savaşmadıkları ancak başka münasebet ile ismi geçen coğrafyalar vardır ki, bunlar Hindistan, Çin, ve Maçin'dir.⁶⁵ Cenknâmelerin içinde üç farklı nitelikte coğrafya adları geçmektedir. Bunlardan biri hayal ürünü yerlerdir gerçekle alakası yoktur. Diğerleri ise çeşitli kale isimleri ve yer adlarıdır. Bu yer adlarının bir kısmının gerçek olmasına rağmen, yapılan tasvirlerde hayali unsurlar devreye girmiştir.⁶⁶

Cenknâmelerde somut olan mekânlara rastlandığı gibi soyut olan mekanlara da rastlanır. Üzerinde çalıştığımız Yemâme Cenknâmesi'nde başlıca mekân unsurları Yemen ve Medine şehirleridir. Bu bilgilere dayanarak Cenknâmelerin ilk çıkış yerinin Hz. Muhammed döneminde Müslüman olan Arap Yarımadası bölgesi olduğu söylenebilir. Yemâme Cengi'nde geçen bu coğrafya adlarını tespit edilmiştir.

28 - Gitdi **Yemen** mülküne gazâ kıla

Bir acâyib söz dahi geldi dile

227- İşit imdi Ali'nin hikâyetin

⁶⁴ Çetin, a.g.e. 139

⁶⁵ Çetin, a.g.e. s. 140

⁶⁶ Çetin, a.g.e. s. 140

Nice oldu **Yemen**'de gazâvâtın

228- **Medîne**'den gazâyâ gitmiş idi
Yemen'i feth idübeni dönmüş idi

234- Hep **Medîne** halkı cümle irdiler
Sahâbeler kamusu yüz urdılar

Yemâme Cenknâmesi'nde mekan olarak Yemen ve Medine şehirleri yer almıştır. Beyitte Hz. Ali Yemen'e gazâ kılmaya gider.

7.3. YEMÂME CENGİ'NDE ZAMAN

Yemâme Cengi'nde zaman Hz. Muhammed'in yaşadığı zamandır. Olay zamanı Hz. Ali, Hz. Muhammed'in isteği üzerine Yemen-Ta'if iline gazaya gitmesi ile başlar, Yemâme adamlarını tepeleyerek çocuklarını kurtarıp eve gelmesiyle olaylar son bulur. Dolayısıyla Yemâme Cengi'nde zaman kavramı genel olarak belirsizdir. Metinlerde belirli bir tarihe rastlanmaz. Gece gündüz, üç gün sonra, oruç ayları, ramazan ayı gibi kalıplaşmış zaman ifadelerine yer verilmiştir. Bu örneklerden yola çıkarak herhangi bir belirgin bir tarih söylemek mümkün değildir.

20- Ev için teftîş idüp aradılar
Yicek **üç** gün nafaka buldılar

54- Çün **yedi** gün bunlar oruç dutdılar
Zikr tesbihiyle yine yatdılar

III. BÖLÜM

8. HZ. ALİ'NİN YEMÂME CENGİ'NDE TESPİT EDİLEN BELLİ BAŞLI MOTİFLER

Motif, "Hikâye etmenin en küçük unsuru" şeklinde⁶⁷ tarif edilmiştir. Halk nesrinde motif olabilmesi için, olağanüstülüğün olması gerekmektedir. Bu olağanüstülük, kahramanda, olayda, zamanda, mekânda, kısacası nesirdeki her türlü olayda karşımıza çıkabilir.⁶⁸ İncelediğimiz Yemâme Cenknâmesi'nde yer alan motifler Stith Thompson'ın "*Motif Index of Folk Literatur*" adlı eseri göz önüne alınarak incelenmiştir. *Motif Index*'te tespit edilemeyen bazı motifler ise Ali Berat Alptekin'in "*Halk Hikâyelerinin Motif Yapısı*" ve İsmet Çetin'in "*Türk Edebiyatında Hz. Ali Cenknâmeleri*" eserlerinden yararlanılarak adlandırılmaya çalışılmıştır. Yemâme Cenknâmesi içinde Türk masal, destan ve hikâyelerine ait bir çok motifi görmek mümkündür. Eserde geçen motifler ise şunlardır:

8.1. DİNİ MOTİFLER

"Hikâyeler, yazıldıkları dönemin hayat tarzını, dünya görüşünü ve bunların kaynağı olan kültür ve medeniyet dairesi ile toplumun onları yorumlama şeklini anlatırlar. Hem yazılı kaynaklarda hem de sözlü gelenekte yaşayan cenknâmeler, ister tamamen milli ve yerli malzemedan kaynaklansın, ister başka kültür ve edebiyatlardan bizim edebiyatımıza geçmiş olsun, Türk hayat tarzı ve dünya görüşüne uygun olduğu için kabul görmüş ve günümüze kadar gelmiştir. Türk hayat tarzını belirleyen iki kaynak vardır. Bunlar, Türk kültürü ve İslamiyet'tir. Bu iki unsur, Türk insanının bütün varlığını çepeçevre kuşatmıştır."⁶⁹

Üzerinde çalışma yaptığımız Yemâme Cengi'nde öncelikli hedef; İslam dinini anlatma, benimsetme ve yayma olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla Cenknâmelerde dini motiflere sık sık rastlamak mümkündür. Stith Thompson'ın "*Motif Index*" içinde

⁶⁷ Ali Berat Alptekin, "*Halk Hikâyelerinin Motif Yapısı*", Akçağ Yayınları, 2013, s. 295

⁶⁸ Alptekin, a.g.e. s. 295

⁶⁹ Çetin, a.g.e. s. 327

birebir karşılığı bulamadığımız unsurlardan bir tanesi de Dini motiflerdir. İslam dinine ait tespit ettiğimiz unsurlar şunlardır:

8.1.1. Tanrı

"Cenknâmelerde Tanrı inancı, yazıldığı veya tercüme edildiği dönemin insanın anlayacağı, İslamiyete inanmayanların sığ zihinlilerinin kavrayabileceği sâde ifadeler ile anlatılmaktadır. Zaman zaman Allah, zaman zaman Tanrı, Gaffâr, Hak, Çalap, Şâh v.b. olarak geçen Tanrı ismi vahdaniyet, vücûd, kıdem, Sem, Basar, İradi, Kâdir, Tekvin sıfatları ile birlikte geçmektedir. Tanrı, Müslümanların yaptıkları savaşlarda en büyük yardımcıdır."⁷⁰

570- Çartak idüp üstüne atdı anı

Gör ne kıldı Tanrı **aslanı** Ali

231- Haber oldı gelürdi Ali

Tanrı'nın **aslanı** ol gerçek velî

30- Kıldı bunlar **Allâh**'a şükr eyledi

Geldi bir derviş kapuya söyledi

İncelemeye aldığımız Yemâme Cenknâmesi'nde Tanrı inancı ile sık kullanılan kelimeler Allah, Tanrı, Hak, Hak Te'âlâ, Resul gibi isimler ve sıfatlardır.

8.1.2. Şeytan

Sözlükte "uzaklaşmak, haktan ve hayırdan ayrılmak, muhalefet etme" anlamındaki şatn (şütûn) veya "öfkesinden yanıp tutuşma" mânasındaki şeyt kökünden türediği ileri sürülen şeytân kelimesi (çoğulu şeyâtîn) "hayırdan ve rahmetten uzaklaşmış yaratık; yanıp helâke mâruz kalmış varlık" demektir.⁷¹ Cenknâmelerde bazen insan şeklinde

⁷⁰ Çetin, a.g.e. s. 328-329.

⁷¹ İlyas Çelebi, *Şeytan*, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2010, 2/1.

görülen Şeytan, bazen de seslenme yolu ile meydana çıkar. Şeytan'ın hedefi İslamiyet'in ve İslamiyet için savaşanların mağlup olmalarını sağlamaktadır.⁷²

76- Taki bunlar anda Kur'an'ı okuya
Kur'an'ıyla şeytanı hem dokuya

Beyitte anlatılan zaman oruç aylarıdır. Oruç aylarında okunan Ku'rân-ı Kerim'in büyük bir sevabı vardır. Bu okumalar şeytan için bir ceza niteliğindedir.

8.1.3. KİTAPLAR

İncelediğimiz Yemâme cengi nüshalarında kitap motifi olarak asıl üstünde durulan unsur Kur'an-ı Kerim'dir. Çünkü cenknâme türünde amaç; İslam dinini anlatmak ve benimsetmek olduğu için yazılış amacı da Kur'an-ı Kerim'e göre yazılır.

8.1.3.1. Kur'an-ı Kerim

Kur'an, dört semavî kitabın en son indirilenidir. Vahiy yoluyla Cebrail vasıtasıyla Peygamberimize gönderilmiştir. Diğer kutsal kitaplar bir kavme indirildiği halde Kur'an-ı Kerim bütün insanlık içindir. 114 sûre ve 6666 âyettir. Ayetlerin her biri ve tertipleri tevatür yoluyla sabittir. Vahiy katipleri tarafından yazılan bu âyetler tek kelime, hatta tek nokta eksik veya fazla olmayıp Allah'tan Peygamberimize gönderdiği şeklini korumaktadır.⁷³ Hz. Ali Cenklere'nde, Kur'an-ı Kerim ve onun hükümleri kesinlikle tartışılmaz. Bilindiği gibi cenknâmelerin kaynağı ve cenknâmelerdeki Müslüman hayat tarzını belirleyen ana unsur öncelikle Kur'an-ı Kerim'dir. Bu sebeple olsa gerek Kur'an-ı Kerim eser içinde cenk anlatıcısı tarafından teferruatlı olarak anlatılmaz ve diğer kutsal kitaplar ile mukayese bile edilmez.⁷⁴

İncelediğimiz Yemâme Cengi'nde Kur'an ile ilgili beyitlerin sayısı epeyce fazladır.

71- Resûl aydur Bilâl'e işit ey yâr
Kur'an içinde gör ni'der perverdîgar

⁷² Çetin, a.g.e. s. 398

⁷³ İskender Pala, "Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü", Kültür Bakanlığı Yayınları, Cilt II, Ankara 1989, s. 65

⁷⁴ Eda Bülbül, a.g.e. s. 259

93- Varunuz **Kur'an**'a meşgûl olunuz
Ne kılur Tanrı sizinle görünüz

96- Açlığına bunların sebep ola
İnşâllâh kim **Kur'an** nuruyla men ola

Yemâme Cengi'nde baştan sona kadar dinî kitap olarak Kur'an-ı Kerim geçmektedir. Cenknâmede oruç zamanı olduğu için insanların en çok yaptığı ibadet namaz kılmak ve Ku'ran okumak olmuştur. Beyitlerden de anlaşılacağı üzere oruç ayında Tanrı insanlara Kur'an okumasını tavsiye ediyor. Çünkü Kur'an ile meşgul olmak hem yüzü nurlandırdığını ve hem açlığı bastırdığını belirtmiştir.

8.1.4. İBADETLER

Türk Dil Kurumu güncel sözlüğünde "Bir Dinin Buyruklarını Yerine Getirme" anlamına gelen ibadet kelimesi, dini motif olarak belirlenmiştir. Bu sebeple alt başlıklar halinde ayrıntılı incelemeyi uygun gördük.

8.1.4.1. Oruç

İslam'ın şartlarından biri olan oruç, insanların nefislerini terbiye etmeleri için bir vasıta, bir takva vesilesidir. Yemâme Cengi'nde Hz. Ali Yemen-Ta'if iline gittiği zaman Ramazan ayıdır.⁷⁵ Cenknâmelerde Hz. Ali, önce namaz kılıp daha sonra cenge gitmektedirler. Bu eserlerde Hz. Ali'nin oruç tuttuğuna dair ifadeler de yer almaktadır. Oruç, belirli bir süre basit bir aç kalma olayı değildir. Onu sadece bu yönüyle değerlendirmek son derece yanlış olur. Oruç, köklü bir irade terbiyesi, insanı kötü alışkanlıklardan temizlemeyi, çirkin davranışlardan uzaklaştırmayı ve iyi huylar kazandırmayı hedefleyen bir ahlak eğitimidir.⁷⁶ Yemâme Cengi'nin Ramazan ayında başlatılması, oruç hakkında bilgi verilmesini gayesini de taşır. Vak'a örgüsü içinde bir

⁷⁵ Çetin, a.g.e. s. 341

⁷⁶ İsmail Akyüz, *İslam'da Dini Pratiklerin Toplumsal Dayanışmaya Etkisi*, The Journal of Academic Social Science Studies, Sayı 25-I, 2014, s. 461-482

maceranın başlamasına sebep olan oruç, aynı zamanda örnek insan davranışını da yansıtır.⁷⁷

42- Gün uzun gice **Oruç** dutdılar
Subha değin zikr-i tesbih etdiler

49- Didiler kim yine **Oruç** dutalım
Zikr tesbihiyle yine yatalum

54- Çün yedi gün bunlar **Oruç** dutdılar
Zikr tesbihiyle yine yatdılar

Yemâme Cengi metinlerinden anlatılan zaman diliminde Ramazan ayı vardır. Hz. Fatıma ve çocukları bu zaman diliminde oruç tutmuş ve bol bol zikr tesbih yapmışlar.

8.1.4.2. Namaz

"Kelime-i Şahadetten sonra İslam'ın en önemli rüknü olan namaz, günde beş ayrı zaman diliminde olmak üzere kadın ve erkek her Müslüman için yerine getirilmesi zorunlu olan bir görevdir. Namaz, Allah'a olan kulluk borcunun edası olarak ifa edilen, Allah ile kul arasındaki diyalog olmakla beraber, cemaatle kılındığında toplu olarak gerçekleştirilen bir diyalog olmaktadır. Kulu Allah'a yaklaştıran namaz, ırk, dil, renk, ülke, fakir ve zengin ayrımı yapmaksızın müminleri bir safta toplamakta ve toplum şuurunu güçlendirmektedir."⁷⁸ Cenknâmeler bazen Hz. Muhammed'in sabah namazını kılması ile başlar. Cenknâmelerin, Hz. Muhammed ve O'nun namaz kılmasından sonra başlamış olması, örnek insan olan Hz. Muhammed'in bir davranışının sergilenmesidir.⁷⁹

625- Bak **Namaz** oldı Resûl'ün ümmeti
Sen salavât vir Muhammed ümmeti

⁷⁷ Çetin, a.g.e. s. 341

⁷⁸ Akyüz, a.g.e. s. 461-482

⁷⁹ Çetin, a.g.e. s. 340

8.1.4.3. Zekat

Zekât, İslam'ın şartları arasında yer alan, hem ibadet hem de vergi yönü bulunan bir ibadettir. İslam tarihinde zekât bir yandan fakirlik probleminin aşılmasında bir vasıta olarak görülürken diğer yandan devlete ita'atin de sembolü olarak addedilmiştir.⁸⁰ Cenknâmelerden sadece Yemâme de zekat toplandığına işâret vardır.⁸¹

65-Çık **Zekat** malından al vir bunlara

Bir zamân nafâka olsun anlara

8.1.5. KUTSAL MEKANLAR

Üzerinde İnceleme yaptığımız metinde kutsal mekanlar iki şekilde karşımıza çıkar. Bunlar cami ve mescid'dir.

8.1.5.1. Mihrap/Mescid

Arapça'da “saray, sarayın harem kısmı veya hükümdarın tahtının bulunduğu bölüm, Hristiyan azizlerinin heykel hücresi, çardak, oda, köşk, yüksekçe yer, meclisin baş tarafı, en şerefli kısmı” gibi karşılıkları bulunan mihrâb kelimesi, zamanla camilerde imamın durduğu yer için kullanılmıştır. Kelimenin “çatışmak ve savaşmak” anlamlarındaki harb kökünden türediği, bunun da işaret edilen önemli yerlere ulaşmak veya bunları korumak ve savunmak için büyük çaba gösterilmesi ve savaşılmasıyla irtibatlı olduğu söylenmiştir.⁸²

209- Girdiler bir evde bir **mihrab** ulu

Mihrab içre anı rahle kurulu

254- Üşde mescid üşde **mihrab** oturun

Kayguyu siz gönlünüzden götürün

⁸⁰ Soner Duman, “Hz. Peygamber (s. a.v.) ve Hulefâ-i Râşidîn Dönemlerinde Zekât”, Uluslararası İslam Ekonomisi ve Finansı Araştırmaları Dergisi, Cilt 4, Sayı 1, Mart 2018.

⁸¹ Çetin, a.g.e. s. 342

⁸² Tuğba Erzincan, *Mihrap*, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2005.

623- Kiliseleri kamu **mescid** etdiler

Cümlesinden vaz gelüp unuttular

Cenkte insanlar için mihrap ve cami gibi ibadet yerleri insanlar için bir huzur yeri görevi görmüştür. Hz. Ali, Yemâme ile arasındaki savaşı kazanır kazanmaz o bölgedeki kiliseleri yıkıp yerine cami ve mescit yapmıştır. Çünkü mescit ve câmi gibi ibadet yerleri Allah'ın evi olarak görülmüştür.

8.3. HAYVANLAR

8.3.1. At / Düldül

At, Türk dünyasında kahramanların dostu ve göçebe hayat tarzında özellikle savaşlarda gücü ve kuvveti ile vazgeçilmeyen bir hayvandır. Atlar kahramanları savaşlarda koruyarak onlara yoldaşlık etmiştir.⁸³ Bu yüzden At, Türk kültüründe kutsal sayılmıştır. At sürüleri ise zenginliğin ifadesi olarak görülmüştür.⁸⁴

Türk kültüründe ve yaşayışında atın üstlendiği vazife diğer hayvanlara göre oldukça zor ve ehemmiyetlidir. Zira at, Türk'ün hem kolu hem kanadı, hem giyeceği hem yiyeceği hepsinden önemlisi en yakın sırdaşı ve dostudur.⁸⁵ Şükrü Elçin, Türk Kültüründe Atların Menşei ile ilgili efsaneleri dört başlıkta toplar: Gök menşeli, rüzgar hava menşeli, mağara toprak menşeli, su menşeli atlar.⁸⁶ Şeklinde tanımlamıştır. Dolayısıyla Türk milletinin hayatında at o denli önemlidir ki, buna dair gelenek ve inanışlar saymakla bitmez.⁸⁷ Eski kahramanlık destanlarına bakıldığı zaman her kahramanın kendine ait özel bir atı vardır. Hz. Ali'yle özdeşleştirilen at Düldül'dür. Rivayete göre Düldül, Mısır Hükümdarı Mukavkıs tarafından Hz. Muhammed'e hediye olarak gönderilmiştir.⁸⁸ Sürekli savaşa hazır olan Düldül, üzerinde savaş

⁸³ Nedim Bakırcı “Eflâton Cem Güney’in “Masallar” Adlı Kitabında Yer Alan Metinlerde Mitolojik Unsurlar” Türk Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi, Sayı: 4, Bolu, 2014. s.37.

⁸⁴ Yaşar Çoruhlu, **Türk Mitolojisinin Ana Hatları**, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2013. s. 174

⁸⁵ Eyüp Akman, “Türk Kültüründe ve Azerbaycan Destanlarında At”, Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt 11, Mart 2003, s. 233.

⁸⁶ Şükrü Elçin, “Atların Doğuşları İle İlgili Efsâneler”, Halk Edebiyatı Araştırmaları, Ankara, 1977 s.47

⁸⁷ Yaşar Kalafât, **Türk Kültürlü Halklarda Mitler**, Ankara, 2012, s.136-140.

⁸⁸ Ali Yardım, **Düldül**, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1994.

teçhizatını daima taşır. Döldül, Hz. Ali'den ayrı olduğu zamanlarda tıpkı bir insan gibi davranmakta, gerektiği zamanlarda savaşmaktadır.⁸⁹ İncelediğimiz Yemâme Cengi'nde de Döldül'ü aktif bir şekilde olaylarda görmek mümkündür.

122- Bir dahi Hasan yüzine urdı ol
Bağlayuban bindi **ata** dutdı yol

134- **Ata** urdu bunları aldı gider
İrdi kendü iline kim gör ni'der

239- Çün işitdi Ali anların sözün
Döldül üstünden yere sildi özin

8.3.2. Aslan

Hayvan mücadele sahnelerinde aslan gök unsuruna uygun olarak zafer kazanan durumdadır. Dolayısıyla birçok hayvan gibi aslan da savaş, zafer, iyinin kötüye yenmesi, kuvvet ve kudret simgesi olmuştur.⁹⁰ Bu yüzdendir ki Cenknemelerde müslüman tipler yer yer kahramanlık ve yiğitlik yönünden Aslan'a benzetilir.

İslamiyetten sonraki Türk sanatında aslan simgeçiliği, İslamiyetten öncekinin izinde gelişmiştir. Yeni bir takım tasavvurlar için içine girmekle beraber, eski fikirler İslamla bağdaştırılmıştır.⁹¹ İncelemeye aldığımız Yemâme Cenknemesi'ne baktığımız zaman Hz. Ali hep yiğitlik ve kahramanlık yönünden Aslan'a benzetilmiştir. Metinlerde Hz. Ali ve Aslan öyle bağdaştırılmış ki yer yer Hz. Ali yerine Tanrı'nın aslanı ifadelerine yer verilmiştir.

570- Çartak idüb üstüne atdı anı
Gör ne kıldı Tanrı **aslanı** Ali

231- Haber oldı gelürdi Ali

⁸⁹ Çetin, a.g.e. s. 419

⁹⁰ Çoruhlu, a.g.e. s. 169

⁹¹ Çoruhlu, a.g.e. s. 170

Tanrı'nın **aslanı** ol gerçek velî

260- Kayguyla bir yola düşdi gider
İşid imdi Tanrı **aslanı** ni'der

8.3.3. Deve

Deve ipek yolu üzerinde ve çölde yaşayan Türk boyları arasında önemli bir yere sahip olmakla beraber eti, sütü, derisi ve yünüyle göçebe kültürün vazgeçilmez bir parçasıdır.⁹² Diğer bir çok hayvan gibi Deve de Türk mitolojisinde alp simgesi⁹³ olarak bilinir. Selçuklu ve Osmanlı zamanında önemli bir yeri olan devenin koruyucusu Oysul-Ata olarak bilinir ve Oysul Ata-insanları koruduğuna inanılmıştır.⁹⁴ Deve ile ilgili ayetler ve atasözleri de mevcuttur. "Ey kavmim, size işte bir ayet olarak Allah'ın devesi; onu serbest bırakın, Allah'ın arzında yesin. Ona kötülük (vermek niyeti)yle dokunmayın. Yoksa sizi yakın bir azap sarıverir."⁹⁵ ayeti bunu açıklar niteliktedir.

Yemâme Cennamesi'nde ise Deve benzetme sanatıyla kullanılmıştır. Metinde Hz. Ali, Yemâme'nin sarayına gelir ve Yemâme'ye "iki devecik yitirdüm isterem" der. Burda devecik derken Hasan ve Hüseyin'i kastetmektedir. Çocukların deveye benzetilmesinin sebebi de devenin kutsal sayılması durumu olabilir. Metinden bağımsız olarak ise Deve, Yemen bölgesinde mal karşılığında alınan verilen konumda olması, yenilenebilir olması ve insanların gitmek istedikleri yere deve ile gitmesi gibi ihtiyaçlar bakımından önemli bir yere sahiptir.

391- Bu **deve** yeri midir ey biçâre
Delü olmuşsun sana lazımdır çâre

392- Bunda **deve** neylesün kimsin gelsin
Şâh katında bî-edeblik kılasın

⁹² Ahmet Gökçimen, "*Türkmen Kültüründe Deve ve Develerin Piri Veyis Baba*" Türk Kültürü Hacı Bektaş-ı Veli Araştırma Dergisi, Kış 2016/ Sayı 80, s. 219-230

⁹³ Çoruhlu, a.g.e. s. 179

⁹⁴ Bahattin Ögel, **Türk Mitolojisi II**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2014, s. 681

⁹⁵ Hud Suresi 64. Ayet.

8.4. ALETLER

Yemâme Cenknâmesi'nde geçen alet adları o dönemin günlük yaşamı hakkında bilgi verir niteliktedir. Cenknâmeler, epik destan geleneği içinde yazıldığı için metinde bulunan aletlerin pek çoğu savaş aletleridir. Metin içinde tespit ettiğimiz ve aletler başlığı altında topladığımız motifleri inceledik.

8.4.1. Silahlar

Cenknâmeler savaş ortamı içerisinde oluşan eserler olduğu için eserlerde savaş aletleri oldukça fazladır. Çünkü kahramanlar kendilerini iç ve dış tehlikelere karşı korumak zorundadırlar. Yemâme Cenknâmesi'nde tespit ettiğimiz silahları alt başlıklar halinde inceleyeceğiz.

8.4.1.1. Kılıç

Türk Dil Kurumu Güncel sözlüğünde Kılıç, "Uzun, düz veya eğri, ucu sivri, bir veya her iki yüzü keskin, kın içinde bele takılan, çelikten silah" şeklinde tanımlanmıştır.

Kılıç, Türk toplumunda bir savaş aracı olmasının yanı sıra İslâmiyet öncesi ve sonrası devirlerde kuvvet ve iktidar sembolü olarak da önemsenmiştir.⁹⁶ Yemâme Cenknâmesi'nde sık sık kılıç motifi kullanılmıştır. Bu kılıçlardan en önemlisi Hz. Ali'ye ait olan Zülfikâr'dır. Cenknâmelerde Zülfikâr, Hz. Ali'nin en büyük yardımcısıdır. Birçok efsanevi özelliklere sahip olan Zülfikâr, Tanrı tarafından Döldül ile birlikte Hz. Ali'ye bahşedilmiştir.⁹⁷

505- Görüz **kılıç** ol ok içi dopdolu

Kimi büyük kimi küçük kimi ulu

579- Çekdi **kılıç** girdi leşker içine

Hamle kıldı önine ve kıçına

⁹⁶ Salim Aydüz, "Osmanlı Silahları, Silah Üretim Merkezleri ve Literatürü Tarihi", Tarih Okulu, Mayıs - Ağustos 2011 Sayı X, 1-37.

⁹⁷ Çetin, a.g.e. s. 424

586- İndi atdan Döldül'e bindi Ali
Zülfikârı hem kuşandı ol velî

587- Çekdi **Zülfikârı** ol şîr Hûda
 Aytdı benüm ol Ali el Murtaazâ

8.4.1.2. Ok-Yay

Türk kültür tarihinde önemli yer tutan ok ve yay motifi, savaşçılığın-alpliğin bir işareti, hakimiyetin sembolü, boy ve coğrafya ismi olarak geçmektedir.⁹⁸ Ok ve yay başta olmak üzere savaş aleti motifleri edebiyatımızda savaşçılığın, kahramanlığın sembolleri olmuşlardır. Ok yay motifi, Mukâtil, Cenâdil ve Berber cenklerinde geçmektedir.⁹⁹

505- Görüz kılıç ol **ok** içi dopdolu
 Kimi büyük kimi küçük kimi ulu

569- Haykırup bir **ok** girişe kezledi
 Çekdi doldurdu Ali'yi gözledi

573- Aldı kendi terkeşinden bir kemân
Okını kodı kirişe ol zamân

8.4.1.3. Süngü

Türk Dil Kurumu Güncel sözlüğünde Tüfek, namlusunun ucuna takılan küçük kılıç biçiminde delici silah şeklinde tanımlanır. Cenknâmelerde sünü, nîze, kargı, ve harbe isimleri ile anılır. Hangi isimle anılırsa anılsın süngü, efsanevi bir özellik taşımaz. Haklarında teferruatlı bilgi verilmeyen bu silah, sadece bir yerde özel isimle sinanî harbe olarak anılır.¹⁰⁰

⁹⁸ Çetin, a.g.e. s. 428

⁹⁹ Çetin, a.g.e. s. 428

¹⁰⁰ Çetin, a.g.e. s. 427

547- Didi Ali meydana girdi revan
Bir **süngü** aldı eline ol pehlivân

554- **Süngüsün** aldı eline kim ol vara
Ali'yi bir darbeyle hem öldüre

Beyitlerden de anlaşılacağı üzere sünü savaşlarda aktif olarak kullanılan bir silah olmuştur. Hz. Ali'yi öldürmek isteyen Yemâme'nin askerleri genellikle sünü ismi verilen savaş aletini kullanmışlar.

8.4.1.4. Tabanca

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlüğünde Tabanca: ‘‘kısa, hafif, cepte veya belde taşınan ateşli silah’’ olarak tanımlanır. Tabanca o dönem savaşları için çok önemli bir yere sahiptir.

121- Bir **tabanca** urdı anun yüzine
Kanıyla yaş dola geldi gözine

Yemâme, Medîne şehrine geldiği gün Hasan ve Hüseyin'i Kur'an-ı Kerim okurken görür. Bu ilk görüşmede Yemâme, Hüseyin'in yüzüne tabanca vurur. Yüzü gözü kan içinde kalan Hüseyin ağlamaya başlar. Yakın mesafede tabanca etkili ve güçlü bir silah olmuştur.

8.5. ÇALGILAR

Cenknâmelerde çalgılar önemli bir yer tutar. Bazen savaş habercisi, başlayış ve bitişi bildiren müzik aletleri, bazen de eğlence anında görülür. Çalgılar, savaş ve eğlence anları olan "özel" zamanlarda kullanılmaktadır. Savaş çalgıları, daha çok ses çıkaran, askerin debdebesini de artıran çalgılar olup savaşın başlangıcından bitimine kadar belirli zamanlarda çalınırlar.¹⁰¹

¹⁰¹ Çetin, a.g.e. s. 430

8.5.1 Nekkâre

Nekkâre, Mehterhanede yer alan, birbirine bağı iki yarım küre benzeri ve iki değnekle vurularak çalınan bir davul türü¹⁰²dür.

546- Çaldılar Zurna **Nekkâre** ol Nefir
Yeryüzünden göge çıkdı dargir

480- Açdı meydanı erenler durdılar
Şâh buyurdı **Nekkâre**ler urdılar¹⁰³

Nekkâre, Zurna ve Nefir'in çalınmasıyla savaş başlamış olur.

8.5.2 Nefir

Ferit Devellioğlu'nun Türkçe - Osmanlıca Sözlüğünde Nefir: "Boynuzdan yapılan boru" manasına gelmektedir.

546- Çaldılar Zurna Nekkâre ol **Nefir**
Yeryüzünden göge çıkdı dargir

8.5.3 Zurna

Zurna, Ağaçtan yapılan, iki karış boyunda, ağız bölümü yayvan, keskin bir ses çıkaran ve çoğu zaman davulla veya dümbelekle çalınan nefesli bir çalgıdır.¹⁰⁴

546- Çaldılar **Zurna** Nekkâre ol Nefir
Yeryüzünden göge çıkdı dargir

¹⁰² TDK Güncel Türkçe Sözlüğünden Alınmıştır.

¹⁰³ Ankara Milli Kütüphane Yemâme Cengi nüshası'ndan alınmıştır.

¹⁰⁴ TDK Güncel Türkçe Sözlüğünden alınmıştır.

8.5.4. Kös

Eskiden savaşlarda ve alaylarda at, deve veya araba üzerinde taşınan ve işaret vermek için kullanılan büyük davul¹⁰⁵ manasına gelir.

545- Meydan açdı erenler durdılar
Şâh buyurdu **kösi** harbi kurdular

8.6. FORMULİSTİK SAYILAR

Hız. Ali Cenklerinde önemli diğer motif ise formulistik sayılardır. Türk kültüründe, masal ve hikayelerinde sık sık tekrarlanan sayılar vardır. Bu sayılarda derin anlamlar bulunur. Yemâme Cenknâmesi'nde 1, 3, 7, 40, sayıları tespit edilmiştir. Bu sayılarla ilgili detaylı bilgi metinde geçen örneklerle birlikte aşağıda verilmiştir.

8.6.1. 3

Geleneksel kültürümüzde ve aşıkların dilinde en çok işlenen sayılardan biridir. Şaman dininin esaslarına göre âlem üç bölümden meydana gelmiştir.¹⁰⁶ Halk anlatılarının epik kurallarından "yineleme", "üçleme" ve "ilk ve son durumun önem" üç sayısı ile ilgili olup efsanelerde de görülebilmektedir.¹⁰⁷ İslamiyetten sonraki minyatürlerde deve çoğu kere alegorik olarak kullanılmıştır.¹⁰⁸

20- Ev için tefîş idüp aradılar
Yicek **üç** gün nafaka buldılar

40-Fâtıma ile ol **üçü** yâd kıldılar
Görüben Hüseyin hayran kaldılar

¹⁰⁵ TDK Güncel Türkçe Sözlüğünden alınmıştır.

¹⁰⁶ Mehmet Yardımcı, "Geleneksel Kültürümüzde ve Aşıkların Dilinde Sayılar" s. 639-646.

¹⁰⁷ Bayram Durbilmez "Kırım Türk Halk Anlatılarında Sayı Simgeçiliği", Millî Folklor, Uluslar arası Kültür Millî Folklor / Uluslar arası Kültür Araştırmaları Dergisi, Ankara, 2007. s.76.

¹⁰⁸ Çoruhlu, a.g.e. s. 180

425- Üç yârinün birisi Osman idi
Ol dahi bile câmi Kur'an'dı

8.6.2. 7

Yedi sayısı Orta Asya Türk boylarından günümüze kadar Türk halk inançları ile günlük yaşamlarından en çok sözü edilen sayılardandır. Yedi sayısı Anadolu'da ve bütün Türk boylarında kutsal sayılmaktadır. Altay Türklerine göre ayın tutulması "yedi başlı dev" yüzündendir. Kırgız Türklerinde Kutup Yıldızında bulunan " Büyük Ayı"ya, "Yedi Bekçi" denir. Orta Asya ve Anadolu Türklerine göre yer yedi kattır. Kur'an-ı kerim yedi harf üzerine inmiştir. Mekke ve Medine arasında yedi kale vardır. Kur'an-ı Kerim'de Yusuf Peygamber kıssasındaki rüyaya göre yedi besili ineği, yedi zayıf inek yer yorumunda yedi yıl kıtlık olur.¹⁰⁹

54- Çün **yedi** gün bunlar oruç dutdılar
Zikr tesbihiyle yine yatdılar

8.6.3. 40

Manas Destanında kırk sayısı 127 yerde kırk yiğit, kırk savaşçı, kırk gelin, kırk güzel, kırk kulaç vb. biçimlerde görülmektedir. Dede Korkut'ta kırk yiğit, kırk namert, kırk er, kırk otağ, kırk gün kırk gece gibi ifadelerle yüz yerde karşımıza çıkmaktadır. Kırk yiğit motifinde olduğu gibi, kırk kız motifi de bütün Türk destan ve masallarında çok geçer. Bey ve beyin oğlunun kırk yiğidi bulunduğu gibi hanımların da kırk kızı bulunur. Anadolu'da yer isimlerinde de Kırkağaç, Kırklareli, Kırkpınar, Kırktepe, Kırkkuyu, Kırkkavak gibi rastlanmaktadır.¹¹⁰

502- Kiminün yigirmi arşundur hamin
Kiminin **kırk** arşun ey emin

¹⁰⁹ Yardımcı, a.g.e. s. 641

¹¹⁰ Yardımcı, a.g.e. s. 646

IV. BÖLÜM.

9. KASTAMONU YEMÂME CENGİ NÜSHASI İLE İSTANBUL SÜLEYMANİYE YEMÂME CENGİ NÜSHASI'NIN KARŞILAŞTIRILMASI¹¹¹

[1a]

Kıssâ-yı Yemâme ve Ali Cengi'dir
Kerremû'llâhi vechehu ve rahmetû'llâh

1- 'Aşkıyla bir hoş salavât virelim
Söze andan başlayuban girelüm

2-Bulduk uş bir gazâvat-ı gül gibi
Söyleyelüm bahçede bir bülbül gibi

3-Bir gün oturmuş idi ol Mustafâ
Ol Nebî'ler serveri¹¹² sıdk-ı safâ

4-Cümle ashâb katında cem' idi
Ol arada Mustafâ¹¹³ çün şem' idi

5-Görürlerdi Resûl'ün ay yüzini
İşidirler idi şeker sözi[ni]¹¹⁴

6- Allâh'u 'âlemin¹¹⁵ bunlara söyler idi
Ashâbı anunla tuylar idi

¹¹¹ Temel aldığımız metin "Kastamonu Yemâme Cengi Nüshası"dır.

¹¹² ol Nebî'ler serveri:iki alem güneşi - İs. Nüs. 13/2

¹¹³ ol arada Mustafa: Kamu ashab arasında - is. Nüs. 14/2

¹¹⁴ şeker sözi: şirin sözünü - İs. Nüs. 15/2

¹¹⁵ Allah'u 'âlemin: Allah adın- İs. Nüs. 16/1

7- Ki hâdis eyler idi yârenlere
Tanrı dostı ol safâ erenlere

8- Ol zamânda ol Nebî'ler serveri
Dinle ne aydur işit peygamberi

9- Ali'ye aydur işit yâ Murtazâ
Vaktidir kim sen kılasın¹¹⁶ bir gazâ

10- Yemen-i Tâ'if iline sen¹¹⁷ varasın
Dîn-i İslâm anlara bildüresin

11- Söz kabûl idüp Müslümân olalar
Allâh'ı bir¹¹⁸ beni Resûl bileler

12- Ger senünle kılurlarsa cidâl
Vâcib olur anları kılmak¹¹⁹ katl

[1b]

13- Turgıl imdi yâ Ali var¹²⁰ sen ana
Seni yâradan yâri kıladır¹²¹ sana

14- Ger¹²² dine gelürlerse kogıl anları¹²³
Kim tamudan âzad ola cânları

15- Ali aydur destûrunla turayum

¹¹⁶ sen kılasın: kılasın sen - İ. Nüs. 19/2

¹¹⁷ sen: Ø - İ. Nüs. 20/1

¹¹⁸ bir: Hak - İ. Nüs. 21/2

¹¹⁹ kılmak:kılgıl - İ. Nüs. 22/2

¹²⁰ var: vargıl - İ. Nüs. 23/1

¹²¹ kıladır: kıla - İ. Nüs. 23/2

¹²² ger:Ø - İ. Nüs. 24/1

¹²³ kogıl: kovanları - İ. Nüs. 24/1

Eve¹²⁴ Fâtıma katına bir¹²⁵ varayum

16- Destûr alup evine geldi Alî
Ol Çalab'un sevdüğü¹²⁶ gerçek velî

17- Ramazân ayı idi hem ol zemân
Turdı Seyyid'in¹²⁷ katında ol hemân¹²⁸

18- Hasan ile Hüseyin küçük idi
Dahi ol ikisi oğlancuğ idi

19- Bir cariye¹²⁹ dahi var idi hem¹³⁰ bile
Ali'nün evinde ol¹³¹ hizmet kıla

20- Ev için teftîş idüp aradılar
Yıycek¹³² üç gün [lük]¹³³ nafaka buldılar

21- Dârı dünyada ol imiş hemân
İşit imdi ne kılur ol pehlivân

22- Ol erenler gör ne dirlik kıldılar
Bu dirlik ile Hak yolunda oldılar

23- Nice kişiler¹³⁴ dün[ü]gün devrüşür
Mal ucundan bir fesâda ayruşur

¹²⁴ eve: evde - İ. Nüs. 25/2

¹²⁵ bir:Ø - İ. Nüs. 25/2

¹²⁶ sevdüğü: arslanı - İ. Nüs. 26/2

¹²⁷ Seyyid'in:Seyyid - İ. Nüs. 27/2

¹²⁸ ol heman:oldı revan - İ. Nüs. 27/2

¹²⁹ cariye: halayık - İ. Nüs. 34/1

¹³⁰ hem:Ø - İ. Nüs. 34/1

¹³¹ ol: kim - İ. Nüs. 34/2

¹³² yıcek: evde, - İ. Nüs. 35/2

¹³³ gün:günlük - İ. Nüs. 35/2

¹³⁴ nice kişiler: Niceler er - İ. Nüs. 38/1

24- Dünya için yemegil¹³⁵ teşviş ey yâr
Hiç¹³⁶ kimseye kalmayıp dur pâydâr

25- Cümle işünde Mustafâ¹³⁷ yâd ide gör
Varıncağız¹³⁸ uçmak ola sana gör

26- Eyü¹³⁹ sözi 'aşkıyla¹⁴⁰ kılğıl kabûl
Kim şefâ'at kıla sana ol Resûl

27- Evde cümle eksügin¹⁴¹ düzdi Ali
Düldül'e bindi revân oldı velî

28- Gitdi Yemen mülküne gazâ kıla¹⁴²
Bir acâyip söz dahi geldi dile¹⁴³

29- Ali gitdi¹⁴⁴ Fâtıma halin işid
Gör¹⁴⁵ ne kılur bunlar¹⁴⁶ takdîr ur işit¹⁴⁷

[2a]

30- Kıldı bunlar Allâh'a¹⁴⁸ şükr eyledi¹⁴⁹
Geldi bir derviş kapuya söyledi¹⁵⁰

¹³⁵ yemegil: çekmegil -İs. Nüs. 40/1

¹³⁶ hiç: Ø- İs. Nüs. 40/2

¹³⁷ Mustafa: Hakkı -İs. Nüs. 41/1

¹³⁸ varıncağız: varacak - İs. Nüs. 41/2

¹³⁹ eyü: bu - İs. Nüs. 42/1

¹⁴⁰ 'aşkıyla: cânıyla -İs. Nüs. 42/1

¹⁴¹ eksugin:düzginün - İs. Nüs. 43/1

¹⁴² gaza kıla: kıldı gaza - İs. Nüs. 45/1

¹⁴³ geldi dile: aydam size - İs. Nüs. 45/2

¹⁴⁴ Ali gitdi: Hasan'un hem - İs. Nüs. 46/1

¹⁴⁵ gör:Ø - İs. Nüs. 46/1

¹⁴⁶ bunlar:Ø - İs. Nüs. 46/1

¹⁴⁷ ur işit: ahvâlin işit - İs. Nüs. 46/2

¹⁴⁸ Allah'a:Allah'ım - İs. Nüs. 47/1

¹⁴⁹ eyledi: eyleyü - İs. Nüs. 47/1

¹⁵⁰ söyledi: söyleyü - İs. Nüs. 47/2

- 31- Hak yoluna didi¹⁵¹ nesne viresiz
Yârın anda hak dîzârın göresiz
- 32- Fâtıma çün¹⁵² dinledi anun sözün
Bakdı¹⁵³ Hasan'dan yana döndi yüzün
- 33- Geldi derviş¹⁵⁴ ne kılalım didiler
Nesne yokdur¹⁵⁵ kim¹⁵⁶ ana virelim didiler
- 34- Hasan aydur gice yiyeceğümüz¹⁵⁷
Dervişe virürem¹⁵⁸ her ne ki varımız¹⁵⁹
- 35-Tanrı 'aşkına virurem¹⁶⁰ ben¹⁶¹ ana
Tanrı anın ivazın vire der¹⁶² bana
- 36-Hayır idenlere yine hayır oluşur
Şer idenün ayağına dolaşur
- 37-Hak Te'âla der ki amel-i sâlih kılın
Birine on onuna yüz bin bulun
- 38-Yetse küçük dünyada hayır ide gör
Hem gazâyâ Hak yoluna gide gör
- 39-Hüseyin aydur ben dahi virdüm benüm¹⁶³

¹⁵¹ didi: bana - İ.ş. Nüs. 48/1

¹⁵² çün: çünkü - İ.ş. Nüs. 49/2

¹⁵³ baktr: döndi - İ.ş. Nüs. 49/2

¹⁵⁴ geldi derviş: Derviş geldi - İ.ş. Nüs. 50/1

¹⁵⁵ yoktur: yok - İ.ş. Nüs. 50/2

¹⁵⁶ kim:Ø - İ.ş. Nüs. 50/2

¹⁵⁷ yiyeceğümüz: yimeğimi - İ.ş. Nüs. 52/1

¹⁵⁸ virürem:virem - İ.ş. Nüs. 52/2

¹⁵⁹ her ne ki varımız: işidin sözimi - İ.ş. Nüs. 52/2

¹⁶⁰ virurem:virün - İ.ş. Nüs. 54/1

¹⁶¹ ben:anı - İ.ş. Nüs. 54/1

¹⁶² der: Ø - İ.ş. Nüs. 54/2

¹⁶³ benüm: canum - İ.ş. Nüs. 55/1

Hak yoluna fedâ olsun bu cânım

40-Fâtıma'yla¹⁶⁴ ol üçü yâd¹⁶⁵ kıldılar
Görüben Hüseyin hayran kaldılar

41-Aytdılar biz dahi virdük dervişe
Yemeğümüz tanık olsun¹⁶⁶ bu işe

42- Gün uzun gice oruç dutdılar
Subha değın zıkr-i tesbih etdiler

43- İrte oldı çün¹⁶⁷ Hasan durdı örü
Tan namâzın kıldılar bunlar girü

44- Tesbihiyle zikre meşgûl oldılar
Tanrı hazretinde makbûl oldılar

45- Geldi bu derviş yine Allâh deyü
Tanrı zikrini¹⁶⁸ dilinde söyleyü

46- Nesne virün Tanrı 'aşkına bize¹⁶⁹
İvazın rahmet kıla Tanrı size¹⁷⁰

[2b]

47-Bunda virin anda hâzır bulasız
Hak katında birine on alasız

¹⁶⁴ Fâtıma'yla:Fatımâ'ya- İs. Nüs. 56/1

¹⁶⁵ üçü yad:halâyık - İs. Nüs. 56/1

¹⁶⁶ olsun:olun - İs. Nüs. 57/2

¹⁶⁷ çün: Ø - İs. Nüs. 60/1

¹⁶⁸ zikrini:adını - İs. Nüs. 62/2

¹⁶⁹ bize: bana - İs. Nüs. 63/1

¹⁷⁰ size: sana - is. Nüs. 63/2

48- Birbirine¹⁷¹ bakışdılar çün¹⁷² bunlar
Ne kılalım deyüben danışdılar¹⁷³

49- Didiler kim yine oruç dutalım
Zikr tesbihiyle yine¹⁷⁴ yatalım

50- Yine virelim yemeğümüz biz¹⁷⁵ ana
Siz ne dirsiz bu söze deyin bana

51- Döneli bu söze razı oldılar
Nafakanın varın¹⁷⁶ ana virdiler

52- Söz öğüşdür (?) kamu verdiler ana¹⁷⁷
Didiler ki al bunı derviş sana¹⁷⁸

53- Dördi dahi Tanrı'ya¹⁷⁹ şükr etdiler¹⁸⁰
Gör ne kıldı bunlara perverdîgâr¹⁸¹

54- Çün yedi gün bunlar¹⁸² oruç dutdılar
Zikr tesbihiyle yine¹⁸³ yatdılar

55- Açlığıyla çün¹⁸⁴ bunaldı cânları
Ki zayıf oldu anların¹⁸⁵ tenleri

¹⁷¹ birbirine:birbiriyle - İ. Nüs. 65/1

¹⁷² bakışdılar çün: yine tanıştı - İ. Nüs. 65/1

¹⁷³ danışdılar:söylediler - İ. Nüs. 65/2

¹⁷⁴ tesbihiyle yine: tesbih kılubanı - İ. Nüs. 66/2

¹⁷⁵ biz: Ø - İ. Nüs. 67/1

¹⁷⁶ nafakanın varın: yine yemeklerün - İ. Nüs. 68/2

¹⁷⁷ kamu verdiler ana: üç gün oruç tuttular - İ. Nüs. 70/1

¹⁷⁸ didiler ki al bunı derviş sana: ol gün dün Tanrı'ya zikr itdiler - İ. Nüs. 70/2

¹⁷⁹ Tanrı'ya: Hakka İ. Nüs. 71/1

¹⁸⁰ ettiler: itdi ey yâr - İ. Nüs. 71/1

¹⁸¹ bunlara perverdîgâr: anlara ol pir u bar - İ. Nüs. 71/2

¹⁸² bunlar: oldu - İ. Nüs. 72/1

¹⁸³ yine: her dün - İ. Nüs. 72/2

¹⁸⁴ çün:tub - İ. Nüs. 73/1

¹⁸⁵ anların:bunlarun - İ. Nüs. 73/2

56- Çün¹⁸⁶ bunaldılar işit kim netdiler
Meded isteyü Resûl'e gitdiler

57-Aytdılar kim ey Nebî'ler serveri
Yaradılmış mahlûkun peygamberi

58- Atamız eğlendi gelmedi bilin
Aç bunaldık bize bir çâre kılun

59- Ol nafâka kim bize kodı atam
Virdik anı Tanrı aşkına dedim

60- Yedi gündür üşte sabr itdün Hakk'a
Hak bize rahmet nazarıyla baka

61- Ne buyurur siz bize pes¹⁸⁷ nidelim
Nesne var ise vermeğe gidelim

62- Tefîş itdi Resûl evi aradı
Nesne bulmadı anlara¹⁸⁸ virir idi

63- Bir evin yiyesi evde bulmadı
Nesne itdügüm evde kalmadı¹⁸⁹

[3a]

64- Nesne bulmadı kim anlara vire
Döndi Resûl Bilâl'e aydur yâre

65-Çık zekat malından al vir bunlara

¹⁸⁶ çün: tub - İ. Nüs. 74/1

¹⁸⁷ pes: aytdun - İ. Nüs. 79/1

¹⁸⁸ anlara:bulara - İ. Nüs. 80/2

¹⁸⁹ nesne itdügüm evde kalmadı: istemedün evde nesne kalmadı - İ. Nüs. 81/2

Bir zamân nafâka olsun anlara

66- Ali gelince bunlar¹⁹⁰ yesünler¹⁹¹ anı
Görürüz¹⁹² sonra ne kılur ol gani

67- Çıkdı Bilâl istedi bulamadı
Elin cehd etdi çâre kalmadı¹⁹³

68- Döndi Bilâl geldi Resûl katına
Söyledi işbu sözi hazretine

69- Nesne bulamadım didi Muhammed'e
İki cihân güneşi ol¹⁹⁴ Ahmed'e

70- İşbu işe acaba kaldılar
İşid imdi sonra neler¹⁹⁵ kıldılar

71- Resûl aydur Bilâl'e işit ey yâr
Kur'an içinde¹⁹⁶ gör ni'der perverdigâr

72- Müşkil işlerdeki¹⁹⁷ âciz kalasız
Ne ki Tanrı buyurun gaydanı kılasız¹⁹⁸

73- Hak te'âla öyle¹⁹⁹ buyurdı kim bilün
Siz dahi işbu işi öyle²⁰⁰ kılun

74- Varunuz Kur'an'[la] meşgûl olunuz

¹⁹⁰ bunlar :bular İ. Nüs. 84/1

¹⁹¹ yesünler: yesün - İ. Nüs. 84/1

¹⁹² görürüz sonra ne kılur:görelim kim ne kılursun - İ. Nüs. 84/2

¹⁹³ elin cehd etdi çâre kalmadı: kanca vardı ol mal bilemedi - İ. Nüs. 85/2

¹⁹⁴ iki cihan güneşi ol: ziyba tanrı dostu - İ. Nüs. 87/2

¹⁹⁵ neler: kim ne - İ. Nüs. 88/2

¹⁹⁶ içinde: içre - İ. Nüs. 89/2

¹⁹⁷ müşkil işlerdeki:konuk işidedir çü - İ. Nüs. 90/1

¹⁹⁸ ne ki Tanrı buyurur gaydanı kılasız: Tanrı adına mukayyed olasız - İ. Nüs. 90/2

¹⁹⁹ öyle:böyle - İ. Nüs. 92/1

²⁰⁰ işi öyle: gözi hasıl - İ. Nüs. 92/2

Ne kılur Tanrı sizinle görünüz

75- Resûl aydur Bilâl'e al bunları

İlet²⁰¹ şehîdler²⁰² sinnine ko²⁰³ bunları

76- Tâ ki bunlar²⁰⁴ anda Kur'an'ı okuya

Kur'anı'yla şeytanı hem dokuya

77- Açlığına bunların sebeb ola

Kur'an'ın nuriyla açlık²⁰⁵ men ola

78- Aldı Bilâl Hasan'ı hem²⁰⁶ Hüseyin'i

Şehîdler²⁰⁷ sinnine iletdi anları²⁰⁸

79- Geldiler sinler içine²⁰⁹ girdiler²¹⁰

Bir temüzce²¹¹ yer bulup²¹² oturdular

80- Rahle kodı mushafıyla önüne

Meşgûl oldu Allâh'ın kelâmına²¹³

[3b]

81- Kaldı bunlar anda Kur'an okuyu

Kur'an'ıyla şeytanı hem²¹⁴ dokuyu

²⁰¹ ilet: Ø - İs. Nüs. 94/2

²⁰² şehîdler: şehîdlerin - İs. Nüs. 94/2

²⁰³ ko: ilet - İs. Nüs. 94/2

²⁰⁴ bunlar: Ø - İs. Nüs. 95/1

²⁰⁵ Kur'an'ın nuriyla açlık: İnşâllâh kim Kur'an nuruyla - İs. Nüs. 96/2

²⁰⁶ hem: Ø - İs. Nüs. 97/1

²⁰⁷ şehîdler: şehîdlerin - İs. Nüs. 97/2

²⁰⁸ anları: anı - İs. Nüs. 97/2

²⁰⁹ içine:içinde - İs. Nüs. 98/1

²¹⁰ içine girdiler: içinde durdular - İs. Nüs. 98/1

²¹¹ temüzce:arada - İs. Nüs. 98/2

²¹² bulup: dutup - İs. Nüs. 98/2

²¹³ kelâmına: Kur'an'ına - İs. Nüs. 99/2

²¹⁴ hem: boynun - İs. Nüs. 101/2

82- Kaza gelse bir kula göz bağlanur

Mihnet oduyla ciğerler dağlanur

83- Ol Resûl'e çok salavât virelüm

Yine bir hoş kıssâ dahi diyelüm

84- Ol arada²¹⁵ bir ulu beg var idi

İşit imdi ne kılur ol Yahûdî²¹⁶

85- Yedi yüz bin leşker²¹⁷ vardı yakın²¹⁸

Her birisi pehlivandı hemin²¹⁹

86- Pehlivanlar her biri çeri başı

Bin erenler her birisi er kişi²²⁰

87- Cenk içinde her biri aslan²²¹ idi

Kurt gibi²²² âdem etin yerler²²³ idi

88- Beglerinin adı Yemâme idi

Kendü ilinde bir²²⁴ ulu beg idi

89- İşit imdi ol Yemâme hâlini

Nice oldı aydayım²²⁵ ahvâlini

90- Ava çıkdı begleriyle bir gün evvel²²⁶

²¹⁵ arada yörede: - İ. Nüs. 104/1

²¹⁶ işit imdi ne kılur ol Yahûdî: Leşkeri çok bir ulu küffar idi - İ. Nüs. 104/2

²¹⁷ leşker:er İ. Nüs. 106/1

²¹⁸ yakın: iy yar - İ. Nüs. 106/2

²¹⁹ Pehlivandı hamin: çeri başı nâm-dâr - İ. Nüs. 106/2

²²⁰ bin erenler her birisi er kişi: ki bahadır yek erenler yoldaşı - İ. Nüs. 107/2

²²¹ aslan:şîr- İ. Nüs. 108/1

²²² gibi:begi - İ. Nüs. 108/2

²²³ yerler: yer -İ. Nüs. 108/2

²²⁴ bir:ki- İ. Nüs. 109/2

²²⁵ aydayım: diyeyim - İ. Nüs. 110/2

²²⁶ gün evvel: kez ol - İ. Nüs. 111/1

Tağu yazı olurdı sağı solu²²⁷

91- Avlayuban²²⁸ bir ovaya erdiler²²⁹

Dört yanını avlayuban sürdiler²³⁰

92- Nâgihân gün yüzini dutdı duman

Yağdı yağmur karanu oldu cihân

93- Yıldırım şakıyuban yağdı dolu

İşidende kalmadı akli belü

94- Her biri bir yazıya düşdi gider

İşit imdi Yemâme dahi ni'der

95- Eline bir yol girüp²³¹ ol da kaçar

Korku düşdi içine²³² oldu²³³ nâçâr

96- Beglerinden ayrı düşdi²³⁴ yalnız

Bir yola düşdi gider şöyle ıssız

97- Ne bile²³⁵ kim kancerü gitdi²³⁶ anun yolu

Kim göremez ki kandedür kendi ili²³⁷

[4a]

98- Gördi yolu kim Medîne'ye gider

²²⁷ sağı solu: sağ sol - İ. Nüs. 111/2

²²⁸ avlayuban : avlayarak - İ. Nüs. 112/1

²²⁹ erdiler:geldiler - İ. Nüs. 112/1

²³⁰ avlayuban sürdiler: eğlediler kırdılar - İ. Nüs. 112/2

²³¹ girüp: girür - İ. Nüs. 116/1

²³² içine:önüne - İ. Nüs. 116/2

²³³ oldu: netsün - İ. Nüs. 116/2

²³⁴ düşdü:düşer- İ. Nüs. 117/1

²³⁵ bile:bilür - İ. Nüs. 118/1

²³⁶ gitdi:gider - İ. Nüs. 118/1

²³⁷ kim göremez ki kandedür kendi ili: aydayım noldı Yemâme'nin hali - İ. Nüs. 118/2

Endiŕe kıldı özine gör ni'der

99- Gördi geldüği Muhammed ŕâridir
Kamu peygamberlerin ol baŕıdır²³⁸

100- Aydur eyvâh ne kılayım²³⁹ bu iŕi
Kerbeni bunda toyursa ol²⁴⁰ kiŕi

101- Nâgihan²⁴¹ bu ahvâli sorabile²⁴²
Ben bilürüm²⁴³ ol bîgânele kıla

102- Her pâremi kulağumca kılalar
Kerbenim zerre²⁴⁴ haberim anlar bileler²⁴⁵

103- Ali duymadın bu yerden gideyim
Kendi baŕımın çâresin ideyim

104- İŕ bu sözi kendüzine söyledi
Döndi kendüye fikirler eyledi

105- Didi hele ŕehre değin varayım
Medîne ŕehri nicedir bir²⁴⁶ göreym

106- Ola kim bir nesne²⁴⁷ elüme bunda²⁴⁸ gire
Beglerüme iletem kim anlar²⁴⁹ göre

²³⁸ baŕıdır:hâtemidir - İ. Nüs. 120/2

²³⁹ kılayım:kılam ben - İ. Nüs. 121/1

²⁴⁰ ol:bir - İ. Nüs. 121/2

²⁴¹ nâgihan: Ali'ye deyü - İ. Nüs. 122/1

²⁴² sorabile:bile - İ. Nüs. 122/1

²⁴³ ben bilürüm: iŕidürse - İ. Nüs. 122/2

²⁴⁴ zerre: zaten - İ. Nüs. 123/2

²⁴⁵ anlar bileler:duyulur - İ. Nüs. 123/2

²⁴⁶ bir:Ø - İ. Nüs. 126/2

²⁴⁷ nesne: niŕan - İ. Nüs. 127/1

²⁴⁸ bunda:Ø - İ. Nüs. 127/1

²⁴⁹ beglerüm iletem kim anlar: eyleyem andaki beklerim - İ. Nüs. 127/2

107- Sordı geldi şehir ucundan²⁵⁰ ey yâr
Geldi²⁵¹ ol²⁵² sinler ucuna hem civar²⁵³

108- Ol yere geldi Hasan'la Hüseyin
Anda Kur'an okurdu²⁵⁴ ol hîn²⁵⁵

109- Çünkü bunlar Kur'an[la] meşgûl idi
Önlerinden yer [ve] gök gulgul idi

110- Geldi Yemâme bunların katına
Söyledi iş bu sözi hazretine

111- Aytdı oğlan ne kişisiz söylenüz
Halinizden bana malûm²⁵⁶ eyleniz

112- Kim bu yerde yalnız yok size iş
Söylenüz bu yerde nedir size²⁵⁷ iş

113- Küçürük²⁵⁸ oğlansınız korkmaz mısınız
Canavar gele deyü ürkmez misiz

114- İşbu sözi anlara der ol sakar
Döndi Hasan Hüseyin ana²⁵⁹ bakar

[4b]

115- Döndi²⁶⁰ Hasan Hüseyin hem²⁶¹ söyledi

²⁵⁰ sordı geldi şehir ucundan: şehir ucunda irdi sinelere - İ. Nüs. 128/1

²⁵¹ geldi: vardı - İ. Nüs. 128/2

²⁵² ol:Ø - İ. Nüs. 128/2

²⁵³ hem civar: ol küffâr - İ. Nüs. 128/2

²⁵⁴ okurdu:okur - İ. Nüs. 129/2

²⁵⁵ ol hîn: masûmin - İ. Nüs. 129/2

²⁵⁶ malum:haber - İ. Nüs. 132/2

²⁵⁷ size: bana - İ. Nüs. 133/2

²⁵⁸ küçürük: iki - İ. Nüs. 135/1

²⁵⁹ ana: yüzüne - İ. Nüs. 136/2

²⁶⁰ döndi: dönmedi - İ. Nüs. 138/1

²⁶¹ hem: Ø - İ. Nüs. 138/1

Ne sorarsın²⁶² deyü su'âl eyledi

116- Ne dersin²⁶³ niye geldin çün²⁶⁴ bu yana
Kim gerekse ol²⁶⁵ ne derler²⁶⁶ sana

117- Bu Muhammed şehridir ey bed-fi'al
Bunda geldi²⁶⁷ kimi kılasın fitne²⁶⁸ al

118- Biz Ali'nün oğluyuz der²⁶⁹ ana
Sorar isen halimiz budur sana

119- Hüseyin'den çün işitdi bu sözi
Kakıdı kâfir kana döndi gözi

120- Kakıyuban indi atından yere
İşit ol melûn ki²⁷⁰ neyer bunlara²⁷¹

121- Bir tabanca urdı anun²⁷² yüzine
Kanıyla yaş dola geldi gözine²⁷³

122- Bir dahi Hasan yüzine urdı ol
Bağlayuban bindi²⁷⁴ ata dutdı yol

123- Aytdı gücün buldım ahir ben sizi
Hasan ağlar²⁷⁵ yaşıyla²⁷⁶ doldı gözi

²⁶² sorarsın: sorarsız - İ. Nüs. 138/2

²⁶³ dersin: sorarsın - İ. Nüs. 139/1

²⁶⁴ çün: Ø - İ. Nüs. 139/1

²⁶⁵ ol: uluz - İ. Nüs. 139/2

²⁶⁶ ne derler: ni'der - İ. Nüs. 139/2

²⁶⁷ geldi: geldün - İ. Nüs. 141/2

²⁶⁸ fitne: katına - İ. Nüs. 141/2

²⁶⁹ der: didi - İ. Nüs. 142/1

²⁷⁰ ki: Ø - İ. Nüs. 144/2

²⁷¹ bunlara: bir göre - İ. Nüs. 144/2

²⁷² anun: Hüseyin - İ. Nüs. 145/1

²⁷³ dola geldi, gözine:bile indi yüzine - İ. Nüs. 145/2

²⁷⁴ bindi: urur - İ. Nüs. 146/2

²⁷⁵ Hasan ağlar: ağladı Hasan ki - İ. Nüs. 147/2

²⁷⁶ yaşıyla: yaşı - İ. Nüs. 147/2

124- Depdi ol²⁷⁷ mushafları külli yere

Yüzine layık sunar ol²⁷⁸peygambere

125- Hiç bilür mi ol Ali ne kıldığın

Ben²⁷⁹ size kılâm ol bize kıldığın²⁸⁰

126- İş kılâm²⁸¹ ben²⁸² size ol dasitân ola

Ta ölünce yüreğinde dağ²⁸³ ola

127- Hiç bilür mi kim neler kılmış durur

Şâhların tahtın ıssız kalmışdur²⁸⁴

128- Arayu gelsün berü benden yana

Göstereyim nicedir erliğin ana

129- İşbu sözi dedi²⁸⁵ melûn ey yâr

Hasan ağlar Hüseyin ile zâr zâr

130- Ataların anuban ağladılar²⁸⁶

Gözlerinden yaşları²⁸⁷ çağladılar²⁸⁸

131- Derler idi ey baba görseniz²⁸⁹ bizi

Aldı kıydı bu bizim anumuzı²⁹⁰

²⁷⁷ ol: Ø - İs. Nüs. 148/1

²⁷⁸ ol: Ø - İs. Nüs. 148/2

²⁷⁹ ben: Ø - İs. Nüs. 149/2,

²⁸⁰ bize kıldığın: Ali'nin bildiğin - İs. Nüs. 149/2

²⁸¹ kılâm:kılayım - İs. Nüs. 150/1

²⁸² ben: Ø - İs. Nüs. 150/1

²⁸³ dağ:kan - İs. Nüs. 150/2

²⁸⁴ kalmışdır: kalmışdurur - İs. Nüs. 151/2

²⁸⁵ dedi:der - İs. Nüs. 153/1

²⁸⁶ ağladılar: ağlar idi - İs. Nüs. 154/1

²⁸⁷ yaşları: yaş akıp - İs. Nüs. 154/2

²⁸⁸ çağladılar: çağlar idi - İs. Nüs. 154/2

²⁸⁹ görseniz: görsen - İs. Nüs. 155/1

²⁹⁰ aldı kıydı bu bizim anumuzı: iş bu me'lûn aldı uş yersen bizi - İs. Nüs. 155/2

[5a]

132- Yok mudur bizden haberin ey baba
Çâre yok mudur bizi kurtarmağa

133- Öyle²⁹¹ deyüp ağladılar²⁹² zâr zâr
Sen yâri kıl²⁹³ bize ey²⁹⁴ perverdîgar

134- Ata urdu bunları aldı gider
İrdi kendü iline kim gör²⁹⁵ ni'der

135- Şehre yakın geldi²⁹⁶ çünkü gördiler
Leşkeri kamusu karşı geldiler

136- Aldılar tahtın geldiler ki²⁹⁷ anı
Ol kâfirlerin hem sevindi cânı

137- Hasan Hüseyin bile getürdiler²⁹⁸
Bu ne oğlandır deyüben sordılar

138- Kimin oğlıdır bunlar ne kişidir
Söyledi melik düşüni (?) işidir

139- Sözü üzdü Medîne'ye irdü yolum
Varub anda²⁹⁹ bunlara irdi elüm

140- Şehr ucunda bunları buldum hemân

²⁹¹ öyle:böyle - İs. Nüs. 158/1

²⁹² ağladılar: ağlar idi - İs. Nüs. 158/1

²⁹³ kıl:kılgıl - İs. Nüs. 158/2,

²⁹⁴ ey: Ø - İs. Nüs. 158/2

²⁹⁵ kim gör: gör kim - İs. Nüs. 159/2

²⁹⁶ geldi:irdi - İs. Nüs. 160/1

²⁹⁷ ki: Ø - İs. Nüs. 161/1

²⁹⁸ getürdiler:gördiler - İs. Nüs. 162/1

²⁹⁹ varup anda: biriydi - İs. Nüs. 165/2

Ali'nün oğlanların³⁰⁰ tutdım revân

141- Atı urdım oradan durdum girü
Uş aluban buraya geldim berü

142- İş ideyüm bunlara bir ad kıla
Göreyim ki Ali bana bunda ne kıla³⁰¹

143- Hele saklan der³⁰² bunları siz³⁰³ bugün
Ben bunlar ile idem yârın³⁰⁴ düğün

144- Ben bilürüm bunları netmek gerek
Hele saklan siz bunları tizrek

145- Aldılar Hasan Hüseyin gitdiler
Eli bağı zindana iletdiler

146- Kaldı bunlar bunda³⁰⁵ ahu(?) derd ile
Elleri ayakları hem bend ile

147- Bendini çün görüben³⁰⁶ ağladılar
Gözlerinde yaşları çağladılar³⁰⁷

148- Pes Hasan döndi Hüseyin'e bakar³⁰⁸
Gözlerinden kanlı³⁰⁹ yaşlar akar

³⁰⁰ Ali'nin oğlanların: sordum Ali oğludur - İs. Nüs. 166/2

³⁰¹ göreyim ki Ali bana bunda ne kıla: söylene ilerüde dâsitân ola - İs. Nüs. 167/2

³⁰² der: Ø - İs. Nüs. 168/1

³⁰³ siz:dursun - İs. Nüs. 168/1

³⁰⁴ ben bunlar ile idem yarın: arta bunlarınla eyleyem - İs. Nüs. 168/2

³⁰⁵ bunda: anda - İs. Nüs. 171/1

³⁰⁶ bendini çün görüben ağladılar: babaların anuban ağlar idi - İs. Nüs. 172/1 ,

³⁰⁷ çağladılar:çağlar idi - İs. Nüs. 172/2

³⁰⁸ pes Hasan döndi Hüseyin'e bakar: Döndi Hasan hem Hüseyin'e bakar - İs. Nüs. 174/2

³⁰⁹ kanlı: dolu begi - İs. Nüs. 174/2

[5b]

149- Pes³¹⁰ Hasan Hüseyin'e aydur ey yâr
Ne 'aceb kıldı bizim ile rûzgâr

150- Hiç kimesne bencileyin³¹¹ olmasun
Anaya ataya hasret kalmasun

151- Ne 'aceb haldir ki ulaştı³¹² bize
Kim bizim cânımıza oldı³¹³ cezâ

152- Hasan aydur kim aya perverdîgar
Bu ne haldir kâfire olduk şikâr

153- Ya ilâhî kalmışuz çar u nâçâr³¹⁴
Bu çâresiz derdimize kıl tımâr

154- İrte oldı çün güneş getürdi baş
Levn renk oldı yine her dürlü taş

155- Çıkdı Yemâme oturdı tahtına
Sevinüben³¹⁵ devletine hem³¹⁶ bahtına

156- Cümle begler katına³¹⁷ dirildiler
El bağlayup karşusuna turdılar³¹⁸

157- Didiler kim devletün artsun ey şâha

³¹⁰ pes:oldem - İ. Nüs. 175/1

³¹¹ bencileyin:bizcileyin - İ. Nüs.1 76/1

³¹² ulaştı:geldi - İ. Nüs. 177/1

³¹³ oldı:ola - İ. Nüs. 177/2

³¹⁴ kalmışuz çar u nâçâr: sen bizi kurtaruvir - İ. Nüs. 184/1

³¹⁵ sevinüben: sevinürdü - İ. Nüs. 187

³¹⁶ hem:Ø - İ. Nüs. 187/2

³¹⁷ katına: kamu - İ. Nüs. 188/1

³¹⁸ el bağlayup karşusuna turdılar:katına geldi ulu gice amu - İ. Nüs. 188/2

Kim³¹⁹ hermiŝe dūŝmanın³²⁰ hod tebâh

158- Hüküm kıldı³²¹ beglerine varınız³²²

Ol iki oğlanı alun gelinüz³²³

159- Kulları ol dem seğirdüp gitdiler

Hasan Hüseyn katına tündiler

160- Hasan Hüseyn'i³²⁴ aluban geldiler

Anları beg katına getürdiler³²⁵

161- Pâdiŝâh cellâda aydur dur örü³²⁶

Al kılıcun elüne tez³²⁷ gel berü³²⁸

162- Turdı cellad pes buyurdu ol zamân³²⁹

Üstüne masûmların oldı³³⁰ revân

163- Çekdi kılıcını döndi söyledi

Medh idüp şâha dualar eyledi

164- Keseyim mi şimdi bunların başın

Bitüreyüm darbla bunların işin

165- Der Yemâme hiç virmegil³³¹ anlara³³² aman

³¹⁹ kim:Ø - İ. Nüs. 189/2

³²⁰ dūŝmanın:dūŝmanların - İ. Nüs. 189/2

³²¹ kıldı: itdi - İ. Nüs. 190/1

³²² varınız:var gör - İ. Nüs. 190/1

³²³ alun gelinüz:alup kar - İ. Nüs. 190/2

³²⁴ Hasan Hüseyn'i: iki masumi - İ. Nüs. 192/1

³²⁵ anları beg katına getürdiler: şâha karşı anları cüğerdiler - İ. Nüs. 192/2

³²⁶ dur örü: gel berü - İ. Nüs. 193/1

³²⁷ tez: Ø - İ. Nüs. 193/1

³²⁸ berü: ilerü - İ. Nüs. 193/2

³²⁹ pes buyurdu ol zamân: çün yedinden bî-aman - İ. Nüs. 194/1

³³⁰ üstüne masumların oldı: geldi ol masumlar üstüne - İ. Nüs. 194/2

³³¹ virmegil: virme - İ. Nüs. 198/1

³³² anlara:ana - İ. Nüs. 198/1

Tiz işin bitür deyüp³³³ söyler hemân³³⁴

[6a]

166- Döndi ol yana cellâd aydur ey şâh
Kesilen baş bütün olmaz ol agah

167- ‘Aklunı sen başuna cem’ eylegil
Her işün³³⁵ sonun sanuban(?) söylegil

168- İvme kim ivmek melamet getirür
Kıl tahammül kim selâmet getirür

169- Bunlar ölmekle³³⁶ bir sarb iş ola
Son ucu andan sana teşviş ola

170- Pes Yemâme aydur³³⁷ ur esirgeme
Sen bunlara hiç muhâbbet³³⁸ eyleme

171- Pes dolandı meydanı celladına
Sordı geldi Padişâhın önine

172- Çekdi kılıcı yürüdi ol laîn
Geldi Hasan üstüne³³⁹ kim ol³⁴⁰ yakîn

173- Anı gördi çünkü Hasan³⁴¹ ağladı
Ol torunların ciğerin³⁴² dağladı

³³³ deyüp: didüm - İs. Nüs. 198/2

³³⁴ söyler heman: ahir sana - İs. Nüs. 198/2

³³⁵ işün:işle - is. Nüs. 202/2

³³⁶ bunlar ölmekle: ivmekle şimdi - İs. Nüs. 203/1

³³⁷ aydur: didi - İs. Nüs. 204/1

³³⁸ muhâbbet: şefâ'at İs. Nüs. 204/2

³³⁹ üstüne:üzlerine - İs. Nüs. 207/2

³⁴⁰ kim ol: Ø - İs. Nüs. 207/2

³⁴¹ Hasan:Hüseyin - İs. Nüs. 208/1

³⁴² ciğerin:yüreğin - İs. Nüs. 208/2

174- Hasan³⁴³ aydur kâfire virgil aman
Bir sözüm vardır³⁴⁴ sana aydam³⁴⁵ revan

175- Döndi Hasan aydur³⁴⁶ ol begine
Niçün ey beg sen bize kıldın³⁴⁷ gine

176- Ol bizim atamız ahir diridir
Cümle gâzîlerin³⁴⁸ ol serveridir

177- Şimdi toknasın(?) bizi öldüresün
Ömrimizün güllerini soldurasun

178- Sonra bizi atamız isteyiserdir³⁴⁹
Bunda olduğumuz³⁵⁰ ol³⁵¹ duyuserdir³⁵²

179- Sakla bizi çünkü atamız gele³⁵³
Senün ile cenk kavgalar³⁵⁴ kıla

180- Leşkerin dirse (?) anunla³⁵⁵ bir³⁵⁶ tokuş
Fırsat olup kolay olur³⁵⁷ ise iş

181- Eğer³⁵⁸ yener isen anı sen dahi alasın

³⁴³ Hasan: dendi - İ. Nüs. 209/1

³⁴⁴ vardır: vargil - İ. Nüs. 209/2

³⁴⁵ aydam: idürem - İ. Nüs. 209/2

³⁴⁶ Hasan aydur ol begine: ol yana Hüseyin aydur yine - İ. Nüs. 212/1

³⁴⁷ kıldın:dutdun - İ. Nüs. 212/2

³⁴⁸ gâzîlerin: müminlerün - İ. Nüs. 212/2

³⁴⁹ isteyiserdir:isteyiser - İ. Nüs. 215/1

³⁵⁰ olduğumuz:yedüğümüzü - İ. Nüs. 215/2

³⁵¹ ol:hem - İ. Nüs. 215/2

³⁵² duyuserdir: duyuser - İ. Nüs. 215/2

³⁵³ sakla bizi çünkü atamız gele:çünkü atam beni isteyi gele - İ. Nüs. 217/1

³⁵⁴ kavgalar:arabda - İ. Nüs. 217/2

³⁵⁵ anunla:anun - İ. Nüs. 218/1

³⁵⁶ bir:Ø- İ. Nüs. 218/1

³⁵⁷ olur:gelür- İ. Nüs. 218/2

³⁵⁸ eğer:Ø - İ. Nüs. 219/1

Üçümüzü bir arada³⁵⁹ koyasın³⁶⁰

182- Öldüresin hem anunla sen³⁶¹ bizi
Yenerek öldür kabûl eyle bu³⁶² sözi

[6b]

183- Eğer ol seni yenersen göresin
Aluban bizi ana götüresin³⁶³

184- Af kıla ol seni öldürmeye
Ömrünün neflerin(?) kırmaya³⁶⁴

185- Sakla bizi tâ ki atamız gele³⁶⁵
Seninle iş bu işleri³⁶⁶ kıla

186- Gel berü sabr it bizi öldürmegil
Bu ömrümüz peymanesin doldurmagıl

187- Şimdi bizim kanumuza girmegil
Yok yere biz masûmu öldürmegil

188- İş bu işi işlerisen hoş ola³⁶⁷
İşlemezsensin karaşık nâhoş ola³⁶⁸

189- Çünkü Yemâme işitdi bu sözi

³⁵⁹ arada:araya - İ. Nüs. 219/2

³⁶⁰ koyasın:gelesin - İ. Nüs. 219/2

³⁶¹ sen: Ø - İ. Nüs. 220/1

³⁶² bu: Ø - İ. Nüs. 220/2

³⁶³ aluban bizi ana götüresin:Bizi peşkeş viresin kurtulasın - İ. Nüs. 221/2

³⁶⁴ ömrünün neflerin(?) kırmaya: hiç bizim için cefa kıldurmaya - İ. Nüs. 222/2

³⁶⁵ atamız gele:ata sözünle - İ. Nüs. 223/1

³⁶⁶ iş bu işleri: cenk arabda - İ. Nüs. 223/2

³⁶⁷ ola:olam - İ. Nüs. 225/1

³⁶⁸ işlemezsensin karaşık nâhoş ola: sabır kılmasan işün nâhoş olam - İ. Nüs. 225/2

Gönlüne hoş geldi beğendi³⁶⁹ özi³⁷⁰

190- Döndi hem³⁷¹ vezîr dahi söyledi
Aytdı şâha hoş nasîhat eyledi

191- Hem döşedi (?) öldürür kim aydasın
Fayda bunları çün³⁷² öldüresin³⁷³

192- Bana virgil bunları saklayayım
Gice gündüz bunları³⁷⁴ bekleyeyim

193- Sabır kıl Ali gelür mi göresin³⁷⁵
Andan sonra bunları³⁷⁶ öldüresin³⁷⁷

194- Beg³⁷⁸ kabûl etdi vezîrin sözünü³⁷⁹
İmdi³⁸⁰ al sakla bunların ikisini

195- Aldı vezîr eve geldi anları
Âzad oldı hem ölümden cânları

196- Dinle imdi yine bir dürlü anlam³⁸¹
Vezîrin kelâmın³⁸² işitdi³⁸³ tamâm

197- Çünkü vezîr bunları iletdi eve

³⁶⁹ beğendi:güldi - İs. Nüs. 226/2

³⁷⁰ özi:kendüzi - İs. Nüs. 226/2

³⁷¹ hem: Ø - İs. Nüs. 227/1

³⁷² çün: Ø - İs. Nüs. 228/2

³⁷³ öldüresin:incidesin - İs. Nüs. 228/2

³⁷⁴ bunları:anları - İs. Nüs. 229/2

³⁷⁵ göresin:görelüm - İs. Nüs. 230/1

³⁷⁶ bunları:anları - İs. Nüs. 230/2

³⁷⁷ öldüresin:öldürelim - İs. Nüs. 230/2

³⁷⁸ beg: Yemâme - İs. Nüs. 231/1

³⁷⁹ vezirin sözünü: vezir sözün - İs. Nüs. 231/1

³⁸⁰ imdi:ayttı - İs. Nüs. 231/2

³⁸¹ anlam:kelâm - İs. Nüs. 233/1

³⁸² kelâmın:ahvalını - İs. Nüs. 233/2

³⁸³ işitdi:işit - İs. Nüs. 233/2

Kapuyı tez açar kim eve eve³⁸⁴

198- Girdi kapuyı³⁸⁵ içeri şâduman
Halı döşer altlarına ol zamân

199- Döşedi döşek aytdı oturun
Gussanuzu gönlünüzden³⁸⁶ getirün

[7a]

200- Bunda geldünüz ölüm yokdur size
Hem dedenüz öyle dimişdür bize

201- Böyle dimişdir³⁸⁷ ana ol³⁸⁸ Mustafâ
Ol Nebî'ler serveri sıdk-ı safâ

202- İşit imdi vezîrin halini ey yâr
Durdı yerinden yine³⁸⁹ ol namdar

203- Açdı bir hücre kapusun girdi ol
Aldı Hasan'ın³⁹⁰ elini dutdı yol

204- Bir kapu açdı³⁹¹ içerü girdiler
Od ışığı var aşığa girdiler³⁹²

205- Çünkü anı gördiler³⁹³ sakladılar
Zindana koyar deyü ağladılar

³⁸⁴ kapuyı tez açar kim eve eve : elin aldı bunların iletđi eve - İ.ş. Nüs. 234/2

³⁸⁵ kapuyı: kapudan - İ.ş. Nüs. 235/1

³⁸⁶ gussanuzu gönlünüzden:gussa bir dem gönülden - İ.ş. Nüs. 236/2

³⁸⁷ dimişdir:dimiş idi - İ.ş. Nüs. 238/1

³⁸⁸ ol: Ø - İ.ş. Nüs. 238/1

³⁸⁹ yine:uru - İ.ş. Nüs. 240/2

³⁹⁰ Hasan'ın: Hüseyin'in - İ.ş. Nüs. 241/2

³⁹¹ bir kapu açtı: Hasan Hüseyin - İ.ş. Nüs. 242/1

³⁹² od ışığı var aşığa girdiler:ey acab bu bizi neyler didiler - İ.ş. Nüs. 242/2

³⁹³ anı gördüler:gördüler anı - İ.ş. Nüs. 245/1

206- Hasan ile Hüseyin ağladı zâr
Bu ne haldir bize ey perverdîgâr³⁹⁴

207- Bizi zindana koyarlar uş yine
Gözlerinden yaş akar ki³⁹⁵ döne döne

208- Vezîr aydur bunlara³⁹⁶ korkman cânım
Siz cânımdan dahi yakınsınız³⁹⁷ benim

209- Girdiler bir evde³⁹⁸ bir mihrab ulu
Mihrab içre anı³⁹⁹ rahle kurulu

210- İki kandîl iki yanında yanar
Kubbe içi dopdolu dolmuş⁴⁰⁰ ey yâr⁴⁰¹

211- Korkmanuz⁴⁰² ey kuzularım gel⁴⁰³ berü
Ben size kemter kulam şimden girü

212- Ne ki dersenez⁴⁰⁴ size getüreyim⁴⁰⁵
Nice⁴⁰⁶ kulluk var ise bitüreyüm

213- Döndi vezîr bunlara aydur bilün
Ben Müslüman olmuşam agâh olun

³⁹⁴ bu ne haldir bize ey perverdîgar: Nola halimüz didiler ey girdigar - İ. Nüs. 246/2

³⁹⁵ ki: Ø - İ. Nüs. 247/2

³⁹⁶ bunlara:anlara - İ. Nüs. 248/1

³⁹⁷ yakınsınız:yakun oldunuz - İ. Nüs. 248/2

³⁹⁸ evde:kubbe - İ. Nüs. 249/1

³⁹⁹ anı:ayağı - İ. Nüs. 249/2

⁴⁰⁰ dolmuş:olmuş - İ. Nüs. 251/2

⁴⁰¹ ey yar: anar - İ. Nüs. 251/2

⁴⁰² korkmanuz:korkman - İ. Nüs. 250/1

⁴⁰³ gel:gelün - İ. Nüs. 250/1

⁴⁰⁴ dersenez:dilersenez - İ. Nüs. 255/ 1

⁴⁰⁵ getüreyim:turayım - İ. Nüs. 255/1

⁴⁰⁶ nice:ne ki - İ. Nüs. 255/2

214- Siz Ali'nün oğlusuz ben bilürüm
Gündüzün taşra gice bunda olurum

215- Sardı bir şemle başına taylasan
Hem Hüseyin⁴⁰⁷ önünde getürdi îman

216- Döndi Hasan⁴⁰⁸ vezîre aydur ey yâre
Çün bizim sen dur bize eyle çâre

[7b]

217- On gün oldı yemedik nesne⁴⁰⁹ ey yâr
Halimiz ki zayıf oldı ya kibar⁴¹⁰

218- Çün vezîr işitdi anların sözün
Yakarup yaşla doldı gözin⁴¹¹

219- Vezîr anda durdı ol demde⁴¹² yine
Anların için⁴¹³ vardı yemek kasdına

220- Hoş nazîk beksimedi evde bulur
Bir çanağa ısladup aldı gelür

221- Vezîr önlerine kodı çün anı
Aydur imdi yiyinüz⁴¹⁴ cânım cânı

222- Açlığıyla ki bunalmışdı bunlar

⁴⁰⁷ Hüseyin:Hasan - İs. Nüs. 258/2

⁴⁰⁸ Hasan:Hüseyin - İs. Nüs. 259/1

⁴⁰⁹ yemedik nesne: lokma yemedük - İs. Nüs. 260/1

⁴¹⁰ ya kibar:iki er - İs. Nüs. 260/2

⁴¹¹ yakarup yaşla doldı gözin: düştü ayaklarına sürdü yüzün - İs. Nüs. 261/2

⁴¹² vezîr anda durdu ol demde: kodı anları eve döndü - İs. Nüs. 262/1

⁴¹³ anların için: anlar çanağ için - is. Nüs. 262/2

⁴¹⁴ yiyinüz:yenüz ey - İs. Nüs. 264/2

Hem boğazları kesilmişdi ey yâr

223- Çünkü bismillâh deyüben sundılar
Arkın arkın ol ta'amda yediler

224- Biraz iftar etdiler ol nîmeti
Aytdılar⁴¹⁵ şükür ki sevdik mihneti

225- Bunlar anda sohbete meşgûl olur
Ali gelince bunlar anda kalur

226- Vezîr dâ'ima hizmet ider anlara
Ali'nün⁴¹⁶ oğlanları ol cânlara

227- İşit imdi Ali'nin hikâyetin
Nice oldı Yemen'de gazâvâtın⁴¹⁷

228- Medîne'den gazâyâ gitmiş idi
Yemen'i feth idübeni⁴¹⁸ dönmüş idi⁴¹⁹

229- Dinle imdi bir acayib söz yâre
Vir salâvât aşkıyla peygambere

230- Her kaçan gazâyâ gitse ol Ali⁴²⁰
Tanrı fırsat virüben⁴²¹ dönse velî⁴²²

231- Haber oldı gelürdi⁴²³ Ali
Tanrı'nın aslanı ol gerçek velî

⁴¹⁵ aytdılar:didiler - İ. Nüs. 267/1

⁴¹⁶ Ali'nün: ol Ali - İ. Nüs. 269/2

⁴¹⁷ gazâvâtın: rivâyetin - İ. Nüs. 270/

⁴¹⁸ idübeni:eyleyüp - İ. Nüs. 271/2

⁴¹⁹ dönmüş idi: tutmuş idi - İ. Nüs. 271/2

⁴²⁰ her kaçan gazâyâ gitse ol Ali: Kaçan Ali gazâyâ giderdi - İ. Nüs. 274/1

⁴²¹ virüben:virüp - İ. Nüs. 274/2

⁴²² dönse velî: feth iderdi - İ. Nüs. 274/2

⁴²³ oldı gelürdi:olurdu şara gelür - İ. Nüs. 275/1

232- Sevinüben karşı çıkarlar idi

Ulu kişi yola bakarlar idi

233- Ali görüp sevinirdi anları

Hem bile gelürdi oğlanları

[8a]

234- Hep⁴²⁴ Medîne halkı cümle⁴²⁵ irdiler

Sahâbeler kamusu yüz urdılar

235- Ali'yle heb gelüp görüşdiler⁴²⁶

Zârı kılup cümlesi ağlaşdılar

236- Ali aydur niçün ağlarsız iy yâr

Zarlık niçün kılursuz den haber⁴²⁷

237- Hasan'ı bile niçün almadınız

Hüseyin'le hem bile kalmadınız

238- Didi anlar anların⁴²⁸ ahvâlini

Nice oldı evvelinde⁴²⁹ halini

239- Çün işitdi Ali anların sözün

Düldül üstünden yere saldı özin

240- Ağlamakdan kendüzin kıldı harâb

⁴²⁴ hep: Ø - İs. Nüs. 280/1

⁴²⁵ cümle:döneli - İs. Nüs. 280/1

⁴²⁶ Ali'yle hep gelüp görüşdiler: geldiler kamusu Ali'ye görüşür - İs. Nüs. 281/1

⁴²⁷ zarlık niçün kalırsız den haber: bana aydun kim nedendir iş bu zâr - İs. Nüs. 282/2

⁴²⁸ anların:bunlar - İs. Nüs. 285/1

⁴²⁹ oldı evvelinde: kim olduysa ki her - İs. Nüs. 285/2

Cümle bile ağladı⁴³⁰ ol ashâb

241- Aydur ey kuzularım ne oldu size

Üşde benim cânıma oldu cezâ

242- Hiç bu kan gibi firâk ermedim

Nicedir oğul firâkın⁴³¹ görmedim

243- Ağlayu vardı Resûl'un katına

Söyledi işbu sözi hazretine

244- Ya Resûlû'llah oğullarım⁴³² kanı

Üşde firâk odı yakdı⁴³³ beni

245- Ya Muhammed bir ayt noldı bunlar

Kancerü vardı bilür müsün anlar⁴³⁴

246- Pes Resûlû'llah Ali'ye⁴³⁵ söyledi

Nice hal oldu hikâyet eyledi

247- Resûl⁴³⁶ aydur ey Bilâl nola sana

Lûtf itsen beni iletsen ol yana⁴³⁷

248- Göster ol yeri bana sen geri git

Ne kadar zahmet ise bir kerem it

249- Durdı Ali⁴³⁸ aldı Bilâl⁴³⁹ gider

⁴³⁰ ağladı: ağladılar ol - İ. Nüs. 287/2

⁴³¹ nicedir oğul firakın: bencileyin dahi acı - İ. Nüs. 290 /2

⁴³² oğullarım: Hasan Hüseyin - İ. Nüs. 294/1

⁴³³ yakdı:yandurdu - İ. Nüs. 294/2

⁴³⁴ kancerü vardı bulur mu sen anlar: bilürmisiz kancerü vardı bunlar - İ. Nüs. 295/2

⁴³⁵ Pes Resûlû'llah Ali'ye: ol geçen ahvali beni - İ. Nüs. 288/1

⁴³⁶ Resûl:Ali - İ. Nüs. 299/1

⁴³⁷ ol yana: ana - İ. Nüs. 299/2

⁴³⁸ Ali: Bilal - İ. Nüs. 301/1

⁴³⁹ Bilâl: Ali - İ. Nüs. 301/1

Erdiler ol araya denlik ni'der

250- Çünkü şehidler sinnine erdiler
Rahle uzatmış⁴⁴⁰ yaturdı gördüler

[8b]

251- Ali at izini gördi sevinür
Ağlamağı sakın olub⁴⁴¹ avunur

252- Döndi Ali Bilâl'[e] aydur kim⁴⁴² yâre
Bu kadar oldu iriş peygambere

253- Aluban bir yana⁴⁴³ gitmişler anı
Üş işimüz ta'yîn eyledi⁴⁴⁴ gani

254- Ben giderim uşda oğlanlarıma⁴⁴⁵
Ol ciğerim pâresi cânlarıma⁴⁴⁶

255- Himmetiyle beni ısmarlan siz⁴⁴⁷ Hakk'a
İnşâllâh⁴⁴⁸ gözüm[ün] yaşına baka

256- Sağ selâmet söyle kim gine görem⁴⁴⁹
Görürsem şükrana⁴⁵⁰ cânım verem

⁴⁴⁰ uzatmış:unmuş - İ. Nüs. 302/2

⁴⁴¹ olub:oldı - İ. Nüs. 303/2

⁴⁴² kim: Ø - İ. Nüs. 304/1

⁴⁴³ aluban bir yana: iş bu yana alup - İ. Nüs. 305/1

⁴⁴⁴ işimüz ta'yîn eyledi: kolay getir işüm ol - İ. Nüs. 305/2

⁴⁴⁵ uşda oğlanlarıma: isteyü oğlanlarım - İ. Nüs. 306/1

⁴⁴⁶ ol ciğerim pâresi canlarıma: kanca vardı göreyim ol canlarım - İ. Nüs. 306/2

⁴⁴⁷ siz: Ø - İ. Nüs. 307/1

⁴⁴⁸ inşallah:şadettulah - İ. Nüs. 307/2

⁴⁴⁹ görem: bilem - İ. Nüs. 308/1

⁴⁵⁰ görürüm şükrana:şükrane görürsem - İ. Nüs. 308/2

257- Sen girü⁴⁵¹ dön var⁴⁵² Resûl'e ey⁴⁵³ yâre
Selâmımı sen de gör peygambere

258- Himmeti benim ile olsun⁴⁵⁴ bile
Bir göreyim iş bu yoldan ne gele

259- İkinci⁴⁵⁵ ahşam arasında⁴⁵⁶ idi
Düldül'i debdi Ali ben yürüdi

260- Kayguyla bir yola düşdi gider
İşid⁴⁵⁷ imdi Tanrı aslanı ni'der

261- Sürdi ol gün ahşama değin Ali
Der aceb nicedir ma'sûmlar⁴⁵⁸ hali

262- Anuban oğlanların ağlar ey yâr
Düldül altında gider ukâb var

263- Ahşam oldu indi dül[dül] den Ali
Alup abdest ahşamı kıldı velî

264- Namâzdan ferağ oldu çünkü⁴⁵⁹ ey yâr
Aydur ey yâri kılan perverdîgar

265- Yine göster anların yüzün sen⁴⁶⁰ bana
Ya ilâhî malûmdur hâlim⁴⁶¹ sana

⁴⁵¹ girü:yine - İ. Nüs. 309/1

⁴⁵² var: Ø - İ. Nüs. 309/1

⁴⁵³ ey:vargıl - İ. Nüs. 309/1

⁴⁵⁴ benimle olsun:olsun benimle - İ. Nüs. 310/1

⁴⁵⁵ ikinci: ikündüyle - İ. Nüs. 311/1

⁴⁵⁶ arasında:arası - İ. Nüs. 311/1

⁴⁵⁷ işit:dinle - İ. Nüs. 312/2

⁴⁵⁸ der aceb nicedir masumlar: Aceb ol masumların nedir - İ. Nüs. 313/2

⁴⁵⁹ namâzdan ferağ oldu çünkü : çünkü namâzdan ferağ oldu - İ. Nüs. 316/1

⁴⁶⁰ sen :Ø - İ. Nüs. 316/1

⁴⁶¹ ma'lûmdur halim: bu durur sözüm - İ. Nüs. 317/2

266- Ey aydın⁴⁶² gündüze benzerdi⁴⁶³ yol
Sürdi Ali Düldül'i usul⁴⁶⁴

267- Gide gide uyku geldi gözine
Fermâni kalmadı kendü özine

[9a]

268- Ali aydur bu dahi neydi der⁴⁶⁵ bana
İlahi ma'lûmdur vardır hâlim sana⁴⁶⁶

269- Kanı Hasan Hüseyin'üm nideyüm
Bilmezim isteyü kande gideyim⁴⁶⁷

270- Ya ilâhî anları sen saklagıl
Ol aman bilmez kâfirler de⁴⁶⁸ bekleğil

271- Yola düşdi işbu fikriyle gider
Uyhu geldi gözine⁴⁶⁹ gör ki⁴⁷⁰ ni'der

272- Cehd ider ki uyhuarak⁴⁷¹ eyleye
Kancerü⁴⁷² gider yolu⁴⁷³ ol ki⁴⁷⁴ söyleye

273- Anun ile dahi başa durmadı

⁴⁶² ey aydın:aydındı - İ. Nüs. 318/1

⁴⁶³ benzerdi:benzerdi dün

⁴⁶⁴ usul: gitti o dün - İ. Nüs. 318/2

⁴⁶⁵ der: Ø - İ. Nüs. 320/1

⁴⁶⁶ vardır halim sana: ahir hal sana - İ. Nüs. 320/2

⁴⁶⁷ kande gideyüm:kanca gideyim - İ. Nüs. 321/2

⁴⁶⁸ kafirler de:kafirden - İ. Nüs. 322/2

⁴⁶⁹ geldi gözine:aldı gözlerini - İ. Nüs. 323/2

⁴⁷⁰ ki: Ø - İ. Nüs. 323/2

⁴⁷¹ uyhuarak:uyhu red - İ. Nüs. 324/1

⁴⁷² kancerü: kanca - İ. Nüs. 324/2

⁴⁷³ yolu:yolını - İ. Nüs. 324/2

⁴⁷⁴ ol ki: Ø - İ. Nüs. 324/2

Başladı hadîs Kur'an okudu

274- Çâre olmadı anun ile dahi
Pes bunaldı⁴⁷⁵ Ali'nün cânı dahi

275- Döldül'e başladı aydur ey cânım
Uyhu elinden za'îf oldı⁴⁷⁶ tenüm

276- Hiç mecâlim⁴⁷⁷ komadı uyhu bana
Uş bu⁴⁷⁸ halim işde malûmdur sana

277- Bu nice gündür uyku görmedi gözüm
Hasret odı uş yakadurur özüm⁴⁷⁹

278- Gözlerim uyku elinden hastadur
İşbu gönlüm⁴⁸⁰ hasretiyle bestedür

279- Gel kerem it⁴⁸¹ sözimi eyle kabûl
Bana hem kardaşın⁴⁸² ve hem oğul

280- Oğul yavi kılmışım derdim kati
Uş yakar beni firâkı⁴⁸³ hasreti

281- Bu firâkı⁴⁸⁴ kimseye göstermegil
Bu odı kullarını yandırmagıl⁴⁸⁵

⁴⁷⁵ pes bunaldı: tub geldi - İ. Nüs. 326/2

⁴⁷⁶ za'îf oldı: bunaldı - İ. Nüs. 327/2

⁴⁷⁷ mecâlim:mecal - İ. Nüs. 328/1

⁴⁷⁸ uş bu:imdi - İ. Nüs. 328/2

⁴⁷⁹ yakadurur özüm:yakardı kendüzim - İ. Nüs. 329/2

⁴⁸⁰ iş bu gönlüm: gönlümüz hem - İ. Nüs. 330/2

⁴⁸¹ gel kerem it: kerem eyle - İ. Nüs. 331/1

⁴⁸² kardaşın: kardaş olursun - İ. Nüs. 331/2

⁴⁸³ uş yakar beni firâkı: od begi yanar içümde - İ. Nüs. 332/2

⁴⁸⁴ bu firâkı: ya ilahi - İ. Nüs. 333/1

⁴⁸⁵ kullarını yandırmagıl: kullara herkeze virmegil - İ. Nüs. 333/2

282- Yavuz odıdur kimseye uğramasun
Uğrayuban⁴⁸⁶ yüreğın toğramasun

283- Böyle didi⁴⁸⁷ Düldül'i öper kacar
Gözlerinden yaş yerine kanlar saçar⁴⁸⁸

284- Hasretiyle ol⁴⁸⁹ Ali ağlar idi⁴⁹⁰
Düldül altında anı dinler idi⁴⁹¹

[9b]

285- Çün Ali Düldül'e vasiyet ider
Uyku geldi Ali'ye Düldül gider

286- Boynunu berk koçdı Düldül'ün Ali
Gıtdi Düldül yatdı bir dem ol velî

287- İşit imdi Düldül'i dahi ni'der
Sanasın kuşdur kanatlandı gider

288- İrdi Düldül bir çeteluğu(?)içine
Bakdı ol dem⁴⁹² önüne ve kıçına

289- Görđi karanu çeteluğunun(?) içi
Hem iken balçığ idi ağaç içi

290- Yolu⁴⁹³ yavi kaldı Düldül bulmaz

⁴⁸⁶ uğrayuban: bencileyin - İ. Nüs. 334/2

⁴⁸⁷ didi:deyü - İ. Nüs. 335/1

⁴⁸⁸ gözlerinden yaş yerine kanlar saçar: ağlayuban gözlerinden od saçar - İ. Nüs. 335/2

⁴⁸⁹ ol:çünkü - İ. Nüs. 336/1

⁴⁹⁰ ağlar idi:ağlardı - İ. Nüs. 336/1

⁴⁹¹ Düldül altında anı dinler idi: Ali'nün sözün Düldül dinledi - İ. Nüs. 336/2

⁴⁹² baktı ol dem:durdu baktı - İ. Nüs. 341/2

⁴⁹³ yolu:yol - İ. Nüs. 343/1

Kancerü gitdüğüni⁴⁹⁴ hiç bilemez

291-Ensi andı(?) Döldül'ün anda yere
Dolanup gelürdi yine⁴⁹⁵ ol yere

292- Dört ayağın bir yere durdu⁴⁹⁶ hemân
Birinzün haykıruban⁴⁹⁷ kıldı figân

293- Kakıdı ayağın Ali uyarur⁴⁹⁸
Çün uyandı Ali dahi haykırur⁴⁹⁹

294- Ol vehimden Ali uyandı ey yâr
Önüne ardına çün⁵⁰⁰ kıldı nazar

295- Gördi ağaç arası balçuk yolu
Döndi⁵⁰¹ bir yana yürütdi Döldül'i

296- Cehd idüben ol aradan kurtulur
Çıkdı sahrâ yüzine gör ne kılır

297- Ayun ön ucu felekde mevc urur
Gördi Ali öyle yerinde durur

298- Dün buçuğı olmuşdı ol zamân
Bir dağın dibine erdi pehlivân

299- Dağ başında gördi bir çerağ yanar

⁴⁹⁴ gitdüğüni:var açığı - İ. Nüs. 343/2

⁴⁹⁵ gelürdü yine:yine geldi - İ. Nüs. 344/2

⁴⁹⁶ Durdu:depdi - İ. Nüs. 346/1

⁴⁹⁷ Haykıruban:süheyl urub - İ. Nüs. 346/2

⁴⁹⁸ Ali uyarur: yere suheyl urur - İ. Nüs. 347/1

⁴⁹⁹ Çün uyandı Ali dahi haykurur: Silkindi Ali hemenden uyarur - İ. Nüs. 347/2

⁵⁰⁰ çün: Ø - İ. Nüs. 348/2

⁵⁰¹ döndi:depti - İ. Nüs. 349/2

Sürdi Düldül'i Ali kıldı nazar⁵⁰²

300- Paspan onı gelür kulağına
Sanki yüz bin cân iriştı⁵⁰³ cânına

301- Ali aydur ki bunda kale var durur
Debdi Düldül'i ana toğru⁵⁰⁴ varur

[10a]

302- Ki nazar eyledi Ali hem ana
Gördi bir hisar⁵⁰⁵ durur⁵⁰⁶ ni' dem sana

303- Dört yanında pasbanlar çağırır
Birbirine hazır ol der bağurur

304- Ali aydur kaleye girmek gerek
Kişi bulup haberin sormak gerek

305- İndi Düldül'den kemend aldı Ali
Bağladı beline kemendi⁵⁰⁷ ol velî

306- Düldül'üne döndi Ali söyledi
Öpdi gözlerin vasiyet eyledi

307- Der⁵⁰⁸ yüzün melih⁵⁰⁹ kademün kutlıdır
Sana malûmdur yüreğim dertlidir

⁵⁰² sürdi Düldül'i Ali kıldı nazar:Çekdi Düldül'ün başın durdu iy yar - İ. Nüs. 353/2

⁵⁰³ iriştı:katıldı - İ. Nüs. 355/2

⁵⁰⁴ toğru:karşu - İ. Nüs. 356/2

⁵⁰⁵ hisar: yüksek hisar - İ. Nüs. 357

⁵⁰⁶ durur: Ø - İ. Nüs. 357/2

⁵⁰⁷ beline kemendi:beren kuşağına - İ. Nüs. 360/2

⁵⁰⁸ der:hem - İ. Nüs. 363/1

⁵⁰⁹ melih:kutlı - İ. Nüs. 363/1

308- Nice müddetdir⁵¹⁰ senünle olmuşum
Bunca⁵¹¹ gazâ senunle kılmışım⁵¹²

309- Hiç bunun gibi⁵¹³ oda uğramadım
Nicedir oğul firâkın görmedim

310- Hele bu dem vakî oldı uş bana
Beni⁵¹⁴ dinle bir söz aydam⁵¹⁵ sana

311- İş bu kaleyi koyup gitmeyelim
Birini⁵¹⁶ koyup gayrı⁵¹⁷ gözetmeyelüm

312- Şâyed ol kuzularım bunda ola
Biz gidersiz⁵¹⁸ anlar bunda kala

313- Sen burada duruban⁵¹⁹ anda varayım
Ne kavimdir nice kale hem⁵²⁰ göreyim

314- Öbdi koçdı Düldül'i çok ağladı
Oğul acısı ciğerün dağladı

315- Zülfikarı asdı eyer üstüne
Arz kıldı kendi halini düşüne

316- Sığadı Düldül'i çok esenledi
Hazır olgıl vaktüne sende⁵²¹ didi

⁵¹⁰ nice müddetdir:bunca müddet - İs. Nüs. 364/1

⁵¹¹ bunca:nice kez - İs. Nüs. 364/2

⁵¹² kalmışım:kılmışım - İs. Nüs. 364/2

⁵¹³ gibi:bigi - İs. Nüs. 365/1

⁵¹⁴ beni:bari - İs. Nüs. 366/2

⁵¹⁵ aydam:ideyim - İs. Nüs. 366/2

⁵¹⁶ birini:bunu - İs. Nüs. 367/2

⁵¹⁷ gayrı:dahi - İs. Nüs. 367/2

⁵¹⁸ biz gidersiz:bir gidersenüz olur - İs. Nüs. 368/2

⁵¹⁹ duruban:durun - İs. Nüs. 369/1

⁵²⁰ hem: Ø - İs. Nüs. 369/2

⁵²¹ sende:imdi - İs. Nüs. 376/2

317- Ali durdı⁵²² kale dibine gelür

İster anda bir çıkacak yer bulur

318- Halka kılup atdı kemendi Ali

Çıkdı kemend berk indi gitdi velî

[10b]

319- Tutdı kemend ucunu⁵²³ çıkdı revân

Çıkduğı pasban durağıymış hemân⁵²⁴

320- Ali çıkdı pasban çün⁵²⁵ duymadı

Kankı yerden çıkdı anı bilmedi⁵²⁶

321- Sordı pasban⁵²⁷ ki feryâd eyleye

Dün içinde çağıruban söyleye

322- Tutdı pasban boğazını ol Ali⁵²⁸

Söylemene komadı anı ol velî⁵²⁹

323- Ol saatte pasban⁵³⁰ açdı gözin

Bakduğı dem gördi Ali'nin yüzün

324- Söyledi gördi⁵³¹ ne kişisin ey yâr

Kim gelüp tutdun boğazım işâr(?)

⁵²² durdı:doğru - İs. Nüs. 377/1

⁵²³ kemend ucunu:kemendin ucın - İs. Nüs. 380/1

⁵²⁴ pasban durağıymış hemân: pasvan durağıydı iy can - İs. Nüs. 380/2

⁵²⁵ pasban çün:pasvan - İs. Nüs. 381/1,

⁵²⁶ bilmedi:görmedi - İs. Nüs. 381/2

⁵²⁷ sordı pasban: diledi pesvanın - İs. Nüs. 383/1

⁵²⁸ pasban boğazını ol Ali: pesvanın boğazın o şîr İs. Nüs. 384/1

⁵²⁹ ol velî: diler İs. Nüs. 384/2

⁵³⁰ ol saatte pasban: akıl geldi pesvanun - İs. Nüs. 385/1

⁵³¹ gördi:ider - İs Nüs. 386/1

325- Pasban aydur halin aytgıl bana⁵³²
Hem adunı kim derlerdir sana

326- Ne kişisin dün içinde gelesin
Sen bana bunculayın⁵³³ iş kılasın

327- Hiç kimsen⁵³⁴ sencileyin iş⁵³⁵ kılmağı
Yahud gelüp kaleye yol bulmağı

328- Ali aydur dinlegil aydam⁵³⁶ sana
Bu zamânda Ali aydurlar der⁵³⁷ bana

329- Eyi nice sultânların kesdim başın
Kalenin kapusına asdım leşin

330- Çünkü bildi Ali'nün sözün kamu
Ebsem oldu dahi tutmađı⁵³⁸ gamu

331- Sordı Ali kalenin halin ana
Aytdı ey⁵³⁹ mel'ün cevab virgil bana

332- İş bu kalede kim olur söylegil
Seni öldürürüm bana cevab⁵⁴⁰ eylegil

333- Begi kimdür ne kişi derler ana
Öldürürüm tiz söyle der⁵⁴¹ bana

⁵³² pasban aydur halin aytgıl: sordığım sen halini ayt bana - İ. Nüs. 387/1

⁵³³ bunculayın: bunun begi - İ. Nüs. 388/2

⁵³⁴ kimsen:kimesne - İ. Nüs. 389/1

⁵³⁵ iş: Ø - İ. Nüs. 389/1

⁵³⁶ dinlegil aydam: dinle aydayım İ. Nüs. 390/1

⁵³⁷ der: Ø- İ. Nüs. 390/2

⁵³⁸ tutmağı:dinmedi - İ. Nüs. 393/2

⁵³⁹ ey: ya - İ. Nüs. 394/2

⁵⁴⁰ seni öldürürüm bana cevab: kimdir adımı bekle şerh - İ. Nüs. 395/2

⁵⁴¹ söyle der: haber virgil - İ. Nüs. 396/2

334- Döndi pasban aydur Ali'ye ey cân
Dinle imdi⁵⁴² sözümü ey⁵⁴³ pehlivân

335- Bu Yemâme kalesidir geldigün
Hiç bilür misin sana ne kıldığım

[11a]

336- Belki seksen bin⁵⁴⁴ eri vardır anım
Her biri bir gürbüzidür⁵⁴⁵ sultânın

337- Pehlivânlardır⁵⁴⁶ katında sehm-nâk
Görse dürlü yüzini⁵⁴⁷ olur helâk

338- Döndi⁵⁴⁸ pasban⁵⁴⁹ aydur işit
Bir sözim var sorayım⁵⁵⁰ doğru ayt

339- Hiç kimse⁵⁵¹ geldimi bunda ayt⁵⁵²
Yitüğüm var isteyü geldim yigid⁵⁵³

340- Nice⁵⁵⁴ gündür yavi kıldım isterem
Bunda geldim ki⁵⁵⁵ size dahi soram

⁵⁴² dinle imdi: itdi dinle - İ. Nüs. 397/2

⁵⁴³ ey: ya - İ. Nüs. 397/2

⁵⁴⁴ belki seksen bin: yedi kez yüzün - İ. Nüs. 399/1

⁵⁴⁵ biri bir gürbüzidür: birisi görür gözüdür - İ. Nüs. 399/2

⁵⁴⁶ pehlivanlardır:pehlivanlar var - İ. Nüs. 400/1

⁵⁴⁷ görse dürlü yüzini:diyü görürse yüzi - İ. Nüs. 400/2

⁵⁴⁸ döndi: Yine Ali - İ. Nüs. 401/1

⁵⁴⁹ pasbân: pâsvân - İ. Nüs. 401/1

⁵⁵⁰ var sorayım: vardır soram 401/2

⁵⁵¹ kimse: kimesne - İ. Nüs. 402/1

⁵⁵² bunda ayt: tutüğün şere - İ. Nüs. 402/1

⁵⁵³ yigid: yare İ. Nüs. 402/2

⁵⁵⁴ nice:bunca, - İ. Nüs. 403/1

⁵⁵⁵ ki: kim - İ. Nüs. 403/2

341- Döndi pasban⁵⁵⁶ aydur ki Ali'ye bil
Sorduğun ne kişidir ya ehl-i dil

342- Ali yine döndi söyledi ana
Sorduğum Hasan Hüseyin'dir sana

343- Bir ay oldu yavi kalmışım anı
Hasret odu uş yakadurur⁵⁵⁷ beni

344- Dün ikindün Medfne'den gitmişim
İş bu vaktin bu araya yetmişim

345- İmdi halim budur⁵⁵⁸ aytdım sana
Sen bilürsün doğrusın söyle bana

346- Pasban⁵⁵⁹ aydur Ali'ye iş bu didüğün
Bunca gün teftiş idüp emrettüğün⁵⁶⁰

347- Binimüz⁵⁶¹ tutgun getürdi anı bile
Öldürürdi komadılar anı eyle⁵⁶²

348- Kastettiği öldüreydi onı can⁵⁶³
Döndi anlar diledi şâhdan aman

349- Şimdiki⁵⁶⁴ zindanda yanaruz ey cânım
Bildiğüm budur hemîn ancak benim

⁵⁵⁶ Pasbân:pâsvân - İ. Nüs. 404/1

⁵⁵⁷ yakadurur:yaka dün kün - İ. Nüs. 407/2

⁵⁵⁸ budur: kamu - İ. Nüs. 410/1

⁵⁵⁹ pasbân:pâsvân - İ. Nüs. 411/1

⁵⁶⁰ bunca gün teftiş idüp emrettüğün: buncadan berü gussasın yediğün - İ. Nüs. 411/2

⁵⁶¹ binimüz:komuz - İ. Nüs. 412/1

⁵⁶² anı eyle: ey akıl - İ. Nüs. 412/2

⁵⁶³ kastettiği öldüreydi onı: kasd kıldı öldürelı ey - İ. Nüs. 413/1

⁵⁶⁴ şimdiki: şimdi - İ. Nüs. 414/1

350- Çün haberin bildi anların Ali
Şâduman oldu sevindi ol velî

351- Ali döndi pasbana sen hemân⁵⁶⁵
Uş söndürdüğün benim gönlüm ayan⁵⁶⁶

352- Bir sözüm var sana diyeyim⁵⁶⁷ dutasın
Kufri koyup dîn yoluna uyasın

[11b]

353- Döndi pasban⁵⁶⁸ Ali'ye aydur ey⁵⁶⁹ cân
Bu sözi dime bana ey pehlivân

354- Ben dînîm koyuban⁵⁷⁰ uymazım der sana⁵⁷¹
Ya Ali bu sözi dime hem sen⁵⁷² bana

355- Hayf ola kim bunların terkin(?) uram
Yahud⁵⁷³ varup ol Resûl'e⁵⁷⁴ yüz sürem⁵⁷⁵

356- Vay ki kakıdı⁵⁷⁶ Ali ana ey yâr
Hışma geldi kasdıyla şöyleki var

357- Bir kezin⁵⁷⁷ yumruğuyla kakdı Ali⁵⁷⁸

⁵⁶⁵ sen hemân: aydur ey can - İ. Nüs. 416/1

⁵⁶⁶ söndürdüğün benim gönlüm ayan: söndürdün canımı bu zaman - İ. Nüs. 416/2

⁵⁶⁷ diyeyim: gerek - İ. Nüs. 417/1

⁵⁶⁸ pasbân:pâsvân - İ. Nüs. 418/1

⁵⁶⁹ ey Ø - İ. Nüs. 418/2

⁵⁷⁰ koyuban: koyup - İ. Nüs. 419/1

⁵⁷¹ der sana: ana - İ. Nüs. 419/1

⁵⁷² dime hem sen: söyleme - İ. Nüs. 419/2

⁵⁷³ yahud:ya - İ. Nüs. 420/2

⁵⁷⁴ Resul'e:Resul'ün - İ. Nüs. 420/2

⁵⁷⁵ yüz sürem:yüzün görem - İ. Nüs. 420/2

⁵⁷⁶ kakdı: kakındı - İ. Nüs. 421/1

⁵⁷⁷ bir kezin: depren - İ. Nüs. 422/1

⁵⁷⁸ Ali: anı - İ. Nüs. 422/1

Beyni⁵⁷⁹ dağıldı hem⁵⁸⁰ virdi cânı

358- Kelb⁵⁸¹ gibi depeledi anı yere
Ömür⁵⁸² salavât aşkıyla sen⁵⁸³ peygambere

359- Turdı andan yürüdi şehre iner
Şehri bir bir arardı ol şîr u nur(?)

360- Geldi ol şehrin⁵⁸⁴ sarayına ey⁵⁸⁵ amu
Gördi kapucuları anda⁵⁸⁶ kamu

361- Çün⁵⁸⁷ saraya içerü kıldı nazar
Gördi kim Yemâ[me]'yi⁵⁸⁸ işret ider

362- Çeng ü çığan(?) âvâzından yer ü gök⁵⁸⁹
Raks önünden⁵⁹⁰ gider idi akıl ök

363- Cümlesi⁵⁹¹ begler ile sohbet kılur
Sâkî ayak yürüdür⁵⁹² çengi çalınur

364- Kapucılar kamu yetür bî-haber
Üstlerinde gördi⁵⁹³ bir kandîl yanar

365- Ali aydur bunda bir iş ideyüm

⁵⁷⁹ beyni: beynisi - İ. Nüs. 422/2

⁵⁸⁰ hem: Ø - İ. Nüs. 422/2

⁵⁸¹ kelb:it - İ. Nüs. 423/1

⁵⁸² ömür: Ø - İ. Nüs. 423/2

⁵⁸³ sen: Ø - İ. Nüs. 423/2

⁵⁸⁴ ol şehrin:şah - İ. Nüs. 424/1

⁵⁸⁵ ey: Ø - İ. Nüs. 424/1

⁵⁸⁶ anda:bir bir - İ. Nüs. 424/2

⁵⁸⁷ çün:en - İ. Nüs. 425/1

⁵⁸⁸ gördi kim Yemâme'yi: gördi Yemâme - İ. Nüs. 425/2

⁵⁸⁹ çünkü çığan avazından yer u gök: cenk ciharum önünden bir gün İ. Nüs. 426/1

⁵⁹⁰ önünden:ururdu - İ. Nüs. 426/2

⁵⁹¹ cümlesi:cümle - İ. Nüs. 427/1

⁵⁹² ayak yürüdür: elinde bilür - İ. Nüs. 427/2

⁵⁹³ gördi:dahi - İ. Nüs. 428/2

Tizrek şâhın katına gireyüm

366- Ali geldi ol yakınların⁵⁹⁴ birin
Kakarak basdı kazrın (?)⁵⁹⁵ ayağın

367- Yani bilüp uyanıban⁵⁹⁶ duralar
Kemendin⁵⁹⁷ uğru deyüben uralar

368- İki kez basdı uyanmadı ol it
Dinle imdi neyledi bu kez işit

369- Katı basdı barmağın hurd eyledi
Ah idüben⁵⁹⁸ ol lâin bilegledi

[12a]

370- Görmenüben söylenür⁵⁹⁹ aydur ahı
Görmisen ana der yüri pes dahi⁶⁰⁰

371- Sandı içerü kamudandır gelen⁶⁰¹
Ayağın⁶⁰² basup ana zahmetülen⁶⁰³

372- Görmenüben söylenür⁶⁰⁴ yatdı yine
İşit imdi pes⁶⁰⁵ Ali netdi gine

⁵⁹⁴ yakınların: yetenlerün - İ. Nüs. 431/1

⁵⁹⁵ kazrın(?):yatırken - İ. Nüs. 431/2

⁵⁹⁶ bilüb uyanıban: bilgıl yubarur - İ. Nüs. 432/1

⁵⁹⁷ kemendin:kendüyi - İ. Nüs. 432/2

⁵⁹⁸ ah idüben:vah deyüben - İ. Nüs. 434/2

⁵⁹⁹ görmenüben söylenür: kamusu söyleyü - İ. Nüs. 435/1

⁶⁰⁰ görmisen ana der yüri pes: görmeyesin anaru ve yürügil - İ. Nüs. 435/2

⁶⁰¹ sandı içerü kamudandır gelen: sandığım içeri kavimdir gelen - İ. Nüs. 437/1

⁶⁰² ayağın:ayağını - İ. Nüs. 437/2

⁶⁰³ zahmetülen: zahmet kılan - İ. Nüs. 437/2

⁶⁰⁴ görmenüben söylenür: kamusu söyleyü - İ. Nüs. 438/1

⁶⁰⁵ işit imdi pes Ali: Şir-i hak işit ki - İ. Nüs. 438/1

373- Görmeze urdı⁶⁰⁶ katı basdı anı
Sanasın kim ocağı yandı cânı⁶⁰⁷

374- Cânı acıdı kim bir kez bağırur⁶⁰⁸
Sanki eşşektur yanında⁶⁰⁹ ağırur

375- Cân acısından bu kez durdı ey yâr
Gözin urup Ali'ye kıldı nazar

376- Gördüğim⁶¹⁰ bir⁶¹¹ bedevi Arabdır durur
Azrail'dir⁶¹² sandığı⁶¹³ cânın alur⁶¹⁴

377- Depe depe uyarur yoldaşların⁶¹⁵
Aytdı sorun bu kişinin işlerin

378- Arab oğlanı⁶¹⁶ ola mı bir görün
Niye geldi bunda haberin sorun

379- Sordılar kim ne kişinin ey⁶¹⁷ yiğit
Niye geldün bunda ahvâlin⁶¹⁸ ayt

380- Ali aydur yitüğüm vardır yâre
Bunda geldim ki bulam⁶¹⁹ derde⁶²⁰ çâre

⁶⁰⁶ görmeze urdı: göremez urup - İ. Nüs. 439/1

⁶⁰⁷ ocağı yandı cânı: od dura ayağını - İ. Nüs. 439/2

⁶⁰⁸ cânı acıdı yanım bir kez bağırur: can acıdı bu kez in çağırur - İ. Nüs. 440/1

⁶⁰⁹ eşşektur yanında: eşşek ötdüştü - İ. Nüs. 440/2

⁶¹⁰ gördüğim:gördi - İ. Nüs. 442/1

⁶¹¹ bir: Ø - İ. Nüs. 442/1

⁶¹² Azrail'dir:Azrail - İ. Nüs. 442/2

⁶¹³ sandığı:sankim - İ. Nüs. 4/42/2

⁶¹⁴ cânın alur:canına urur - İ. Nüs. 442/2

⁶¹⁵ yoldaşların: kardaşların - İ. Nüs. 443/1

⁶¹⁶ oğlanı:uğrusı - İ. Nüs. 444/1

⁶¹⁷ ey:ne - İ. Nüs. 445/1

⁶¹⁸ bunda ahvalin:bu araya - İ. Nüs. 445/2

⁶¹⁹ bulam:soram ben - İ. Nüs. 446/2

⁶²⁰ derde:ne - İ. Nüs. 446/2

381- Aytđılar imdi⁶²¹ bunu bir⁶²² nidelim
Alalum bunu şâha iletelüm

382- Durdılar şâhın katına geldiler
Ali'nün halin şâha bildürdiler

383- Didiler şâha kim⁶²³ devletün mezîd
Bilmeziz ki ne kişidir bu yiğid

384- Sorunuz kim⁶²⁴ size⁶²⁵ haberin söyleyün
Niredendir niye geldi bir söz idesün⁶²⁶

385- Döndi Yemâme Ali'ye söyledi
Ne kişisin deyü su'al eyledi

386- Uğru musun niye geldin bu yana
Ana göre bunda⁶²⁷ iş aydam sana

[12b]

387- Ali aydur ey Yemâme dinlegil
Bunda geldüğüm sebebin anlagıl

388- İki devecik yitirdüm isterem
Bunda geldim ki⁶²⁸ size dahi⁶²⁹ soram

⁶²¹ imdi: Ø - İ. Nüs. 447/1

⁶²² bir: biz - İ. Nüs. 447/1

⁶²³ kim:ki - İ. Nüs. 449/1

⁶²⁴ kim:Ø - İ. Nüs. 450/1

⁶²⁵ size: siz - İ. Nüs. 450/1

⁶²⁶ geldi bir söz idesün: geldiğın disün - İ. Nüs. 450/2

⁶²⁷ bunda:bende - İ. Nüs. 452/2

⁶²⁸ ki: kim - İ. Nüs. 454/2

⁶²⁹ dahi: Ø - İ. Nüs. 454/2

389- Çünkü Ali'nün sözün işitdiler
Masharaya aluban gülüşdiler⁶³⁰

390- Çün⁶³¹ Ali'yi masharaya aldı kamu
Aytdığım⁶³² delü misin der ey amû

391- Bu deve yeri midir ey biçâre⁶³³
Delü olmuşsun sana lazımdır⁶³⁴ çâre

392- Bunda deve neylesün kimsin⁶³⁵ gelsin
Şâh katında bî-edeblik⁶³⁶ kılasın

393- Döndi Yemâme Ali'ye der ey yâr
Sen neredensin bize kıl âşikâr

394- Ali aydur Medîne şehrindenim
Kim⁶³⁷ sorarsanız beni⁶³⁸ ben andanım

395-Ben Medîne de olurum ey yare
Hem⁶³⁹ kavm kabileyim ol⁶⁴⁰ peygambere

396- Adım Ebu Turabdır sen anlagıl
Sana bir bir şerh ideyim⁶⁴¹ dinlegil

397- Haşimiyem hem Kureyşiyem ey cân
Ben Arabdanam sana budur nişân

⁶³⁰ masharaya aluban gülüşdiler: kahkahayla cümle düş işitdiler - İ. Nüs. 455/2

⁶³¹ çün: Ø - İ. Nüs. 456/1

⁶³² aytdığım:aytdılar - İ. Nüs. 456/2

⁶³³ biçâre:bî-haber - İ. Nüs. 457/1

⁶³⁴ lazımdır:eyle - İ. Nüs. 457/2

⁶³⁵ kimsin: kim - İ. Nüs. 458/1

⁶³⁶ bî-edeblik:buncılayın - İ. Nüs. 458/2

⁶³⁷ kim:gerbeni - İ. Nüs. 460/2

⁶³⁸ beni:Ø - İ. Nüs. 460/2

⁶³⁹ hem:Ø - İ. Nüs. 461/2

⁶⁴⁰ kabileyim ol: kabile olurum - İ. Nüs. 461/2

⁶⁴¹ ideyim:idem - İ. Nüs. 462/2

398- Çün Yemâme Ali sözün dinledi
Ne ki didiyse⁶⁴² muayyen⁶⁴³ eyledi⁶⁴⁴

399- Ey Arab der bir sözim vardır⁶⁴⁵ sana
Bilür misin⁶⁴⁶ doğrısın söyle bana

400- Ol Ali'den hiç haberin var mıdır
Nicedir ol kişi bilürsen bildür⁶⁴⁷

401- Ol Muhammed'in dahi bilür misin
Varup anlara hiç nazar kılur mısın

402- Ali aydur bildüğüm hud⁶⁴⁸ oldurur
Aşkı anun gönlüm içre yoldurur⁶⁴⁹

403- Yemâme aydur Ali'ye söylegil
Anların vasfın bana şerh eylegil

[13a]

404- Ben Ali'nin iki oğlun dutmuşum
Bende urup zindana bırakmışım⁶⁵⁰

405- Çün işitdi Ali anların sözün

⁶⁴² didiyse: didi - İ. Nüs. 462/2

⁶⁴³ muayyen: manasım - İ. Nüs. 462/2

⁶⁴⁴ eyledi:anladı - İ. Nüs. 464/2

⁶⁴⁵ sözim vardır: söz ideyim - İ. Nüs. 465/1

⁶⁴⁶ bilür misin: ger bilürsen - İ. Nüs. 465/2

⁶⁴⁷ kişi bilürsen bildür: gibi bahadır er midür - İ. Nüs. 466/2

⁶⁴⁸ hud:huf - İ. Nüs. 468/1

⁶⁴⁹ yoldurur:buldurur - İ. Nüs. 468/2

⁶⁵⁰ bırakmışım:iletmişim - İ. Nüs. 470/2

Girü kan yaşı ile doldı⁶⁵¹ gözin

406- Der ilâhî sen kolay getir işüm
Sağ selâmet buradan kurtar başım

407- Din yoluna sallaram çün Zülfikâr
Sen kolay it işim⁶⁵² ey girdigar⁶⁵³

408- Çünkü gönlünden bu sözi söyledi
Sırr ile Hakk'a münaca'at eyledi

409- Döndi yine ol şâha virdi cevap
Aytı dinle sözimi külli sevap

410- Çün Muhammed vasfını sordun bana
Ne kadardur aydayım dinle sana

411- Hak te'âla ana habîbim didi
Dünya halkına hem anı verdi⁶⁵⁴

412- Heb⁶⁵⁵ yâradılmışdan anı artık sor
Hem Habîbüm deyüben anu öğer

413- Vahşi turur ne ki vardır dünyada
Anın ismin⁶⁵⁶ medh ederler⁶⁵⁷ ey dede⁶⁵⁸

414- Anı⁶⁵⁹ şefî' eyledi kullarına

⁶⁵¹ doldı:doldurdı - İ. Nüs. 471/2

⁶⁵² işim:işi - İ. Nüs. 473/2

⁶⁵³ girdegar: bir u bar - İ. Nüs. 473/2

⁶⁵⁴ halkına hem anı verdi: halkı içine virip idi - İ. Nüs. 477/2

⁶⁵⁵ hep:Ø - İ. Nüs. 478/1

⁶⁵⁶ ismin:adımı - İ. Nüs. 479/2

⁶⁵⁷ medh ederler:getürürler - İ. Nüs. 479/2

⁶⁵⁸ ey dede: ya da - İ. Nüs. 479/2

⁶⁵⁹ anı:Nebi - İ. Nüs. 480/1

Dâ'im adın zikr ider kem⁶⁶⁰ dillerine

415- Dört kişi ana ikrâr eyledi
Allâh anları ana yâr eyledi

416- Yani anlarınla⁶⁶¹ bile kıla⁶⁶² gazâ
Dîn yolunda kâfire vire⁶⁶³ cezâ

417- Dört kişinin biri Sıddık'dur yâre
Sıdkıyla virdi gönül peygambere

418- Aşkıyla malını⁶⁶⁴ yağma kim⁶⁶⁵ eyledi
Neyi didiyse Hak anı ol⁶⁶⁶ eyledi

419- Sıdk ihlâsıyla aflar⁶⁶⁷ getürdi îmân
Hûr-i cennetdir⁶⁶⁸ anın özi⁶⁶⁹ gümân

420- Pes ikinci⁶⁷⁰ kızı⁶⁷¹ virdi der⁶⁷² ana
Didi cândan sen Habîbsin der⁶⁷³ bana

[13b]

421- Kayın ata oldu Resûl'e ol 'azîz
Hak anun dirliğini kıldı temiz

⁶⁶⁰ kem:Ø - İ. Nüs. 480/2

⁶⁶¹ anlarınla:anları - İ. Nüs. 482/1

⁶⁶² bile kıla: ide - İ. Nüs. 482/1

⁶⁶³ vire: ide - İ. Nüs. 482/2

⁶⁶⁴ malını: malın - İ. Nüs. 484/1

⁶⁶⁵ kim: Ø - İ. Nüs. 484/1

⁶⁶⁶ neyi didiyse hak anı ol: Ne ki Resûl didi anı - İ. Nüs. 484/2

⁶⁶⁷ aflar:Ø - İ. Nüs. 485/1

⁶⁶⁸ cennetdir: cennet - İ. Nüs. 485/2

⁶⁶⁹ özi: oldu bî - İ. Nüs. 485/2

⁶⁷⁰ ikinci: ikincisi - İ. Nüs. 486/1

⁶⁷¹ kızı: kızın - İ. Nüs. 486/1

⁶⁷² der: Ø - İ. Nüs. 486/1

⁶⁷³ habîbsin der: habîb oldım - İ. Nüs. 486/2

422- Yâd ikinci hem⁶⁷⁴ Ömer'dir⁶⁷⁵ söyledi

Dîn yolunda oğlumı katl eyledi

423- Atasına dahi virmedi der⁶⁷⁶ aman

Erlık içre harîfi yok bu zamân

424- Adliyle işler kamu işlediğin

Anun için hak anı kıldı emin⁶⁷⁷

425- Üç yârinün birisi Osman idi⁶⁷⁸

Ol dahi bile câmi Kur'an idi⁶⁷⁹

426- Ol Habîbullâh kızın virdi ana

Hak Çalab'un rahmeti erdi ana

427- Ol dahi virdi boyun Hâk yoluna

Tanrı adın ezber itdi diline

428- Dört yârinin biri⁶⁸⁰ hem Ali'dür

Mustafâ'nın güveygüsi velîdür

429- Başı büyük karnı kabadur anun

Katlin aydur dâ'ima ol düşmanın

430- Baldırı ince ayağı yassıdur

Aklı kamil kendüsini usludur⁶⁸¹

⁶⁷⁴ hem:Ø - İs. Nüs. 488/1

⁶⁷⁵ Ömer'dir: Ömer deyüp - İs. Nüs. 488/1

⁶⁷⁶ der:Ø - İs. Nüs. 489/1

⁶⁷⁷ emin:güzin - İs. Nüs. 490/2

⁶⁷⁸ üç yârinün birisi Osman'dı:üçünün dahi biri Osman durur - İs. Nüs. 491/1

⁶⁷⁹ Kur'andı:Kur'andur - İs. Nüs. 491/2

⁶⁸⁰ yârinin biri:kişinin birisi İs. Nüs. 494/1

⁶⁸¹ kendüsini usludur: itdügi hep ıssıdur - İs. Nüs. 496/2

431- Hak te'âlâ ana aslanım didi
Nice iklimleri ol feth eyledi⁶⁸²

432- Hem nice yüz⁶⁸³ kâfire girer çıkar
Dîne girmeyenlerin başın çapar

433- Hiç⁶⁸⁴ anun gibi⁶⁸⁵ cihâna gelmedi
Erligine kimse anun mukâbil olmadı⁶⁸⁶

434- Yâri dinle çünkü sordun ey yâre
Hem güveygidür Ali peygambere

435) Cân içinde Mustafâ'nın yâridir⁶⁸⁷
Nice⁶⁸⁸ kâfirlerin ol ağıyâridir

436- Zîrâ ana Tanrı'dan oldu nazar
Kâfir işit onun odı medâr

437- Cümle gâzilerin ol serveridir⁶⁸⁹
Ol Muhammed'in vefâdar yâridür⁶⁹⁰

[14a]

438- Dîn yolunda kâfire virmez aman
Gelmedi Ali gibi⁶⁹¹ bir⁶⁹² pehlivân

⁶⁸² nice iklimleri ol feth eyledi: cümle kâfir fethini ana kodı - İ. Nüs. 497/2

⁶⁸³ yüz:yüzbin - İ. Nüs. 498/1

⁶⁸⁴ hiç:hem - İ. Nüs. 499/1

⁶⁸⁵ gibi:bigi - İ. Nüs. 499/1

⁶⁸⁶ erliğine kimse anun mukâbil olmadı: ol ne kılduğın kimesne bilmedi - İ. Nüs. 499/2

⁶⁸⁷ yaridir:canudur - İ. Nüs. 501/1

⁶⁸⁸ nice:cümle - İ. Nüs. 501/2

⁶⁸⁹ serveridir:sultanıdur - İ. Nüs. 503/1

⁶⁹⁰ ol Muhammed'in vefâdar yâridür: hem Muhammed Mustafâ'nın canıdur - İ. Nüs. 503/2

⁶⁹¹ gibi:bigi - İ. Nüs. 504/2

⁶⁹² bir:Ø - İ. Nüs. 504/2

439- Çün Ali'nün vafını sordun bana
Şerhini ben takrir eyledim sana⁶⁹³

440-Çün Yemâme Ali sözün dinledi⁶⁹⁴
Vasfı halin işidiben⁶⁹⁵ dinledi

441- Saldı başını te' accüb kıldı ol
Döndi yine⁶⁹⁶ dört yanına bakdı ol⁶⁹⁷

442- Var idi bir pehlivânı hem anun
Dinledi sözün ol dem Ali'nün⁶⁹⁸

443- Çün Ali'nin vafını ol işidir
Masharaya aldı düşni(?) işidir

444- Kakıyuban⁶⁹⁹ durdı yerinden öri
Ol laîn yürüdi geldi ileri

445- Bî⁷⁰⁰ tekellüf Ali'ye urdı ol it
Didi ayruk söyleme var yüri⁷⁰¹ git

446- Ne kişidir ol Ali kim söyledin
Şâha karşı anı takrir⁷⁰² eyledün

447- Bunda olaydı göreydin ben ana
İş ideydim kılaydın sen⁷⁰³ tana

⁶⁹³ şerhini ben takrir eyledim sana: yüzbin evvel kadar durur nidem - İ. Nüs. 505/2

⁶⁹⁴ dinledi: anladı - is. Nüs. 507/1

⁶⁹⁵ halin işidiben: halini işitti - İ. Nüs. 507/2

⁶⁹⁶ yine:Ø - İ. Nüs. 508/2

⁶⁹⁷ ol:sağ sol - İ. Nüs. 508/2

⁶⁹⁸ dinledi sözün ol dem Ali'nün:gördi gözi dutar eli sultânun - İ. Nüs. 509/2

⁶⁹⁹ kakıyuban:kıyuban - İ. Nüs. 511/1

⁷⁰⁰ bi: Ø - İ. Nüs. 512/1

⁷⁰¹ var yüri:şuna - İ. Nüs. 512/2

⁷⁰² takrir:beyan - İ. Nüs. 514/2

⁷⁰³ sen: Ø - İ. Nüs. 515/2

448- Dik dur artık⁷⁰⁴ söylemegil sen anı⁷⁰⁵

Şimdi hamin⁷⁰⁶ öldürürüm ben seni

449- Böyle didi yerine vardı yine

Sanki od düşdi Ali'nin cânına

450- Sabır idüben ana dönmedi emir

Döndi şâha söyledi ol dem vezîr

451- Aytı⁷⁰⁷ şâha ne revâdur bir garib

İre senin katına yolda azıb

452- Adlüne reva değildir⁷⁰⁸ senin ey şâh

Bu yiğide yok yere öldür⁷⁰⁹ günah

453- Sen var iken öldüre bunu ura

Yahud senin karşuna cevab vire

454- Bî-edeblik kıldı anı bilesin

Bu garibe sen gerek dâd kılasın

[14b]

455- Çün Yemâme işidüp⁷¹⁰ vezîr sözün

Saht oldı⁷¹¹ ol⁷¹² ata dutdı yüzün

⁷⁰⁴ artık: ayruk - İs. Nüs. 516/1

⁷⁰⁵ sen anı:bu sözi - İs. Nüs. 513/1

⁷⁰⁶ hamin:yohsa - İs. Nüs. 516/2

⁷⁰⁷ andı:didi - İs. Nüs. 520/1

⁷⁰⁸ değildir:değil - İs. Nüs. 521/1

⁷⁰⁹ öldür:ola - İs. Nüs. 521/2

⁷¹⁰ işidüp:işidür - İs. Nüs. 524/1

⁷¹¹ oldu:oluban - İs. Nüs. 524/2

⁷¹² ol: Ø - İs. Nüs. 524/2

456- Ali'ye aydur Yemâme kim⁷¹³ örüdür
Al hakkını sen dahi anı⁷¹⁴ ur

457- Ben var iken ne işi vardır anın
Kimdur(?) namusunu depe senin⁷¹⁵

458- Şîr-i Hak aydur ana ey şehriyâr
Bir söz aydam dinlegil⁷¹⁶ akla sığar

459- Ol beni bir urdıysa⁷¹⁷ ben dahi anı
Destûr olsun bir urayım hem anı⁷¹⁸

460- Pes dediğim⁷¹⁹ ne gerekse ayt ana
Destûr olsun hakkı verme [der] ana⁷²⁰

461- Şâh-ı merdan durdı yerinden öri
Ol üstün(?)⁷²¹ kasdına⁷²² geldi ileri

462- Ol dahi tiz⁷²³ oturur iken durur
Şâhmerdan Ali'ye karşı varur⁷²⁴

463- Pes mukâbil oldılar Ali'yle
İşit imdi ki Ali neler kıla⁷²⁵

464- Ya Muhammed deyu sıçradı kati

⁷¹³ kim:Ø - İ. Nüs. 525/1

⁷¹⁴ dahi anı: ana yüz yumruk - İ. Nüs. 525/2

⁷¹⁵ namusunu depe senin: ol gönlünü yakasının - İ. Nüs. 526/2

⁷¹⁶ dinlegil:dinle - İ. Nüs. 527/2

⁷¹⁷ urdıysa:urdu - İ. Nüs. 528/1

⁷¹⁸ hem anı:kon beni - İ. Nüs. 528/2

⁷¹⁹ pes dediğim:şah aytdı - İ. Nüs. 529/1

⁷²⁰ hakkı verme ana:Al hakkını sana - İ. Nüs. 529/2

⁷²¹ üstün:ite - İ. Nüs. 530/2

⁷²² kasdına:kasd eyledi - İ. Nüs. 530/2

⁷²³ ol dahi tiz:ol laîn tahtında - İ. Nüs. 531/1

⁷²⁴ varur:Ø - İ. Nüs. 531/2

⁷²⁵ ki Ali neler kıla:neyleser ol veli - İ. Nüs. 532/2

Boğazından bir kez urdı ol iti

465- Dönme⁷²⁶ dibinden üzül-di⁷²⁷ ey yâre
Turp gibi atladı ol dem baş yere⁷²⁸

466- Çün Ali'den gördiler bu heybeti
Kamusını ditremek dutdı kati⁷²⁹

467- Gördiler baş gitmiş gövdeden yere
Heb tonını eyledi pâre pâre⁷³⁰

468- Bunlara⁷³¹ aydur Yemâme ne oldunuz
Anı görüb kamunuz uğundunuz(?)⁷³²

469- Bir kez urdı ayruk anı urmadı
Bir uğradan(?)⁷³³ düşdi yire⁷³⁴ durmadı

470- Döndi begler padişâha söyledi
Ne hal olduğın hikâyet eyledi

471- Didiler Şâha kim oldı pehlivân
Ah idüben padişâh kıldı figân

[15a]

472- Aytdı noldı bir urmada oldı ol
Sarhoş oldu düşdi meğer ol

⁷²⁶ dönme:boynı - İ. Nüs. 536/1

⁷²⁷ üzül-di:atıldı - İ. Nüs. 536/1

⁷²⁸ turp gibi atladı oldem baş yere: Vir salavat aşkla peygambere İ. Nüs. 536/2

⁷²⁹ kamusını ditremek dutdı kati: kan revan olup yaturdı ol köri - İ. Nüs. 538/2

⁷³⁰ heb tonını eyledi pâre pâre:döküben donların atdı yere İ. Nüs. 539/2

⁷³¹ bunlara:bulara - İ. Nüs. 540/1

⁷³² kamunuz uğundunuz: cümle feryad kıldunuz - İ. Nüs. 540/2

⁷³³ Uğradan(?):urmada - İ. Nüs. 541/2

⁷³⁴ yire:yerden - İ. Nüs. 541/2

473- Dediler⁷³⁵ şâha kim olduğu bilün
Ana göre siz dahi yarak kılun

474- Ol emrin kamular⁷³⁶ gör ne etdiler
Cümlesi⁷³⁷ Ali'ye hamle etdiler

475- Karşu geldiler Ali'yi urmağa
Ol itün kanın Ali'den almağa

476- Döndi⁷³⁸ Yemâme bunlara⁷³⁹ söyledi
Anların ile kul karar eyledi

477- Pes Yemâme⁷⁴⁰ aytdı⁷⁴¹ sabredin ey⁷⁴² yâre
Yok yere zulüm eylemek ol servere

478- Ne suç itdiğim siz anı urasız
Ol⁷⁴³ garibi yok yere öldüresiz

479- Döndi vezîr ol yana aydur⁷⁴⁴ ey şâh
Bu dînide⁷⁴⁵ yok yere kılmak günah

480- Bunlarınla bir kul eyleyelüm
Bu yiğide⁷⁴⁶ akıl selâtun virelüm

481- Bu yiğide virelim saz u seleb

⁷³⁵ dediler:aytdılar - İ. Nüs. 545/1

⁷³⁶ emrin kamular:itün yarenleri - İ. Nüs. 546/1

⁷³⁷ cümlesi:yer yerin - İ. Nüs. 546/2

⁷³⁸ döndi:Ø - İ. Nüs. 548/1

⁷³⁹ bunlara:olara - İ. Nüs. 548/1

⁷⁴⁰ Pes Yemâme:urmak - İ. Nüs. 549/1

⁷⁴¹ didi:Ø - İ. Nüs. 549/1

⁷⁴² ey:Ø - İ. Nüs. 549/1

⁷⁴³ ol:bir - İ. Nüs. 550/2

⁷⁴⁴ ol yana aydur:şaha aydur kim - İ. Nüs. 551/1

⁷⁴⁵ dinide:yiğide - İ. Nüs. 551/2

⁷⁴⁶ bu yiğide akıyla selâtun virelüm:okudun kanlılara söyleyelüm - İ. Nüs. 552/2

Kanluları kanını⁷⁴⁷ eylesün taleb

482- Taşra meydana çıkuban⁷⁴⁸ duralar
Savaş idüp birbirini uralar

483- Şöyle yalınca ele virmeyelim
Bu garibün kanına biz girmeyelüm

484- Yohsa sohbetde savaş dâ'im olur
Yener iken andan giri sultân bilür

485- Ol gice geçdi yine oldu sabah⁷⁴⁹
Dağların başına uruldu külâh⁷⁵⁰

486- Çün sabah oldu kapular açıldı⁷⁵¹
Mümin üzerine⁷⁵² rahmetler⁷⁵³ saçıldı⁷⁵⁴

487- Andı sultân pâdişâhlık tahtına
Sevinüben⁷⁵⁵ devletine⁷⁵⁶ hem⁷⁵⁷ bahtına

488- Kamu begler yanına dirildiler⁷⁵⁸
El⁷⁵⁹ bağlayup karşusuna durdılar

⁷⁴⁷ kanını:kanın - İ. Nüs. 553/2

⁷⁴⁸ çıkuban:varuban - İ. Nüs. 554/1

⁷⁴⁹ yine oldu sabah: takla olur - İ. Nüs. 557/1

⁷⁵⁰ uruldu külâh:aydınlık gelür - İ. Nüs. 557/2

⁷⁵¹ açıldı: açılır - İ. Nüs. 559/1

⁷⁵² üzerine:üzere - İ. Nüs. 559/2

⁷⁵³ rahmetler:rahmet çok - İ. Nüs. 559/2

⁷⁵⁴ saçıldı:saçılır - İ. Nüs. 559/2

⁷⁵⁵ sevinüben:sevinürdi - İ. Nüs. 560/2

⁷⁵⁶ devletine:devletiyle - İ. Nüs. 560/2

⁷⁵⁷ hem:Ø - İ. Nüs. 560/2

⁷⁵⁸ yanına dirildiler:çün dirildi katına - İ. Nüs. 561/1

⁷⁵⁹ el:eli - İ. Nüs. 561/2

[15b]

489- Sordılar Yemâme⁷⁶⁰ bunlara şimdi söz
Kavlunuza merasimi siz söylenüz⁷⁶¹

490- Aytdılar kavlümüzi⁷⁶² dâ'im⁷⁶³ şâha
Sözümüze bezdirmüşüzdür şâha

491- Didiler⁷⁶⁴ Ali'ye sen de söylegil
Kulun merâmı sen bize degil

492- Döndi Ali vezîre aydur bilün
Bende yarak yok yarağımı kılun

493- Kim bunlarınla varup cenk eyleyim
Cenk içinde bende ahenk eyleyim

494- Sultân aydur vezîre götür bunı⁷⁶⁵
Cebhaneye ilet görsün anı

495- Kankı silahın⁷⁶⁶ görüp⁷⁶⁷ kıla kabûl
Şol benüm boz aygırı ver binsün ol⁷⁶⁸

496- Kim yine kanlusuna karşı ol⁷⁶⁹ gide
Varup⁷⁷⁰ anda nice dilerse ide

⁷⁶⁰ sordılar Yemâme:Yemâme sordı - İ. Nüs. 562/1

⁷⁶¹ kavlunuza merasimi siz söylenüz:ol geceği kula razıyız - İ. Nüs. 562/2

⁷⁶² kavlümüzi:kavlümüzde - İ. Nüs. 563/1

⁷⁶³ dâ'im:vuz - İ. Nüs. 563/1

⁷⁶⁴ didiler:didi - İ. Nüs. 564/1

⁷⁶⁵ vezire götür bunı:vezir yine ol boyı - İ. Nüs. 567/1

⁷⁶⁶ silahın:silah - İ. Nüs. 568/1

⁷⁶⁷ görüp:kim ol - İ. Nüs. 568/1

⁷⁶⁸ binsün ol: bile - İ. Nüs. 568/2

⁷⁶⁹ ol:Ø - İ. Nüs. 569/1

⁷⁷⁰ varup: vara - İ. Nüs. 569/2

497- Aldı vezîr Ali girdi yola

Doğrı cephaneye geldi bile

498- Açdı vezîr ol kapuyı girdiler

Dürlü acayibler andadur urdılar⁷⁷¹

499- Bakdı ön divarına şîr⁷⁷² Ali

İşit imdi neler görür⁷⁷³ ol velî

500- Gördi celebler asılmış yer yerin

Kimi uzun kimi kısa dürlü⁷⁷⁴ ey emin

501- Kiminün altmış arşun⁷⁷⁵ kâmeti

Sekzen arşun⁷⁷⁶ kiminün alâmeti

502- Kiminün yigirmi arşundur⁷⁷⁷ hamin⁷⁷⁸

Kiminin kırk arşun⁷⁷⁹ ey emin⁷⁸⁰

503- Kiminin otuz arşundur ey yâr

Kimi teferrüc kıldı anı şehriyâr

504- İlerü ki pehlivânlardan ey yâr

Kılmış idi bu zamâna yâdigâr

505- Gürz⁷⁸¹ kılıç ol ok içi dopdolu⁷⁸²

⁷⁷¹ andadır urdılar:anda gördiler - İ. Nüs. 571/2

⁷⁷² şîr: Ø - İ. Nüs. 572/1

⁷⁷³ neler görür:kim ne gördi - İ. Nüs. 572/2

⁷⁷⁴ dürlü: Ø - İ. Nüs. 573/2

⁷⁷⁵ arşun:arşudur - İ. Nüs. 574/1

⁷⁷⁶ arşun:arş - İ. Nüs. 574/2

⁷⁷⁷ arşundur:arştır - İ. Nüs. 575/1

⁷⁷⁸ hamin:solu - İ. Nüs. 575/1

⁷⁷⁹ arşun:arşudur - İ. Nüs. 575/2

⁷⁸⁰ ey emin:hem belü - İ. Nüs. 575/2

⁷⁸¹ gürz:gördi - İ. Nüs. 578/1

⁷⁸² dopdolu:dolu - İ. Nüs. 578/1

Kimi büyük kimi küçük kimi⁷⁸³ ulu

[16a]

506- Gördi Ali anları ağladı zâr
Dutdı yüzün gök aydur namdâr⁷⁸⁴

507- Bunların ıssı kanidir ey Celil
Kara yere girüben oldı zelil

508- Zamânında her biri bir er idi
Dünya içre her biri server idi

509- Cümlesi⁷⁸⁵ geldi cihâna gitdi çok
Kanı şimdi bu zamânda biri yok

510- Gitdi anlar kıldı bunlar yâdigâr
Kamusın⁷⁸⁶ gördi geçirdi⁷⁸⁷ rûzgâr

511- Anlara kalmadı bize dahi⁷⁸⁸ kalmaya
Uslu kişi dünyaya aldanmaya⁷⁸⁹

512- Gördiler zırhlar arasında Ali
Bir zırhı giye beğendi ol velî

513- Ali aydur şunu indir bir⁷⁹⁰ göreyim
Boyuma dürüst gelür mi göreyim⁷⁹¹

⁷⁸³ kimi:ey - İ. Nüs. 578/2

⁷⁸⁴ dutdı yüzün gök ider namdar: yüzünü gökten yana tutdı şehriyâr - İ. Nüs. 579/2

⁷⁸⁵ cümlesi:nelesi - İ. Nüs. 582/1

⁷⁸⁶ kamusun:kalmasun - İ. Nüs. 583/2

⁷⁸⁷ gördi geçirdi:ezdi geçerdi - İ. Nüs. 583/2

⁷⁸⁸ bize dahi:sana da - İ. Nüs. 584/1

⁷⁸⁹ dünyaya aldanmaya:bunda maksud olmaya - İ. Nüs. 584/2

⁷⁹⁰ bir: Ø - İ. Nüs. 586/1

⁷⁹¹ dürüst gelür mi göreyim: olmazsa yine vereyim - İ. Nüs. 586/2

514- Çıkdı vezîr⁷⁹² bin bela ile anı
İndürünce bin⁷⁹³ azab gördi⁷⁹⁴ cânı

515- Gördi yüz batman var idi⁷⁹⁵ terküda(?)
Bir kez aytdı derdiyle ki ey Hûdâ

516- Sen inâyet kıl bize⁷⁹⁶ ey kerîm
Hem kerîmsin hem âlîmsin⁷⁹⁷ hem rahim⁷⁹⁸

517- Götürüp atdı havâyâ ol donı
Eteğın açdı sığadı⁷⁹⁹ boynı[nı]⁸⁰⁰

518- Vezîr aydur bunı kim çeker ey⁸⁰¹ yâre
Bunı kişi getürüp kanda vere

519- Bundan artuğı çün girmez işime
Düşme ey kişi⁸⁰² benim teşvişime

520- Bir kılıç dahi hem bile⁸⁰³ ok yayı
Kim savaş eylemeğe ol kolayı

521- Dürlü eksüği tamâm düzdi ey cân
Aldı Ali vezîre oldı revân

⁷⁹² vezir: Ø - İs. Nüs. 587/1

⁷⁹³ bin:geh - İs. Nüs. 587/2

⁷⁹⁴ gördi:görür - İs. Nüs. 587/2

⁷⁹⁵ var idi:oldı - İs. Nüs. 589/1

⁷⁹⁶ bize: bana dir - İs. Nüs. 590/1

⁷⁹⁷ âlîmsin:rahîmsin - İs. Nüs. 590/2

⁷⁹⁸ rahim:âlim - İs. Nüs. 590/2

⁷⁹⁹ sığadı: ve sokdı - İs. Nüs. 591/2

⁸⁰⁰ boynı[nı]:boynını - İs. Nüs. 591/2

⁸⁰¹ vezîr aydur bunı kim çeker ey: koydı başına vezir aydur - İs. Nüs. 592/1

⁸⁰² kişi:vezir - İs. Nüs. 594/2

⁸⁰³ hem bile:sokula - İs. Nüs. 595/1

522- Kaldı bir at kim ana binesin⁸⁰⁴ Ali
Kabına kâfire⁸⁰⁵ gide⁸⁰⁶ ol velî

[16b]

523- Aytdı ol boz aygırı virgil bana
Hem⁸⁰⁷ Yemâme öyle buyurdı sana⁸⁰⁸

524- Vezîr⁸⁰⁹ aydur göstereyim⁸¹⁰ ben sana⁸¹¹
Padişâh çün öyle buyurdı bana⁸¹²

525- Açdı ahur kapusunu gördiler
Ol⁸¹³ atı bağılu durur gördiler

526- Eleğüm sağma(?) gibi⁸¹⁴ durur⁸¹⁵ başı
Heybetinden katına varmaz her⁸¹⁶ kişi

527- Vezîr aydur Ali'ye çün⁸¹⁷ ey türab
Hazır ol bundan ki olmaya⁸¹⁸ harab

528- Eteğin sokdı beline şîr Ali
Ata karşı yürüdi ol dem⁸¹⁹ velî

⁸⁰⁴ binesin:bine - İ. Nüs. 597/1

⁸⁰⁵ kâfire:kafir - İ. Nüs. 597/2

⁸⁰⁶ gide:içine - İ. Nüs. 597/2

⁸⁰⁷ hem: Ø - İ. Nüs. 599/2

⁸⁰⁸ buyurdu sana:buyurmuşdur bana - İ. Nüs. 599/2

⁸⁰⁹ vezir:sayid - İ. Nüs. 600/1

⁸¹⁰ göstereyim:göstereyin - İ. Nüs. 600/1

⁸¹¹ sana:anı - İ. Nüs. 600/1

⁸¹² bana:anı - İ. Nüs. 600/2

⁸¹³ ol: Ø - İ. Nüs. 603/2

⁸¹⁴ gibi:bigi - İ. Nüs. 604/1

⁸¹⁵ durur:boynu - İ. Nüs. 604/1

⁸¹⁶ her:Ø - İ. Nüs. 604/2

⁸¹⁷ çün:kim - İ. Nüs. 605/1

⁸¹⁸ olmaya: kılmaya - İ. Nüs. 605/2

⁸¹⁹ Ol dem: çün ol - İ. Nüs. 607/2

529- Ol⁸²⁰ Ali'ye karşı cümle⁸²¹ eyledi
Tanrı bilip⁸²² suheyl(?) uruban önerdi(?)⁸²³

530- Şîr Ali⁸²⁴ acaba⁸²⁵ kaldı hem⁸²⁶ ana
Gördüğim⁸²⁷ azm itdi kendinden⁸²⁸ yana

531- Çünkü gördi gelür anlar ol⁸²⁹ Ali
Değdi yumruğun yürüdi ol velî

532- Haykıruban çün ana karşı varur
Pes Ali⁸³⁰ göğsüne bir yumruk urur

533- At yıkıldı yanı⁸³¹ üstüne ol dem⁸³² yere
Bir dahi urdı komadığım dura

534- Sokdı kumruğunu zebun(?) eyledi⁸³³
Sanki bu ham demiri(?) mevm eyledi⁸³⁴

535- Heybetinden at azuk öldi cânun
Sundı başına⁸³⁵ yapışdı züfnun

536- Aldı üryanını(?) urdı başına
Gitdi yavuzluğu⁸³⁶ oldı âşinâ

⁸²⁰ ol:at - İ. Nüs. 608/1

⁸²¹ cümle:hamle - İ. Nüs. 608/1

⁸²² tanrı bilip:kızgırup - İ. Nüs. 608/2

⁸²³ eğerdi:yürüdi - İ. Nüs. 608/2

⁸²⁴ Ali:hak - İ. Nüs. 609/1

⁸²⁵ acaba:acayibe - İ. Nüs. 609/1

⁸²⁶ hem:Ø - İ. Nüs. 609/1

⁸²⁷ gördüğim:gördi - İ. Nüs. 609/2

⁸²⁸ kendinden:gelür andan - İ. Nüs. 609/2

⁸²⁹ anlar ol:şîr - İ. Nüs. 611/1

⁸³⁰ Pes Ali:şîr Ali - İ. Nüs. 612/2

⁸³¹ yanı:göğsü - İ. Nüs. 613/2

⁸³² ol dem: Ø - İ. Nüs. 613/2

⁸³³ eyledi:eyler - İ. Nüs. 615/1

⁸³⁴ bu ham demiri(?) mevm eyledi: sağılur anun oldı heman - İ. Nüs. 614/2

⁸³⁵ başına:boynuna - İ. Nüs. 615/2

⁸³⁶ yavuzluğu:yâdlık - İ. Nüs. 616/2

537- Urdı eyerini atun⁸³⁷ üstüne
Çekdi kulağını binmek⁸³⁸ kasdına

538- Dutdı dizgin⁸³⁹ bindi Ali yürüdi
At ayağından cümle yollar eridi⁸⁴⁰

539- Ali'nin heybetine kıldılar⁸⁴¹ bunlar⁸⁴² tana
Aytdılar⁸⁴³ kimdir⁸⁴⁴ karşı durası⁸⁴⁵ buna⁸⁴⁶

[17a]

540- Bildi vezîr kim Ali'dir bu kişi
Andan artık kimse kılmaz bu işi

541- İşit imdi Tanrı'nın kudretini⁸⁴⁷
Dinle imdi Ali'nin heybetini⁸⁴⁸

542- İrte oldı bindi⁸⁴⁹ leşker yürüdi
At ayağından bu yerler eridi

543- Çıkdı meydana çeri kıldı karar
Beg Ali'nün hasmına kıldı nazar⁸⁵⁰

⁸³⁷ atun:dahi - İ. Nüs. 617/1

⁸³⁸ binmek:gitmek - İ. Nüs. 617/2

⁸³⁹ dizgin:zekin - İ. Nüs. 618/2

⁸⁴⁰ cümle yollar eridi: bu yerler kurdu - İ. Nüs. 618/2

⁸⁴¹ kıldılar: kaldı - İ. Nüs. 619/1

⁸⁴² bunlar:Ø İ. Nüs. 619/1

⁸⁴³ aytdılar:aytdı - İ. Nüs. 619/2

⁸⁴⁴ kimdir:kim - İ. Nüs. 619/2

⁸⁴⁵ durası:dura - İ. Nüs. 619/2

⁸⁴⁶ buna: Ø - İ. Nüs. 619/2

⁸⁴⁷ kudretini:kudreti - İ. Nüs. 621/1

⁸⁴⁸ heybetini:heybeti - is. Nüs. 621/2

⁸⁴⁹ bindi:yine - İ. Nüs. 622/1

⁸⁵⁰ beg Ali'nün hasmına kıldı nazar:Yemâme kanlılara aydur ey yâr - İ. Nüs. 623/2

544- Didigim vakit oldu sizde varasız⁸⁵¹
Ol kişiden kanguzı(?) alasız

545- Meydan açdı⁸⁵² erenler durdılar
Şâh buyurdu kösi harbi kurdular

546- Çaldılar zurna nekkâre ve nefir
Yeryüzünden göge çıkdı dar-gir(?)

547- Depdi Ali meydana girdi revan
Bir süñü aldı eline ol⁸⁵³ pehlivân

548- Lağb cevelan gösterüp kıldı karar
Nara urup çağırır adı bahar(?)⁸⁵⁴

549- Aytdı kimdir duacı olan bana
Gelsün imdi vireyim hakkın ana

550- Hükm kıldı padişâha ol erlere⁸⁵⁵
Yürünüz meydana⁸⁵⁶ girün⁸⁵⁷ ey yare

551- Kanlu girdi siz dahi görmezmişiz⁸⁵⁸
Varup andan kangız almazmışız

552- Ol kişiden hakkınızı alınız⁸⁵⁹
Öldürün anı yine siz geliniz⁸⁶⁰

⁸⁵¹ didigim vakit oldu sizde varasız: demidür bugünkü bir iş kılasız - İ. Nüs. 624/1

⁸⁵² açdı:açdılar - İ. Nüs. 625/1

⁸⁵³ ol:Ø - İ. Nüs. 627/2

⁸⁵⁴ urup çağırır adı bahar:uruban çağır der edvâr - İ. Nüs. 628/2

⁸⁵⁵ ol erlere:kanlulara - İ. Nüs. 630/1

⁸⁵⁶ meydana: meydan İ. Nüs. 630/2

⁸⁵⁷ girün:içine - İ. Nüs. 630/2

⁸⁵⁸ görmezmişiz:bakarmışız - İ. Nüs. 631/1

⁸⁵⁹ alınız:alun - İ. Nüs. 632/1

⁸⁶⁰ siz geliniz:bunda gelün - İ. Nüs. 632/2

553- Hasmının birisi⁸⁶¹ at depdi revan
İrdi Ali katına ol kaltaban⁸⁶²

554- Süñüsün aldı eline kim ol⁸⁶³ ura
Ali'yi bir darbeyle⁸⁶⁴ hem⁸⁶⁵ öldüre

555- Erdi Ali üzerine⁸⁶⁶ gör neyledi
Ali'yi⁸⁶⁷ saki havale ol⁸⁶⁸ eyledi

556- Gördi Ali süñüyü⁸⁶⁹ vermez aman
İşit imdi ne kılur o pehlivân

[17b]

557- İrdüği dem tutdı sünüyü Ali
Çekiben aldı elinden⁸⁷⁰ ol velî

558- Çünkü aldı sünüyü⁸⁷¹ ol pehlivân
Anı pâre eyleyüp⁸⁷² itdi revan

559- Geldi kim geçe yanından ol pelid
Kapdı atından anı neyler işit

560- Yere olmadı⁸⁷³ ol saat merd⁸⁷⁴ eyledi
Hem ana cihanımı yurd eyledi

⁸⁶¹ hasmının birisi: kanlıların biri - İ. Nüs. 633/1

⁸⁶² ol kaltaban: işit ey can - İ. Nüs. 633/2

⁸⁶³ ol:Ø - İ. Nüs. 634/1

⁸⁶⁴ darbeyle:urmada - İ. Nüs. 634/2

⁸⁶⁵ hem:Ø - İ. Nüs. 634/2

⁸⁶⁶ üzerine:üstine - İ. Nüs. 635/1

⁸⁶⁷ Ali'yi:Ali - İ. Nüs. 634/2

⁸⁶⁸ ol: Ø - İ. Nüs. 635/2

⁸⁶⁹ sunuyu:kim sunu - İ. Nüs. 636/1

⁸⁷⁰ çekiben aldı elinden: Değdi urdu it ile - İ. Nüs. 637/2

⁸⁷¹ çünkü aldı sunuyu ol:silkdi elinden çıkardı - İ. Nüs. 638/1

⁸⁷² anı pâre eyleyüp:ikisiydi yabane - İ. Nüs. 638/2

⁸⁷³ olmadı:urdu - İ. Nüs. 640/1

⁸⁷⁴ saat merd:atı hurd - İ. Nüs. 640/1

561- Hasımın biri⁸⁷⁵ dahi depdi atın

Yani kim⁸⁷⁶ göstere Ali'ye heybetin

562- Nara urup erdi⁸⁷⁷ Ali katına

Çünki erdi Ali'nin⁸⁷⁸ hazretine

563- Ol dahi gürzin havale eyledi⁸⁷⁹

Ali anun gözün redd eyledi⁸⁸⁰

564- Karşu verdi ana kalkanın Ali⁸⁸¹

Herkez incinmedi⁸⁸² anun bir kılı

565- Çekdi kılıcı kanından ol⁸⁸³ Murtazâ

Sen kolay getir işimi⁸⁸⁴ ey Hûda

566- Geçer iken şöyle çaldı ol atı

Anı⁸⁸⁵ pâre eyledi ol lâneti

567- İt gibi⁸⁸⁶ depeledi anı dahi

Anı gördi depdi atın bir dahi

568- Kati ok atıcıymış⁸⁸⁷ ol laîn

İrdüği dem yayına sundı elin

⁸⁷⁵ hasımın biri: anı gördi biri - İs. Nüs. 641/1

⁸⁷⁶ kim: Ø - İs. Nüs. 641/2

⁸⁷⁷ erdi:yürüdi - İs. Nüs. 642/1

⁸⁷⁸ çünki erdi Ali'nin:dürlü herze söyledi - İs. Nüs. 642/2

⁸⁷⁹ dahi gürzin havale eyledi: dahinüz eline almış ey yar - İs. Nüs. 643/1

⁸⁸⁰ Ali anun gözün redd eyledi: irdi Ali katına ol nâ-bekar - İs. Nüs. 643/2

⁸⁸¹ karşu verdi ana kalkanı: gözünü sevdi yağrınında - İs. Nüs. 645/1

⁸⁸² herkez incinmedi: hiç elem görmedi - İs. Nüs. 645/2

⁸⁸³ ol: Ø - İs. Nüs. 646/1

⁸⁸⁴ sen kolay getir işimi: işi kolay getir der - İs. Nüs. 646/2

⁸⁸⁵ anı:iki - İs. Nüs. 647/2

⁸⁸⁶ gibi:begi - İs. Nüs. 648/1

⁸⁸⁷ atıcıymış:atıcıydı - İs. Nüs. 649/1

569- Haykırup⁸⁸⁸ bir ok girişe kezledi
Çekdi doldurdu Ali'yi⁸⁸⁹ gözledi

570- Pertav⁸⁹⁰ idüp üstüne atdı anı
Gör ne kıldı Tanrı aslanı Ali⁸⁹¹

571- Yatdı atun sağrısına şîr-i hâk
Geçerken neyledi sen ana bir bak⁸⁹²

572- Dutdı anı⁸⁹³ barmağıyla ol okı
Hem dilinde yâd kıldı⁸⁹⁴ ol dem⁸⁹⁵ hakkı

573- Aldı kendi terkeşinden⁸⁹⁶ bir kemân
Okını kodı⁸⁹⁷ girişe ol zamân

[18a]

574- Tekbir idüp dilde hakkı⁸⁹⁸ kıldı yâd
Hem getürdi ol Resûl salavât

575- Bir ok urdu göbeğinden⁸⁹⁹ ol atın
Yağrınından taşra çıkdı lanetün

576- Ah idüben ol laîn kıldı figân
Yere düşdi ol saat[te] verdi cân

⁸⁸⁸ haykırup: çıkarup - İ. Nüs. 650/1

⁸⁸⁹ çekdi doldurdu Ali'yi: gelüriken şîr Ali - İ. Nüs. 650/2

⁸⁹⁰ idüp: atdı - İ. Nüs. 651/1

⁸⁹¹ Ali: Ø - İ. Nüs. 651/2

⁸⁹² neyledi sen ana bir bak: barmağıyla dutdı cak - İ. Nüs. 652/2

⁸⁹³ anı: iki - İ. Nüs. 653/1

⁸⁹⁴ kıldı: iderdi - İ. Nüs. 653/2

⁸⁹⁵ ol dem: ol - İ. Nüs. 653/2

⁸⁹⁶ terkeşinden: kurbanından - İ. Nüs. 654/1

⁸⁹⁷ kodı: kurdu - İ. Nüs. 654/2

⁸⁹⁸ tekbir idüp dilde hakkı: tanrı adını dilinde - İ. Nüs. 655/1

⁸⁹⁹ göbeğinden: yüreğinden - İ. Nüs. 656/1

577- Gördi Yemâme Ali'nün heybetin
Hüküm kıldı leşkere depdi atın

578- Kaldı leşkerin içinde ol velî⁹⁰⁰
(⁹⁰¹)..... aslanı Ali

579- Çekdi kılıç girdi leşker içine
(⁹⁰²) ve hem kıçına

580- Çağırur kim ben⁹⁰³ Ali'yim ki bilün
(⁹⁰⁴)..... tizcek îmâna gelün⁹⁰⁵

581- Öyle deyüp⁹⁰⁶ nara urup çağırır
(⁹⁰⁷)birinin⁹⁰⁸ urur

582- Nara urup şöyle girdi leşkere
Sanasın urdu düşdi aşkare⁹⁰⁹

583- Döldül işidir⁹¹⁰ Ali'nün narasın
Bildi kim yerine geldi vâdesin

584- Sıçradı kale kapusundan geçer
Hanesinin⁹¹¹ kanadı vardır uçar

585- Cân atuban Ali'ye erdi revan
Gördi Döldül'i sevindi pehlivân

⁹⁰⁰ ol velî:Ali - İ. Nüs. 659/1

⁹⁰¹ silik yerler.

⁹⁰² silik yerler.

⁹⁰³ ben: Ø - İ. Nüs. 662/1

⁹⁰⁴ silik yerler.

⁹⁰⁵ tizcek îmana gelün:îmân arz kılun - İ. Nüs. 662/2

⁹⁰⁶ öyle deyüp: böyle deyü - İ. Nüs. 663/1

⁹⁰⁷ silik yerler.

⁹⁰⁸ birinin:boynun - İ. Nüs. 663/2

⁹⁰⁹ sanasın urdu düşdi aşkare: kırdı dökti kafiri hem eşkare - İ. Nüs. 664/2

⁹¹⁰ işidir:işitdi - İ. Nüs. 665/1

⁹¹¹ hanesinin: Ø - İ. Nüs. 666/2

586- İndi atdan Döldül'e bindi Ali

Zülfikarı hem kuşandı ol velî

587- Çekdi Zülfikâr'ı ol şir-i Hûda

Aytdı benüm ol⁹¹² Aliye'1 Murtazâ

588- Değme bir kez kim kılıç sallar idi

Kâfiri bölük bölük kırar idi

589- Sanasın kim kamışa od urdılar

Bir uğradan(?)⁹¹³ odıyla⁹¹⁴ yandırdılar

590- Anı gördi kâfirin sındı odı

Zülfikâr'ın heybetinden ardı

[18b]

591- Ali doksan bin ere girer⁹¹⁵ çıkar

Sanasın od durur⁹¹⁶ anları⁹¹⁷ yakar

592- Söyle kim heybet bıraktı leşkere

Kimse karşı durmadı⁹¹⁸ ol servere

593- Pes anun kim yardımını⁹¹⁹ Allâh ola

Var⁹²⁰ kıyas eyleki ol ne şâh ola

⁹¹² ol: Ø - İs. Nüs. 669/2

⁹¹³ uğradan:uğurda - İs. Nüs. 673/2

⁹¹⁴ odıyla:bunları - İs. Nüs. 673/2

⁹¹⁵ bin ere girer: kez görüben hem - İs. Nüs. 671/1

⁹¹⁶ durur:düşti - İs. Nüs. 671/2

⁹¹⁷ anları:bunları - İs. Nüs. 671/2

⁹¹⁸ durmadı:duramaz - İs. Nüs. 676/2

⁹¹⁹ pes anun kim yardımını:ol ara kim yarıcı - İs. Nüs. 677/1

⁹²⁰ var:gel - İs. Nüs. 677/2

594- Pes didiler ki şâh⁹²¹ bir çâre kıl
Bu Ali'yi⁹²² kimse yenmez bellü kim⁹²³ bil

595-Tanışık eylediler kim neyleyelim⁹²⁴
Yeğregi oldur aman dileyelim⁹²⁵

596- Sultân aydur⁹²⁶ vezirine kim ey yâr
Ali'den aman dile katına var

597- İrdi vezîr Ali'ye virdi⁹²⁷ selam
Lütfuyla aldı selâmını ol imâm

598- Didi Yemâme selâm aydur sana⁹²⁸
Kerem eylesün⁹²⁹ aman virsün bana⁹³⁰

599- Ne der ise sözünü dutam anun
Muti' olduk hükmüne ferman⁹³¹ senin

600- Çün işitdi Ali vezîrden anı
Şaduman oldu sevindi hem cânı

601- Zülfikâr'ı kanına bıraktı⁹³² yine
Ali bildiği beg geldi dîne

602- Ebsem oldu dahi cenk eylemedi

⁹²¹ pes didiler ki şâh: aytdılar şâh bize - İ. Nüs. 680/1

⁹²² Ali'yi:Arab'u - İ. Nüs. 680/2

⁹²³ kim:Ø - İ. Nüs. 680/2

⁹²⁴ neyleyelim:nidelüm - İ. Nüs. 681/1

⁹²⁵ aman dileyelim:ana karşı gidelüm - İ. Nüs. 681/2

⁹²⁶ aydur:didi - İ. Nüs. 682/1

⁹²⁷ virdi:kıldı - İ. Nüs. 684/1

⁹²⁸ aydur sana:kıldı size - İ. Nüs. 685/1

⁹²⁹ eylesün:itsün - İ. Nüs. 685/1

⁹³⁰ bana:bize - İ. Nüs. 685/2

⁹³¹ meti' olduk hükmün ferman: Ya Ali muti'ul oldılar - İ. Nüs. 686/2

⁹³² bıraktı:koydı - İ. Nüs. 688/1

Eyü yavuz kimseye söz⁹³³ söylemedi

603- Vardı vezîr pes⁹³⁴ Yemâme⁹³⁵ katına
Söyledi iş bu sözi⁹³⁶ hazretine

604- Aytdı ne dersin nice eyleyelim
Yeğrek oldur Ali'ye söyleyelim

605- Tanrı birdir diyelim ikrâr ile
Gitmeyelüm dünyadan inkâr ile

606- Küfri koyup biz ana uymak gerek
Hem Resûl'ini hak Nebî bilmek⁹³⁷ gerek

607- Buyurun oğlanların çıkaralım
Alalım⁹³⁸ anun katına varalum

[19a]

608- Yohsa birbirmüzi komaz ki⁹³⁹ asan
Gel hakka dön kurtulasın imdi sen

609- Ne der ise sözine uyğıl anun
Kim selâmet kurtıla başın⁹⁴⁰ cânın

610- Didiğim bana uyarsan kalasın
Sağ selâmet ikliminde olasın

⁹³³ kimseye söz: vezire - İ. Nüs. 689/2

⁹³⁴ pes: Ø - İ. Nüs. 690/1

⁹³⁵ Yemâme: Yemâme'nin - İ. Nüs. 690/1

⁹³⁶ iş bu sözi: sözün onun - İ. Nüs. 690/2

⁹³⁷ Nebî bilmek: Resûl'i duymak - İ. Nüs. 693/2

⁹³⁸ alalım: aluban - İ. Nüs. 694/2

⁹³⁹ ki: Ø - İ. Nüs. 696/1

⁹⁴⁰ başın: senün - İ. Nüs. 695/2

611- Tanrı'dandır bunların devletleri
Âlemi tutmuşdur şöhretleri

612- Âlemin içinde⁹⁴¹ şöyle⁹⁴² bulmuşum
Dîn Muhammed'indir ki hem⁹⁴³ bilmişim

613- Hem⁹⁴⁴ üşenürdüm ki sana dimekle⁹⁴⁵
Gel bu dîne deyü davet etmekle⁹⁴⁶

614- Ne ki didi bege⁹⁴⁷ bey aytdı⁹⁴⁸ ana
Hoş oluban⁹⁴⁹ rızâmı⁹⁵⁰ virdüm sana

615- Buyurur tiz oğlanları⁹⁵¹ getirün
Hasan'ı hem⁹⁵² Hüseyin'i⁹⁵³ yetürün

616- Hem alalım anı⁹⁵⁴ bile varalum
Bizimle işi nedir anı bilelüm⁹⁵⁵

617- Vardı vezîr aldı geldi⁹⁵⁶ anları
Sevinür Hasan Hüseyin⁹⁵⁷ cânları

618- Bildiler kim Ali geldi isteyü
Gıtdi bunlardan cümle⁹⁵⁸ kussa kayu

⁹⁴¹ içinde:içindedür - İ. Nüs. 699/1

⁹⁴² şöyle:ben - İ. Nüs. 699/1

⁹⁴³ ki hem: Ø İ. Nüs. 699/2

⁹⁴⁴ hem:ben - İ. Nüs. 700/1

⁹⁴⁵ dimekle:diyedüm - İ. Nüs. 700/1

⁹⁴⁶ gel bu dîne deyü davet etmekle:Uçmağı görmek yarağın yayadum - İ. Nüs. 700/2

⁹⁴⁷ bege:Yemâme - İ. Nüs. 701/1

⁹⁴⁸ ben aytdı: eydiyi - İ. Nüs. 701/1

⁹⁴⁹ oluban:ola - İ. Nüs. 701/2

⁹⁵⁰ rızamı:vekilliğüm - İ. Nüs. 701/2

⁹⁵¹ tiz oğlanları:oğlanı vezire - İ. Nüs. 702/1

⁹⁵² hem: Ø - İ. Nüs. 702/2

⁹⁵³ Hüseyin:Hüseyin'i - İ. Nüs. 702/2

⁹⁵⁴ anı:hem - İ. Nüs. 703/1

⁹⁵⁵ bilelüm:görelim - İ. Nüs. 703/1

⁹⁵⁶ geldi:gelür - İ. Nüs. 704/1

⁹⁵⁷ Hüseyin:Hüseyin'ün - İ. Nüs. 704/2

⁹⁵⁸ cümle:kamu - İ. Nüs. 705/2

619- Bindi Yemâme kamu begler ile
Hasan ile⁹⁵⁹ Hüseyin dahi bile⁹⁶⁰

620- Erdi Yemâme Ali'nün katına
Yüz yere urdı anun hazretine

621- Ali'nün önünde barmak(?) getirür
Sıddık ihlasıyla îmân getirür

622- Ulu gici(?) hep ilerü geldiler
Ali önünde Müslümân oldılar

623- Kiliseleri kamu mescid etdiler⁹⁶¹
Cümlesinden vaz gelüp unudular

624- Heb yâramaz işleri terk etdiler
Sıdkıyla islâm yolunu dutdılar

[19b]

625- Bek namaz oldı⁹⁶² Resûl'ün növbeti⁹⁶³
Sen salavât vir Muhammed⁹⁶⁴ ümmeti⁹⁶⁵

626- Didi vezîr⁹⁶⁶ kendünün ahvallerin
Resûl'iyile ol geçen ahvallerin⁹⁶⁷

⁹⁵⁹ ile:Ø - İ. Nüs. 706/2

⁹⁶⁰ dahi bile:aldı kiminle - İ. Nüs. 706/2

⁹⁶¹ mescid etdiler: yıkdılar iy yar - İ. Nüs. 710/1

⁹⁶² oldı:okındı - İ. Nüs. 712/1

⁹⁶³ növbeti:kati - İ. Nüs. 712/2

⁹⁶⁴ Muhammed:Muhammed'e - İ. Nüs. 712/2

⁹⁶⁵ ümmeti:kati - İ. Nüs. 712/2

⁹⁶⁶ vezir:Resul'e - İ. Nüs. 713/1

⁹⁶⁷ ahvallerin:ifallerin - İ. Nüs. 713/2

627- Ali'ye didi vezîr bir bir tamâm
İşidüp gönlünü hoş etdi imâm

628- Tanrı'yı bir bildiler anlar kamu⁹⁶⁸
Hem⁹⁶⁹ Resûl'e ikrâr etdiler⁹⁷⁰ kamu

629- Bak cema'at oldu vechimle bunlar⁹⁷¹
Tesbih-i temcide meşgûl oldılar

630- Hasan Hüseyin gelüben erdiler
Atalarının yüzini gördiler

631- İki hasret buluşuban oldu şâd
Kayguları gidüben oldu âzad

632- Aldı ol masûmları döndi imâm
Çünkü şâh kulluğunu kıldı tamam

633- İtdi hizmet Ali'ye bunlar hazar
Virdi malın beg elinde ne ki var

634- Virdi malını külli anda⁹⁷² ey yâre
Kim duta gitgil anı sen⁹⁷³ peygambere

635- Ben zayıfdan ana selâm eylegil
Ben kulunu ana beyan eylegil

636- Sen dönüben Medîne'ye varasın
Halumu peygambere bildüresin

⁹⁶⁸ Tanrı'yı bir bildiler anlar kamu :Tanrı bildirdiler anlara amu - İ. Nüs. 715/1

⁹⁶⁹ hem:Ø - İ. Nüs. 715/2

⁹⁷⁰ etdiler:getirdiler - İ. Nüs. 715/2

⁹⁷¹ oldu vechimle bunlar:oldılar cümle bular - İ. Nüs. 716/1

⁹⁷² virdi malını küllüli anda: hayli mal verdi Ali'ye - İ. Nüs. 720/1

⁹⁷³ sen: Ø - İ. Nüs. 720/2

637- Çün bile halimi peygambere ey yâr
Takdirinde böyle kılmış girdigar(?)

638- Üş bu masûmlar bulduğum bile
Lûtf idüben ol bize himmet kıla

639- Gerçek ben bilmedim etdim anı
Aşkî anun uş delü kıldı benî

640- Hele şükür çün îmâna geldin uş
Halimiz düşer erbegin(?) çün oldu hoş

641- Ali oğlanlarını⁹⁷⁴ aldı⁹⁷⁵ gider
Padişâhıyla vezîr dinle ni'der⁹⁷⁶

[20a]

642- Hayli malı genc aluban sordılar
Aluban konuk yerine vardılar

643- Çün Ali'nün yanına geldi emir
Bir nice begleriyle şâhı vezîr

644- Kondılar çün anda aram(?) etdiler
Ali'yi⁹⁷⁷ esneleyüben gitdiler

645- Bir nice has⁹⁷⁸ kuluyla mal u davar
Aldı anları Ali gelür ey yâr

⁹⁷⁴ oğlanlarını: oğlu - İ. Nüs. 724/1

⁹⁷⁵ aldı:döndü - İ. Nüs. 724/1

⁹⁷⁶ padişahıyla vezir dinle ni'der:padişah vezirle tedbir ider - İ. Nüs. 724/2

⁹⁷⁷ Ali'yi :Yemâme - İ. Nüs. 727/2

⁹⁷⁸ has:baş - İ. Nüs. 728/1

646- Çün Medîne'ye yakın geldi Ali

Haber oldu Mustafâ'ya ey velî

647- Kim Ali oğlanların bulmuş deyü

Hem⁹⁷⁹ Yemâme kalesin almış deyü

648- Şâh⁹⁸⁰ kılmış dîn yolunda fetih ey yâr⁹⁸¹

Cümle kılmış mümin anda ne ki var

649- Sağ esen oğlanların almış gelür

Çün işitdi Mustafâ karşı varır⁹⁸²

650- Karşı çıkdı⁹⁸³ hem⁹⁸⁴kamu ashâblar

Ali geldüğü yola cümle bunlar

651- Çün [Ali] geldi Resûl'e irişdi⁹⁸⁵

Resûl'iyile kuca kuca görüşdi⁹⁸⁶

652- Fâtıma karşı gelüben görüşür

Cümle hasret birbirine karuşur⁹⁸⁷

653- Gör erenler ne cefâ çekdi ey yâr

Anun için oldu anlar⁹⁸⁸ ihtiyar

654- Sen bu dînin devrüş (?) ey yâre

Akıbet derdine ola bir çâre

⁹⁷⁹ hem: Ø - İs. Nüs. 730/2

⁹⁸⁰ şah:fetih - İs. Nüs. 731/1

⁹⁸¹ fetih ey yar:şahuvar - İs. Nüs. 731/1

⁹⁸² karşı varır:şazi kılur - İs. Nüs. 732/2

⁹⁸³ çıkdı:çıkıldılar İs. Nüs. 733/1

⁹⁸⁴ hem:Ø - İs. Nüs. 733/1

⁹⁸⁵ Resûl irişdi: Resul'e irişür - is. Nüs. 734/1

⁹⁸⁶ görüşdi:görüşür - İs. Nüs. 734/2

⁹⁸⁷ hasret birbirine karuşur:hasretler murada irişür - İs. Nüs. 736/2

⁹⁸⁸ anlar:bunlar- İs. Nüs. 737/2

655- Tanrı katında yüzün hem ak ola
Yârın anda⁹⁸⁹ bindüğün burak ola

656- Hem Resûl anda şefâ'at eyleye
Sana ümmetüm deyüben söyleye

657- Çehar yâre ikrârın olsun dürüst⁹⁹⁰
Yârın anda hem dilün⁹⁹¹ olmaya süst

658- Uş tamâm ettün⁹⁹² bu arada sözi
Şükür ol Hakk'a irişdür bizi

659- Hem bu kıssâ burada oldu tamâm
Mustafâ'nın ruhuna yüz bin selâm

⁹⁸⁹ yârın anda:kaçtuğun huri - İs. Nüs. 739/2

⁹⁹⁰ çehar yare ikrârın olsun dürüst:dört yarına ikrarını kıl dürüst - İs. Nüs. 745/1

⁹⁹¹ dilün:dinün - İs. Nüs. 741/2

⁹⁹² ettün:oldı - İs. Nüs. 743/1

SONUÇ

Cenknâmeler, Anadolu'da her kesim tarafından sevilerek okunan, anlatılan destansı metinlerden biridir. Cenknâmelerin ana kahramanı olan Hz. Ali, Cenknâmelerde büyük kahramanlık ve yiğitlik gösterdiği için halk tarafından çabuk benimsenmiştir. Bu kadar çabuk benimsenmesinin bir diğer sebebi de Hz. Muhammed'e yakın olmasındandır.

"Manzum Hz. Ali Cenklarından Yemâme Cengi Üzerine Bir İnceleme" adlı çalışma da Yemâme Cengi'nin iki nüshası Latin harflerine aktarılmıştır. Kastamonu nüshası Yemâme Cengi ve İstanbul nüshası Yemâme Cengi adını verdiğimiz bu iki nüsha arasında edisyon kritik yapılarak iki nüsha aralarındaki farklılıklar dipnotla gösterilmiştir.

Yaptığımız araştırmalara göre en eski manzum Hz. Ali cengi Miladi 1459 tarihiyle Gazavat-ı Emirü'l-Mü'minin Ali Kerremul'lahu Veche Memleket-i Sind Bâ Mukâtilin Cengi'dir. Bu manzum cenknâme 15. yüzyılda yazılmıştır. Manzum cenknâmeler mensur cenknâmelere göre daha az olduğu için daha değerlidir. Bu tez çalışmamızla manzum Hz. Ali cenklarından biri olan Kastamonu Yemâme Cengi nüshası gün ışığına çıkarılmıştır.

Çalışmamızda esas aldığımız nüshalar 14. ve 15. yüzyıl Eski Anadolu Türkçesi özelliklerini göstermektedir. Bunun yanı sıra Arapça, Farsça pek çok tamlama ve kelimelere de rastlanmıştır. Fakat bu kullanılan yabancı kelimeler metnin anlaşılması konusunda pek engel olmamıştır. Çünkü kullanılan kelimeler genellikle günlük hayatta sıkça kullanılan yabancı kelimelerdir. Eserin genelinde etmek, kılmak, olmak, urmak yardımcı fiillere sıkça rastlanmıştır. Genel anlamda Hz. Ali cenklarında ve özel anlamda Yemâme Cengi'nde kullanılan söz varlığı, tamlamalar, benzetmeler, fiiller, anlam ve üslûp ile Türk dilinin çok güzel kullanıldığı metinlerden biri olmuştur.

İncelediğimiz metinlerde, halk arasından anlatılan cenk hikayelerinin sadece hoşça vakit geçirmek için anlatılmadığını, aynı zamanda İslam dininin üstünlüğünü dile getirerek dini yaymaya ve benimsetmeye çalışmak, İslam alimlerini anlatmak, övmek,

yüceltmek gibi görevlerini de yerine getirdiği görülmüştür. Metnin yazıldığı coğrafyalara baktığımız zaman da genellikle Mekke, Medine, Yemen gibi yer isimlerine rastlarız. Bundan dolayı bu eserlerin Arap-Fars kaynaklı eserler olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Metinde tespit ettiğimiz Motiflerin, dünya anlatmalarında kullanılan motifler olduğu görülmüştür. *Stith Thompson'un "Motif Index Of Folk-Literature"* adlı eserinde olan motifler ile bizim tespit ettiğimiz motiflerin bir çoğu benzerlik göstermiştir. Fakat eserimizde tespit ettiğimiz dini motiflerin "*Motif Index Of Folk-Literature*" da yer almadığı görülmüştür. Bu durumda bu motiflerin İslam dininin kendine has motifleri olduğunu söylemek mümkündür.

Ayrıca Türk kültür tarihi açısından önemli bir birikim olan cenknâmeler, Türk milletine kutsal toprakları tanıtmaları açısından oldukça dikkat çekicidir. Günümüzde toplum olarak bazı hassasiyetleri yaşayıp yeni nesillere aktarma konusunda cenknâmelerden geçmişte olduğu gibi bugün de yararlanılmalıdır. Öz değerlerimize sahip çıkan, bilinçli bir toplum olma yolunda yardımcı olan bu cenknâmeler eşsiz bir hazine hükmündedir.

Sonuç olarak, nadir rastlanılan manzum Hz. Ali Cenklere'ne 18. yüzyıla ait bir cenk hikayesini de ekleyerek Cenknâmeler külliyyatına bir katkıda bulunduğunu umuyoruz.

SÖZLÜK

-A-**ahvâl:** olup biten vak'alar**ahir:** son**ahu:** ceylan**ashâb:** sahipler**âzad:** serbest**azar:** çok zararlı**ârif:** irfan sahibi kimse**arkun:**yavaş**âvâre:** boş gezen**amel-i sâlîh:** güzel ve faydalı iş**âşikâr:** açık, belli**azuk:** yolunu kaybeden**-B-****bed-fi'al:** yaptığı işleri kötü olan**bes:** yeter**beg:**bey**bencileyin:**benim gibi**beksimet:** katı ekmek**bîgâne:** yabancı**bîmâr:** hasta**biçâre:**çâresiz**bunculayın:**bu kadar**-C-****cariye:** hizmetçi**cehd:** çalışıp çabalama**cem':** toplanma

cidâl: savaş

celîl: büyüklük sahibi, ulu

cellad: idama mahkum olanları idam etmeğe vazifeli olan adam

-Ç-

çalab: ilah, rab

-D-

dâd: adalet

destûr: izin

-E-

ebsem: susma

elf: bin

eyer: Binicinin rahat oturmasını sağlamak için binek atlarının sırtına konulan, biçim ve tip yönünden türleri bulunan nesne

-F-

ferağ: vazgeçme

fesad: bozulma

figân: haykırma

-G-

gamu: kir

gazâvat: gazâlar

gulgul: ses taklidi

gussa: hüzün

gürbüz: iri, güçlü

-H-

hasım: düşman

haliçe: kilim
hayf: yazık
herze: boş, abes
hemin: bu bile
hemişe: daima
hısım: yakın akraba
hışm: öfke
himmet: yardım
hîn: zaman
hisar: yüksek duvarlı kale
humar: içki sersemliği

-İ-

ivaz: karşılık
ivmek: aceleye getirmek
ins: yakın

-K-

kamu: bütün
kaltaban: hileci
kezle-: avlamak için nişan almak
kavl: söz
kem: fena
kemend: ucu ilmikli ip
kemter: kötü, değersiz
kelb: köpek
küllî: hepsi
kibar: büyük, şerefli
kıssâ: ibretli hikaye
kös: büyük davul

-L-**leşker:** asker**levn:** renk**lağb:** yorulmuş**-M-****mashara:** alaya almak, komik, gülünç**mukâbil:** karşı karşıya olmak**mezid:** artma, çoğalma**mihrab:** cami**mâlik:** bir şeye sahip olan**malûm:** herkes tarafından bilinen**muhâbbet:** sevgi**müşkil:** zor**mushaf:** kuran-ı kerim**mihnet:** sıkıntı**melûn:** lanetlemek**melik:** hükümdar**medar:** dönme, dönüş**merhale:** basamak**mevc:** dalga**mecal:** güç, kuvvet**muntazır:** bekleyen**-N-****nâçâr:** çâresiz**nefir:** boru şeklinde nefesli müzik aleti**nâgehan:** ansızın

nekkâre: Elle ve daha çok iki küçük değnekle çalınan ve zurnaya refakat eden enstrüman.

-Ö-

örü tur-: ayağa kalkmak

-P-

pâyidâr: kalıcı

perverdîgar: tanrı

pasbân: bekçi

pes: arka, geri

pelid: rezil

pertav: ip üstünden takla atma ve ipin üstüne düşerken bacakları makas gibi açma numarası

-R-

reşîd: doğru yolu bulan kimse

rahle: Kitap okumak ve yazı yazmak üzere önüne oturu lan masa

-S-

saht: çok, katı

server: bir topluluğun en önde geleni

segirt-: hızlı adımlarla koşmak

sehm-nâk: korkulu

sıddık: özü sözü doğru olan

safâ: gönül şenliği, rahat

su'âl: soru

sıhhat: sağlık

sin: mezar

seleb: savaş aleti

süst: gevşek

-Ş-

şâduman: sevinçli

şâdi: neşe

şefî': bir kimsenin affa uğraması için aracılık eden kimse

şâr: kent

şehriyar: hükümdar

şahmerdan: mertlerin şahı

şikâr: avlanan hayvan

şemle: başa sarılan örtü

-T-

tamu: cehennem

teftîş: soruşturmak

taktîr: yüceltmek

tan: güneş doğmadan önceki alaca karanlık

tana kal- :şaşırmak

tahammül: yüklenmek

taylasan: erkeklerin başlarına sardıkları sarığın sırta uzanan bölümüdür.

terkin: yazmak

temcid: yüceltme

ta'accüb: şaşma

tekellüf: sıkıntı veren bir iş yapma

teferrüc: ferahlanmak

türab: bir amaca hizmet vermek

teşviş: karıştırma

terkin: üstünü çizerek silme

ta'am: yemek

terkeş: ok atmaya yarayan yay

tizrek: derhal

-U-

uğru:hırsız

uş: işte

-V-

vâcib: gerekli olmak

vasiyet: bir kimsenin ölümünden sonra sözlü veya yazılı olarak bildirdiği şey.

vehm: varmış gibi tasarlanan düşünce ve zan

vezn: tartmak

-Y-

yâd: anma, hatırlama

yekreng: sözünün eri olan

yavi:yitik

yeğrek:daha iyi

-Z-

zarb:darbe

zâyi': ziyan

za'îf: kuvvetsiz

zelil: hor görülen kimse

zebun: güçsüz

KAYNAKÇA

Akman, E. (2003). *Türk Kültüründe ve Azerbaycan Destanlarında At*. Kastamonu: Eğitim Dergisi, Cilt 11, Mart s. 233.

Akman, E. (2017). *Varka ve Gülşah Mesnevisinin Yeni Bir Nüshası:Kastamonu Nüshası*, Malatya: IX. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu.

Atalan, M. (2009). *Türk Kültüründe Hz. Ali Cenknâmeleri*. İzmir: Hz. Ali Sempozyum Bildirileri 24-25, s. 552-553.

Atalan, M. (2011). *Türk Kültüründe Muhammed Hanefî Cenknâmeleri*. İstanbul: TBDD. Yayınları, s. 210.

Atalan, M. (2011). *Anadolu'da Cenknâmelerin Toplumsal Yansımaları*, Kelam Araştırmaları, s.45-56.

Akyüz, İ. (2014). *İslam'da Dini Pratiklerin Toplumsal Dayanışmaya Etkisi*. The Journal of Academic Social Science Studies, Sayı 25-I, s. 461-482.

Aydüz, S. (2011). *Osmanlı Silahları, Silah Üretim Merkezleri ve Literatürü Tarihi*, Tarih Okulu, Mayıs - Ağustos, Sayı X, 1-37.

Aykaç, O. (2017). *Hz. Ali İfrit Cenginin Yeni Bir Nüshası*. Alevilik-Bektaşilik Araştırmaları Dergisi, / 15, s. 31.

Alptekin, A. (2013). *Halk Hikâyelerinin Motif Yapısı*, Ankara: Akçağ Yayınları. , 2013, s. 295.

Bülbül, E. (2008). *Hz. Ali Cenknâmeleri Üzerine Bir Tetkik*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Bilge, M. L. (2013). *Yemâme*. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi.

Çetin, İ. (1997). *Türk Edebiyatında Hz. Ali Cenknâmeleri*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, s. XXX.

Çoruhlu, Y. (2013). *Türk Mitolojisinin Ana Hatları*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi, s. 174.

Çelebi, İ. (2010). *Şeytan*. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2/1.

Demir, N. (2011). *Türk Düşünce Dünyasında Hazret-i Ali*. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, s. 85.

Duman, S. (2018). Hz. *Peygamber (s. a.v.) ve Hulefâ-i Râşidîn Dönemlerinde Zekât*. Uluslararası İslam Ekonomisi ve Finansı Araştırmaları Dergisi, Cilt 4, Sayı 1, Mart.

Durbilmez, B. (2007). *Kırım Türk Halk Anlatılarında Sayı Simgeçiliği*. Ankara: Millî Folklor, Uluslar arası Kültür Millî Folklor / Uluslar arası Kültür Araştırmaları Dergisi. s.76.

Devellioğlu, F. (2016). *Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları. s. 958.

Elçin, Ş. (1977). *Atların Doğuşları İle İlgili Efsâneler*. Ankara: Halk Edebiyatı Araştırmaları. s.47.

Erzincan, T. (2005). *Mihrap*. Türkiye: Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi.

Fığlalı, E. (1977). *Hasan*, Türkiye Diyanet Vakfı, İslam Ansiklopedisi, 2/1.

Fığlalı, E. (1998). *Hüseyin*. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2/1.

Fığlalı, E. (1989). *Ali*. Türkiye Diyanet Vakfı, İslam Ansiklopedisi, 2/1.

Fayda, M. (1992). *Bilâl-i Habeşî*. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi.

Fayda, M. (1994). *Ebû Bekir*. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi.

Fayda, M. (2007). *Ömer*. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2/1.

Gümüškılıç, M. (2012). *Bir Gazavat-Nâme Etrafında Hz. Ali'nin Halk Muhayyilesindeki Yeri*. The Journal Of Academic Social Science Studies, Cilt 5, Sayı 2, Nisan, s. 145-155.

Güzel, A. (2014). Torun Ali, *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*. Ankara: Akçağ Yayınları, s.273.

Gökçimen, A. (2016). *Türkmen Kültüründe Deve Ve Develerin Piri Veyis Baba*. Türk Kültürü Hacı Bektaş-ı Veli Araştırma Dergisi, / Sayı 80, s. 219-230.

İsen, M. vd. (2016). *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları, s. 28.

Kaya, D. (2009). *Noksanî'nin Kan Kalesi Cengi*. Sivas: Vilayet Kitabevi, s. V.

Kalafat, Y. (2012). *Türk Kültürlü Halklarda Mitler*. Ankara, s.136-140.

Kavruk, H. Yoldaş, K. (2013). *Manzum Hazret-i Ali Cenklere*. Ankara: Son Çağ Yayıncılık, s. IV.

Kocatürk, V. M. (2016). *Büyük Türk Edebiyatı Tarihi Başlangıçtan Bugüne Kadar Türk Edebiyatının Tarihi, Tahlili Ve Tenkidi*. İstanbul: Kültür Üniversitesi Yayınevi, s.115.

Köprülü, F. (1986). *Meddahlar*. Edebiyat Araştırmaları (2. Baskı) Ankara, s. 361- 412.

Mattei, J. L. (2004). *Hız. Ali Cenknâmeleri*. İstanbul: Kitabevi Yayınları, s. 19-20.

Mazıoğlu, H. (1992). *Divan Edebiyatında Hikâye*. Doğumunun Yüzüncü Yılında Ömer Seyfettin, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, s. 21-22.

Ögel, Bahattin. (2014). *Türk Mitolojisi II*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, s. 681.

Özalp, N. A. (2017). *Hız. Ali Cenklere*. İstanbul: Kapı Yayınları, s. 8.

Pala, İ. (1989). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları. Cilt II, s. 65.

Salan, E. (2017). *Eski Anadolu Türkçesinde Aruz Vezni Ve Uyağın Zarf-Fill Eklerine Etkisi*. Denizli: Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı. 26, Ocak, s.96.

Şentürk, A. (2015). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Dergah Yayınları, s.183.

Thompson, S. (1955). *Motif Index of Folk Literature*, Bloomington:Indiana.

Toprak, İ. (2016). *Hazret-i Ali Cenklere*. İstanbul: Büyüyen Ay Yayınları, 2016, s. 7.

Uzun, M. (1995). *Fatımâ*. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2/2.

Yiğit, İ. (2007). *Osman*. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2/1.

Yüksel, A. (1980). *Türk Folklorunda 7 Sayıs*.Kayseri: Erciyes, S. 29, s.30.

Yüksel, A. (1981). “*Türk Folklorunda Kırk Sayısı*”, *Kayseri: Erciyes, S. 32, s.32*.

EKLER

KASTAMONU NÜSHASI YEMÂME CENGİ TIPKI BASIMI

[1a]

قِصَّةُ يَمَامَةَ وَعَلَى جَنْبِئِدِر
 عشقيله بو خوشی صلوات ویره لم
 بشلدوق او شی بو غز او تکول کبی
 بو کون او تور مشید و اول مصطفی
 جمله اصحابی قاتنه جمعدی
 کور و رلودی رسولک ای یوزینه
 الله علمینی بونلا ره سولیا ایدی
 کو حدیث ایلودی یار ناسره
 اول زمانده اول نبیلو سوردی
 علیه ایدراشیت یا مرتضی
 یعنی طایف بن النعمانی و آره سی
 سوز قبول ایدور و ملمان اولور
 کور سنو کله قیلور لور جد آل

کَرَّمَ اللهُ وَجْهَهُ وَرَحِمَهُ اللهُ
 سوز و اتدن بشلیو بن کیره لوم
 سولیلوم بخچه بر لبک کبی
 اول نبیلو سوردی صدق صفا
 اول اراده مصطفی چون شمعدی
 اشیدور لور لیدی شکو سوزی
 اصحابی آنو کله طویلای ایدی
 تکوی دوستی اول صفا ار ناسره
 دکله نه ایدراشیت پیغمبری
 وقتدر کیم سنی قیلدی بو غز آی
 دین اسلام آنلره بلدور و سی
 الله بو بنی رسول بیلدی لور
 واجب اولور آنلوری قلمی نبال
 طور

[1b]

طور غیل آمدی یا علی و آره آکا
 کور دینه کلور لوسه قوغیل انلوی
 علی آیدر دستور و کله طور آیه
 دستور الوب اوینه کله ی علی
 رمضان آید و هم اول زمان
 حنی ایله حینی کو تکید ی
 بر جاریه دخ و آید ی هم بیله
 او ابجینی تفتیشی ایدوب ارادلو
 و آری دنیا اوده اول ایثی همان
 اول ارفلو کورنه در لک و قلدیلو
 آنجه کیشلور دونه کورنه دور و شور
 دنیا بیچونه یسکل تشویشی آیدوب آرد
 جمله اشوکس مطهره پیا رانده کور
 ایسوز می عشقیله قیل غیل قبول
 اوده جمله آکسور کین دوزدی علی
 کندی یمنی مملکنده غو آری قیله
 علی کندی فاطمه حالنی اشید

سنی یاره دن یاری قیله در سکا
 کم طامودن ازاد اوله جانلوی
 اوه فاطمه قاتنه بو و آره یوم
 اول جلا برك سودو کوی چکر و لوی
 طوردی سیدک قاتننه اوله هاف
 دخ اول اکسور اوغلا نجوغدی
 علینورک اونده اول خدمت قیله
 بیچک اوج کورنه نفقا بوردیلور
 اشیت امدی نه قیلور اول بهلوانه
 بوردلک ایله حق یولنده اولدیلو
 مال او جندن برف آده ایشور
 هیچ کسیه قلمه بورد با بد آرد
 و آرنجغوز او جماع اوله سکا کور
 کم شفاعت قیله سکا اول رسول
 دول اوله بند ی مروانه اولدی و لور
 بو عجایب سورده ی کلامی دیله
 کورنه قلن بونلو تقن یور اوله

[2 a]

قلدي بونلو الله شكوا ايلدي
 حق يولنه ديدو نسه ويره سر
 فاطمه جون دكلدي انوك سوزيني
 كلدي درويش نه قيله لم ددكي
 حني آيدر كيجه بيا جليموز
 تگوي عشقنه ويره رم بن اكا
 خيرايد نله ينه خيرا اولوشور
 حق تعالي در كه عمل صالح قللك
 يتنه كوچك دنيا ده خيرا ايدر كور
 حيني آيدر بن دخي ويره رم بنوه
 فاطميله اول اوچ ياد قلديلو
 آيتديلو بوز دخي ويره دوكة درويش
 كونه اوزونكيجه اوزوج دو قلديلو
 ارته اولدي جون حني دوردي اولدي
 تسبيحيله ذكر مشغول اولديلو
 كلدي بودر وريش بينه الله ديو
 نسه ويره ك تگوي عشقنه بيرو

كلدي بودر وريش تسبيحيه اولدي
 يارين آنده حق ديو آرين كوره سر
 بقدي حسنه يكا دوندي يوزيني
 نسه يوقدر كم اكا ويره لم ديدو
 درويش ويره رم هونه كه واريموز
 تگوي انوك عوض ويره در بكا
 شرايد نوكة آيا غنه دولاشور
 بوينه اون اوننه يوز بيك بولوك
 هم غزايه حق يولنه كيده كور
 حق يولنه فدای اولسونه بوجنوه
 كور و بن حيني خيرا قلديلو
 بيا كورمطابق اولسون بوايش
 صبحي كين ذكر تسبيح اقلديلو
 طلك نمازينا قلديلو بونلو كير
 تگوي حضرت قنده مقبول اولديلو
 تگوي ذكر تهي ديلن سو يليموز
 عوا في رحمت قيله تگوي سيزه

[2 b]

بونده ویرک آنده حاضر بولسوز
 بوسینه بقشیلو چونه بونلو
 دیدیلو کمینه او روح دو تالم
 یینه ویره لم یاکیموز بیواکما
 دوکلو بوسوزه راضی اولدیلو
 سوز او کوشدرقا مووردلو اکما
 دوردو دخی تکیه شکو اتدیلو
 چونه یدی کون بونلو او روح دوتلو
 اجلیغیله چونه بوکلدی جانلو
 چونه بوکلدیو اشکم نندیلو
 ایتدیلو کم ایچ نیلیو سوردی
 آتمز اکندی کامدی بیلوک
 اول نفکم بیزه تودی آتم
 یدی کوندر او شته صبر اندر حتما
 نه بیور راسی بیزه بیسی نیدی لم
 قفتیشی اقدی رسول او تو آردی
 بوزار یون بیسی اوله بولدی

حق قاتنده بوسینه او ذال سو
 نه قیلا لم دیوبن طاشدیلو
 ذکر تسبیحیله یینه یاقه لوم
 سوزه در سو بوسوزه ایدرک بکا
 ننه قانک و آربن اکما ویردلو
 دیدیلو که آل بونی درویشی کما
 کورنه قلدی بونلر برورد کمار
 ذکر تسبیحیله یینه یاتدیلو
 کو ضعیف اولدی اولرک تنلوی
 مدد استه بیور سول کتدیلو
 بآره دلمش مخلوقوک بیغمبری
 آج بوکلدی بیزه بر چار تکل
 ویردک آنی تکیه عشقنه ددم
 حق بوزه رحمت نظریله بقا
 نسه و آریب ویرمکه کتیده لم
 نینه بولدی اولرک ویریددی
 نسه ایتدی کوم اوله قلدی

[3 a]

نسته بولما ديلم آنلره ويره
 جيق زكوة مالنده آل ويره بولره
 على كلنجه بولر بيسونلر آنی
 چقدی بلال استدی بولدی
 دوندی بلال کلدی رسول قاتنه
 نسته بولدییم دیدی محمد
 اشبوايشه کلبيا قلدي يار
 رسول آيدر بلاله اشيت آويار
 مشکل اشلرده که عاجز قللا سر
 حق اوليه بيوردی کم بلوک
 وار يکوز قوآنه مشغول اوکلر
 رسول آيدر بلاله آل بولدی
 تا که بولر آنده قرآن او قويه
 آچلغينه بولرک سبب اوله
 آلدی بلال حنی هم حینی
 کلدی بولر سينلر ايجته کوردیلر
 ره علی قوددی مصحفيله اوکنه
 دوندی رسول بلاله آيدر يره
 بو زمان نفقه اولسون آنلره
 کوره وز صکره نه قیلور اول غنی
 الن جهن ائدی چاره قلمدی
 سولیدی اشبوسوزی حضره تنه
 اکی جهانه کونشی اول احمد
 اشید امدی صکره نه لوقلا یلر
 قرآن ايجنده کورنه درجه وردکار
 نه که تکرر بیور و غید آنی قیلر
 سزدخی اشبوايشی اوليه قلوک
 نه قیلور تکرر سیوکه کور و کور
 الش شهید لوسینه قوبولدی
 قوآنيله شیطانی هم طوقويه
 قرآنک نوريله آچلق منع اوله
 شهید لوسینه ایلتردی آنلر
 جو تموزجه بولر اوليه او قورلر
 مشغول اولدی الکلرک کلامنه
 قلمدی

[3 b]

قلدي بظن آنده تو آن او قيو
 قضا كلسه بر قوله كوز بخلنور
 اول رسول حق صلوات ويره لوم
 اول آراه بر اولوكه و آردی
 بدی بهر بیکه كنك و آردی یقین
 پهلوانلو هو بری جو بی باشی
 جنك ابجنده هو بری اصلو ندی
 بکلونك آدی یامه ید می
 اشیت امدی اول یامه حالنوی
 او آچقدی بکلویله بر کون اول
 اولای یون بر او و آیه اردیلو
 ناکهان کوه یوزینو دوتدی طمانه
 یلدریم شاقیون یغدی و طلو
 هو بری بر یازیه دوشدی کیدر
 الله بر یول کیر و یاولن تجار
 بکلونده ایبردی دوشدی یا لیلوز
 نه بله کم قیصر و کتدی آنوک یولی

قرآنیه شیطانیم طوقیو
 محنت او دیله جکولر طخلنور
 ینه بر خوش تصدیح دیه لوم
 اشیت امدی نه قلود اول یهودی
 هو بر یسی پهلواندی حسین
 یکه ار فلر هو بر یسی ار کتی
 قورق کبی آدم اتن یر لو ایدی
 کدر و النده بر اولوکو ایدی
 نیچ اولدی آیده یم احوالنی
 طاغویازی او آردی صاغی صوه
 دودت یانق اولای یون سوردیلو
 یغدی یغور قرآ کو اولدی جهانه
 اشیدنده قامدی عقلو بیلو
 اشیت امدی یامه دخی نیدر
 قورقود دوشدی ابجنده اولدی نجلو
 بر یوله دوشدی کیدر شویله اهنین
 کم کون مزکه قندر کتدی اولی

[4 a]

کوردی یو لکیم مدینه کیدر
 کوردی کلدو کی محمد شادیدر
 آیدر آی و آه نه قلا یم بواسی
 ناکه آن بواسی صوره بیله
 هر باره یو قولا غومج قیلا لور
 علی طویدینا بویردن کیده یم.
 اشبوسوزی کندوزینه سویلدی
 دیدی هله شهر دکنی و آره یم
 اوله که بوننه الومه بونده کیره
 سوردی کلدی کلر اوجنه دنه آی یار
 اول بیر کلدی حنیله حسینی
 چونکه بونلور قرآنه مشغولدی
 کلدی پیامه بونلور کلا قاتنه
 ایتدی اوغلان نه کشی سویلور
 کم بویرده یا لکن بوق سینه آیشی
 کوچور کلا اوغلان کلر قورقونور
 اشبوسوزی آتارده در اول سقر
 اندیشه قلدی اوزینه کور ندر
 قامو بیخبر لور اول باشیدر
 کور بنو بونده طیوریه اول کشی
 بنا بلوریه اول بکانه لور قیلر
 کور بنم ذره خبیریم آتلور بله لور
 کندوی باشمک چاره سی ایده یم
 دوندی کندویه فکر لور ایلدی
 مدینه شهری نیجه در بو کورده یم
 بکلوریم ایلتم کم آتلور کورده
 کلدی اول سنلور اوجنه هم جو آر
 آنده قرآن او قوردی اول حسینی
 اونلور دنه یور کورک غول غولدی
 سویلدی اشبوسوزی حضره تنه
 حال کور دنه یکا معلومه آیله کور
 سویله کور بونوره نه در سوره آیشی
 چانه وار کله دیوار کورده سی
 دوندی حسینی آکا بقار
 دوندی

[4 b]

دوند و حسن حسین هم سویدو
 نه در سخا نیه کلاک جوزه بویکا
 بو محمد شکر پیرا آو بد فعال
 بیو علینوکه او غلیوز در آکا
 سیندن چون اشتری بوسوزو
 قاتیوبنی اندی آتندن بیروه
 بو طبنجا اوردی آنوک یوزینه
 بودی حسن یوزینه اوردی اول
 ایتدی کوچنی بولدیم آخوبنی سوزو
 دپردی اول مصحفی کولدی بیروه
 هیچ بلور مو اول علونه قلدوغنی
 اشقی قیلم بنی سوزه اول دستاره اوله
 هیچ بلور میکم نه لو قلمش دران
 اریسه کلسون بو و بندن میکا
 اشبو سوزی سوزی ددی مالک ایچار
 آقا لوبنی آکوبنی اغلا دیلمی
 در لو ایدی ای باب کور کوزونی

نه صور آریسینی دیوسول ایلدی
 کم کر کم اوله نه در لو سکا
 بونده کلاک کو قیلانی فتنه آل
 صور آریسک حال مز بود رسکا
 قاقدری کما فرقانه دوندی کوزی
 اشیت اول ملعون که نیلو بونله
 قانیله یاشی طوله کلاک کوزینه
 بغلیوبنی بندی آتد دو تدی یول
 حسن اغلو یاشیله دولدی کوزی
 یوزینه لایق سوکو اول بیغمه
 بنی سیوه قللم اول بیوه قلدوغنی
 تا اولنجی پوره کنده طلاع اوله
 شاهلرک تختینی اصق قلندر
 کوستویم نیجه در ارکک آکا
 حسن اغلو حسین ایله زار دار
 کوز لوندن یشاری چغلدیلو
 الدی کیدر بو بوزیم آلی بوزی

[5 a]

یو قمد در بزدن خبرك آو بابه
 او پله دیوب آغلایلو ذآر زآر
 آله اوردی بونلوی آلدی کیدر
 شکره یاقین کلا دی چونله کوردلو
 آلدیلر تختنه کلدیلر که آنی
 حنی حینی بله کتوردیلر
 ملک اوغلیدر بونلونه کینیدر
 سوزنه آزدی مدینه اردی یولم
 شکره او جنده بونلوی بولدم همه
 آله اوردیم او آدن دودم کیمرو
 ایسی ایله یوم بونلوه بو آد قلا
 هله صقلک در بونلوی بو کون
 بن بلورم بونلوی نتمک کورک
 آلدیلر حنی حینی کتدیلو
 قلا دی بونلوی بونلوه در دیله
 بندینی چون کوردی آغلای دیلو
 پس حنی دوندی حینه بقار

چاره یو قمد در بزدن خبرك آو بابه
 سنی یادی قیل بیزه آی بیورد ککار
 ایردی کندو الله کم کور نیدر
 لشکره قاهوی قرشو کلا دیلو
 اول کافر کورک هم سوندی جان
 بونه اوغلا ندر دیوبنی صور دلو
 سولیدر ملک دشنی اشیدر
 وآر و بآته بونلوه ایردی الوه
 علنک اوغلا نلرینی طو تدم ره آه
 اوشی آلورینی بو رایه کلدیم بیرو
 کوره یم که علی بجا بونلوه نه نیله
 بن بونلویله ایدم یارینی دو کون
 هله صقلک سز بونلوی تیورک
 ای بخلر نند آله التدی یاسر
 آلوری ایقار می هم بنز یله
 کوزلورنده یشلری چغلدیلو
 کوزلورنده قانلوی باشلر آقر

پس حنی

[5 b]

بستی صنی حینه آیدر آوی یار
 هیچ کینه بنجلین اولسون
 نه عجب حالدر کم اولدی بوزه
 صنی آیدر کم آیا پسر وردکار
 یا الهی قاشوز چارونچار
 ایرته اولدی چون کونش کتوردی کلنی
 چقدی یامه او توردی تختنه
 جمله بکلر قاتنه درلد یاسر
 دیدیلو کم دولتوک ارتوه آوناه
 حکم قلدی بکلرینه و آیر بکلور
 قوللوی اولدم کسردوب کتدیلو
 صنی حینی آلون کلدیلو
 پادشاه جلده آیدر طور او مرو
 طوردی جلده بستی بوردی او زنه
 چقدی قانچدی ووردی سویلادی
 کسا یوزم شمدی بونلورک باشین
 درغامنه هیچ ویرمکل آلسر امانه
 نه عجب قلدی بزمیله رورکار
 آناه اقایه حوت قاسون
 کم بوزیم جانموزه اولدی جزای
 بونه حالدر کافره اولدق شکار
 بو چاره خردرد میوزه قیل تمار
 لون رنگ اولدی پینه هردو لوطانی
 سونوبن دولتنه هم بختنه
 آل بغلیوب قوشونه طور دیلو
 کم همیشه دوشماک حور تباہ
 اول کی ارغلا فی آلکوک کلکوز
 صنی حینی قاتنه تیدیلو
 آقلوی بک قاتنه کتوردیلو
 آل قلیجوک الوکه توکل بزو
 اوستونده معصوملور اولدی روان
 مدح ایلدی شاه دعا کو ایلدی
 بتوره یم ضار بله بونلورک باشین
 لیزاشین بتوردی بویلو هرماه

[6 a]

در ندی اول یکا جلاد ایدر آمو شاه
 عقلو کوسنی بکشو که جمع آیه کیل
 اومه کم او مک ملامت کتور
 بونلو اول مکله بومر بایش اول
 پسی پیامه ایدر اور اسر مکله
 پسی طولانندی میدانی جلاد ریده
 چکدی قاجو پورودی اول لعینی
 آخی کوردی چونکه حنی آغلادی
 حنی ایدر کافره ویر کحل امان
 دوندی حنی ایدر اول بکه کینه
 اول بوزم آتموز آخر دیر پیر
 شمردی طوقله سنی بوی اولدولاش
 صکره بوی آتموز ایسته کیسدر
 صقله بوی چونکه آته مور کله
 لشکره دوشور آنو کله بطوق قوشین
 اکر یکس بیسک آخی سنی دخی آله کن
 اولدولاش هم آنو کله سنی بوی

کسلان باش بقوه اولمز اول آگاه
 هو اشوک و سوکون صیوبن سویله کیل
 قیل تحمل کم سلا مت کتور رود
 سوکه او حیا آدن سکا نشویش اول
 سنی بونلره هیچ محبت آیا مه
 سوردی کلدی یادش هک او کینه
 کلدی حنی او تنه کم اول یقینی
 اول طور نلور کجکی بی طغلا دی
 بوسوزیم وارد رسکا آیدم روان
 فیجوه آوی بک سنی بزه قلدر کینا
 جمله غازیلوکه اول سروریدر
 عمر بوزک کوللورینی صولدولاش
 بونده اولدوغیمز اول طویسدر
 سنو کله سینک غوغا لوقیله
 فرقت اولوب قولای اولور ایله
 اوچومزی بوزار آله قویله سینی
 یکیرک اولدر قیل ایله بوسوزی

اکر

[6 b]

اکو اول سنو کله کوره سین
 عقی قیل اول سنو اولدورمه
 صقله بوی تا که اقا مزله
 کلا بوی صوایت بوی ادرمکل
 شندی بوییم قانوزه کیرمکل
 اشواشی اشویک و خوشی اوله
 چونکه یماه اشتدی بوسوزی
 دونزی هم وزیر دخی سویلدی
 هم دوشادی اولدور کیم ایده سی
 بکا و میرکل بونلوی صقله ییم
 صبو قیل علی کلورمو کوروشی
 بک قبول اتدی و یوزر کوروشی
 الدی وزیر اوه کلوی اتلوی
 دکله امدیینه بودر لو اکللم
 چونکی وزیر بونلوی اتدی او
 کندی قیوی اچر و شان ماه
 دوشدی دوشک ایتدی او تورک

الوینی بوی اقا کتوره سین
 عمر و کورک ته نفلوین قرمیه
 سنو کله اشواشلی قیله
 بو عمر یز بیبا نه سی طولدر مغیل
 یوق بیره بزمصوه ادرمکل
 اشوز سک کواشک و ناخوشی اوله
 کورکلنه خوشی کلدی بکلندی اوزی
 ایتدی شاه خوشی نصیحت ایتدی
 نا ایده بونلوی چون اکلوروشی
 کیچ کوندوز بونلوی بکلله ییم
 آذن صکره بونلوی اکلوروشی
 امدی آل صقله بونلور کوروشی
 از آدا اولدی هم اولومدن جانلوی
 وزیر ک کلا مینی اشتدی تمام
 قیوی تینوین اچر کیم ایوه ایوی
 حال دوشر اکتلا لرینه اولر ماه
 غصه کوزی کورکلور کوروشی

[7 a]

هم دره کوز او بيله ديمشدر بيزه
 اول نبيلو سوري صدق صفا
 دوردي بوندن يينه اول نامدار
 آلد و حنك النور و قردی بول
 اود ابشخ و آراشاغا کير ديلو
 زندا آنه قوير ديو اغلا ديلو
 بونه حالدر بيزه آي پير وردگار
 کوز لر نده ياش اقر که دونه دونه
 سوز جانندن دخي يکر کستر بنم
 محراب ايجره اکی رحلی قورولو
 قبه ايجر طوب طوب طلمش آي يار
 بن سيزه کلمتر قولله شمه کير
 نيچه قوللق و آديسه بتوره يوم
 بن مسلمان اولشم آگاه اولوک
 کوندر وزن طشه کچه بونده اولوک
 هم خيخ اوکنده کتودي ايمانه
 چو بوزيم طور بيزه ايله چار
 اولوک

بونده کلدو کوز اولم يوقدر سيزه
 بويله ديمشدر آکا اول مصطفي
 اشيت امدی و زميرک حالتی آي يار
 اجدی بر حجه قپونی کيردی اول
 بر قپو اجدی ايجر و کردیلو
 چونکه آني کوردیلو طکل ديلو
 حنيله حینی اغلا و زار
 بيزی زندا آنه قوير لو اوش يينه
 وزير ايدر بونلوه قورتمک جانم
 کوردیلو برا زده بو محراب اولو
 اکی قندیل اکی ياننده يینار
 قورتمکوز آي قوزو لوجم کل برو
 نه که در کوز سيزه کتوره يوم
 دوندی وزير بونلوه ايدر بلوک
 سز علنوک او غلور بن بلور
 سز دی بونلوه پائينه مایلا سان
 دوندی حسن وزير ايدر آي يار

[7 b]

او نه کوه اولدی میدک نشه آویار
 چوه وزیر اشتر و آنلو کسوز بنی
 وزیر آنده طوردی اول دمه بینه
 خوشی نازوک بکسهد اوره بولور
 وزیر اوکلرینه تودی چون آتی
 اجل بخیله گئی بوکلمشیدی بونلو
 چونکه بسملاّه دیوبن صوندیلو
 بر آفاط را تدلیو اول نعمتی
 بونلو آنده صحبته مشغول اولور
 وزیر دآیم خدمت ایدر آنلوه
 اشیت امدی علینک حکایتین
 مدینه دن غزایه کتمشیدی
 دکله امدی بو عجاب سوز پیر
 هرتجنی غزایه کت اول عالی
 خیر اولدی کلوردی عالی
 سوینوبنی قوشو حقیق لادی
 عالی کور و سوزیدی آنلوی

حالیمزکی طعین اولدیو پاکبار
 یلمروب یکشیده دولدی کوزین
 آنلو کبچون و آردی یک تصدیه
 بو جناغ اصلدوب آلدی کلور
 ایدر امدی بیکوز جانم جانی
 هم بوغولوی تسلیمشیدی آویار
 ارتقون آرتقوه اول طعامده یولو
 ایتدیلو شکل که صودق محنتی
 عالی کلنجه بونلو آنده کلور
 علینوک اوغلنلوی اول جانلوه
 نیجه اولدی پنده غزایه و تیز
 یعنی فتح ایدوبنی دونمشیدی
 ویر صلوات عقیله پیغمبره
 تکریم فرصت و پروینی دوزیر
 تکریمیک آملانی اول کوجکولو
 اولو کشی بیوله بقادر لیدی
 هم بیله کلوردی اوغلنلوی

[8 a]

هب مدینه خلقی جمله اردیلو
 علیله هب کلوب کور شدیلو
 علی آیدر نیچون آغلی سزای یار
 حنی بله نیچونه الما دیکور
 دیدی آنلو آنلرک احوالنی
 چونه استدی علی آنلرک سوزینی
 آغاسقده کندوزینی قلدی خراب
 آیدر آئی قوزو لوسم نه اولدی
 هیچ بوفک کبی فرآته ارمیم
 آغلیور آردی روسلک قاتنه
 یا رسول الله اوغللوریم قنی
 یا محمد بر آیت نولدی بونلو
 پس رسول الله علیه سولیدی
 رسول آیدر آئی بلال نولدی
 کور ستر اول چوری بکاسن کرکین
 طاریدی علی آنمی بلال کید
 چوفکله نهید لوسینه اردیلو

صحابه لوقا ملسی یوزاوردیلو
 زاری قلوب جمله سز آغاسقده
 زار لقی نیچون قلو کوزدک آویلا خبر
 حسینیه هم بله کلمه دیکور
 نیچا اولدی اولندن حالنی
 دولدول او سنده بیر صلا دی اولدی
 جمله بیله آغلی اول اصحاب
 او شده بنج جانمه اولدی جزای
 نیمه دراوغل فرآقی کور مدیم
 سولیدی اشبوسوزی حضرتنه
 او شده فرآقی اوردی یقیدی بنی
 قنجر و او آردی بلور موی آنلو
 نیچو حال اولدی حکایت ایلدی
 لطن اتسک بنو الشک اولدی
 نقد آر زحمت ایسه بوسم آیت
 اوردیلو اول ادا کیم دکله نیدر
 رحله اوز نمش یا قوردی کور دی
 علی

[8 b]

علی آذ ازین کوردی سوینور
 دولدی علی بلاله ایدر کیم میر
 آلون بویکا کتشی آخی
 بن کیده رم او شده او غلنلویه
 همتیله بنی اصهار کک سر حقا
 صاغ سلا مت سولیه کم کینه کوره
 سنی کیری دون و آره سوله آخی میر
 همتی بنومیل اولون بیله
 کندوی اخشام ار آسنده ایدی
 قیغویله بویوله دوشدی کیدر
 سوردی اول کونه اخشامه کتعلو
 اکوبن او غلنلر بنی آغلو آوی یار
 اخشام اولدی اندی دولدن علی
 فاذ دهن فارغ اولدی چونکه اوی یار
 بینه کور ستر آفر کور بوز بنی بکا
 آخی ایدین کور بوزده کوردی بول
 کیده کیده اویغوکاردی کوز بینه

آغلی سانی اولور اوینور
 بو قدر اولدی ایریشی بیغجه
 اوش اشموز تعینن ایلدی غنی
 اول جکویم پاره سی جانلویه
 انشاء الله کوزم یکنده بقا
 کور و روم شکر آذ جانم و روم
 سلا میسی دکور بیغامبوه
 بو کوره نیم اشبو یولده نه کله
 دولدی دبدی علی بن یوردی
 اشیدامدی تگوری اصل کورنی ندر
 در عجب نجر معصومو لو حالو
 دولدی اول التند کیدر عقاب و رور
 اکوب آبدست اخشی قلدی و رور
 ایدر آخی یاری قللن برورد کاد
 یا الهی معلوملا و حالیم کما
 سوردی علی دولدی او اصول
 نورمانی قلدی کند و اوز بینه

[9 a]

علی آیدر بود خنیدی در بکا
 قنوجی حینوم نیده یوم
 یا الهی اناوی سن متلغیل
 یوله در شدی اشبو فکر یله کیدر
 جهه ایدر که او یخو یورده ایلیم
 آنر کیله دخی باشا میس یی
 چاره اولدی آنر کیله دخی
 دولدوله بشدی آیدر آوجانم
 هیچ مجاله قومدی او یخو بکا
 بو نیچا کوندر او یقو کورمدی کوزم
 کوز لوم او یقوا لندزه خسته در
 کل کوه ایت سوز می ایلیم قبول
 اوغل یاوی قامشم در دیم قتی
 بو فراتقی مکسیه کور ستر منگل
 یاوزا و قدر مکسیه او غرا مسو
 بویله دیدی دولدولی او بر تو
 حرو قیله اول علی آکلار دیدی

الهی معلومد و رود در حالیم کما
 بلموم استیو قنجره کیده یوم
 شول اما آن بلمو کما فو لودن بکلا
 او یخو کلادی کوزینه کور که نیدر
 قنجره و کیدر یولتی اول که صوبلیله
 باشلوی حدیث قرآن او قلدی
 پس بو کلادی علی بنو کوا جانو دخی
 او یخو لندزه ضعیف اولدی تنوم
 او شی بو حاله اشده معلومدر کما
 حروت او دی او شی یقاد و روز اوزم
 اشبو کوا کلم حرو قیله بسته در
 بکا هم تو د آشی سنی وهم اوغل
 او شی یقار بنو فراتقی حرو قتی
 بو او د قوالی روکی یا ندر در مغیل
 او غرا یونین یوز و کنی طغرا مسون
 کوز لرندن یا شی یزینه قانله صدیچو
 دولدول آلتنده آتی دکا ر دیکی
 چون عا

[9 b]

چون علی دوله وصیت ایدر
 برینوئی بک توجدی دوله وکلی علی
 اثیت امردی دوله و دخی نیدر
 اردی دوله بر جتلمغوا ایچنه
 کوردی قرا کو جتلمغونک ایچ
 یولی یا وی قلدی دوله بولز
 انسی اندی دوله وکلی آنده میره
 دورق ایاغنی بریره دورق هانه
 قاتدی ایاغینی علی او یارود
 اول وهدنه علی او یار او یار
 کوردی اغاج اراسو بلجق یولی
 جهن ایدوبنی اول اراده قود قلدی
 ایوک او و اوچ فلکده موج اول
 دونه بو جوخی اولمش او زوما
 طاع بکشنده کوردی بر جبارق ینار
 باسپانه او فی کلور قولا غنه
 علی میدر که بوند قلعه وارد ودر

او یوقلدی علیه دوله کیدر
 کتدی دوله ییتری بودم اولوی
 صانه سن توشورقا نکلندی کیدر
 بقدی اولدم اوکنه و قیچنه
 هم اکن باجغدی اغاج ایچ
 قنجر وکتدی کنی هیچ بلماز
 طولا نوب کلوردی ینه اول میره
 بر کوزنی حیقرو بن قلدی فغانه
 جوه او یانندی علی دخی حیتور
 اوکنه آردینه جوه قلدی نظر
 دوندی بریک یور قدی دوله و
 جتدی صحای یوزینه کورنه قلدی
 کوردی علی او یله یرنده دورود
 بو طاغیک دینه اردی بهلوان
 سوردی دوله و علی قلدی نظر
 صانله یوز بیک جان ایتردی چانه
 دبدی دوله و لی آکا طغری وارود

[10 a]

کی نظر ایلدی علی هم اسکا
 دورق یا ننده با سبب انلو جاغری
 علی آیدر قلعه کر مک کورک
 اندی دولدولنه مکنند آلدی علی
 دولدولنه دوندی علی سویلدی
 دیوزوک مایج قدمک تو تلیدر
 نیچمدتدر سنو کله اولشم
 هج بونک کبی اوده اوغرا مدیم
 هله بوده واقع اولدی اوئی بکا
 اشبو قلعه ی قیوب کتمیلوم
 شاین اول قوزولوب بونده اوله
 سن بور آده طور بن آنده وآره هم
 اوبدی قوجدی دولدولونچن آغلدی
 ذوالفقاری آمدی امیر اوستونه
 صعدی دولدولونچون اسنادی
 علی دوردی قلعه دیبینه کلودر
 حلقه قیلوب آقدی مکندی علی

کوردی بو حصا دوری ندم کما
 بر برینه حاطر اول در باغور
 کشری برلوب خبرینا موردق کورک
 بغلدی بلنه مکندی اول ولی
 اوبدی کوزلونین وصیت ایلدی
 سکا معلومدر یوده کم در تلیدر
 بو نیچ غزا سنو کله قامشم
 نیچدر اوغل فر آقین کور مدیم
 بنو دکله بسوزی آیدم سکا
 بر نو قیوب غیری کوز تمیلوم
 بزکیدر سوز انلو بونده قلعه
 نه قومدر نیچ قلعه هم کوریم
 ارغل اجدی جکوبنی طاغلدی
 عرض قلدی کندوی حالی دوستونه
 حاطر اول غلک وقتکه سنه ددی
 استواند بر حقا جتی بو بولور
 جقدی مکند بورجه بر کندوی ولی
 طوئدی

[10 b]

طوتدی کند او جی چقدی روان
 علی چقدی پلسبانه جوه طوتدی
 سوردی پلسبانه که فریاد ایلیه
 طوتدی پلسبانه بوغازنی او اعلی
 اول ساعتده پلسبانه اچدی کوزنی
 سولیدی کوردی نه کشی سی اویار
 پلسبانه ایدر حالک ایتد کل بکا
 نه کشی سی دول ایچنده کله سین
 هیچ کسه سنجلیتی ایشی قلمدی
 علی ایدر د کله کل ایدم سکا
 ایی نیچه سلطان کوه کسدم باشی
 چونکه بلدی علینک سوزنی تمو
 سوردی علی قلعنک حالن اکا
 اشبو قلعه ده کم اولور سولیه کل
 بکو مکر نه کشی در لرا اکا
 دونوی پلسبان ایدر علیه ایجا
 بو یا مه قلعه سیدر کلا و کوه

چقدوغی پلسبانه طوتدی غیشی همان
 قنتی یوده چقدی انی بلمدی
 دونه ایچنده چاغوبن سولیه
 سولیمکه قومدی آنی اول ولح
 بقدوغی دم کوردی علینک سوزنی
 کم کلوب طوتدک بوغازم اکا
 هم آدو کوه دیکه کم در لور سکا
 سن بکا بو سنجلیتی ایشی قیلان
 یا خود کلوب قلعیه یول بولدی
 بوزمانده علی ایدر لور در بکا
 قلعه فک تپونه اصدم لشین
 ابسم اولدی دغی طمندی عمو
 ایتدی ایو ملعونه جواب ویر کل بکا
 سنی اولدور ورون بکا جواب ایلک
 اولدور ورم تیز سولیه در بکا
 دکله امدی سوزومی ای بیلوان
 هیچ بلورده سنی سکا نه قلدور عین

[11a]

بلکه سکنه بیک از حی و آرد در آنک
 پهلو آنلودر رفتند سه تنه
 دوندی پاسبان آیدر اشیت
 هیچ که کلدی بوند آیت
 نیچه کوندی او می قلدیم بشتره
 دوندی پاسبان آیدر که علیه بل
 عالی نینه دوندی سولدی آکا
 بر آئی اولدی یا و قلمش آنج
 دونه اندوه مدینه دن کتشم
 امده و حاله بودر آتیدیم کا
 پاسبان آیدر علیه اش بودید و کور
 بکیموز طوغونه کتوردی انج بل
 تصداتن که اولدور زیددی آخ خانه
 شمدیکه زند آشد یا بودی او جانم
 چون خبری بلدی آنلور که علی
 علی دوندی پاسبان سن همماه
 بوسوزیم و آرسکا دیمیم دونه کنی

هر بوی بوی کور بوزیدر سلطانک
 کور، دولو بوزینجا اولور هله
 بوسوزیم و آرسوزیم طوغور آیت
 یتوکوم و آراستیوکلدیم بکیر
 بونده کلدیکه سینه دخی صوره
 صوردوغک نه کشیدر یا اهل دل
 صوردوغم حنی حیندر ککا
 حوت اودی اوشی یقادر اولور
 اشبو وقتینی بو آرایه یتشم
 سنی بلور سک طوغور سینی سوله بکا
 بونجه کون تفتشی ایدو بار آرد و کک
 اولدور و وردی قومادیلو آنج ایل
 دوندی آنلور دیلدی شاهنه آمان
 بلور کم بودر همینی آنجق بنیم
 شاذماه اولدی سوندی اول اولو
 اوشی سوندور دیک بنیم کولم عیان
 کفوی قیوب دینی یولان اوردی
 دوندی

[11b]

دوندی پاسبان علیه آیدر آئی جان
 بن دینم قیوننی او یازم در سکا
 حین اول که بونلک و تونکی اورد
 زای که قادی علی اکا آئی یار
 بر کوننی یومر و غیله قادی علی
 کلب کبوی دپه لای آئی ای میر
 طور دی آن دن یوریدی شکره اینو
 کلای اول شکره سوائه آئی عمو
 چون سوائه ایچر و قلای نظر
 چنک چغانه او آن دن یور کورک
 جملی بکلو ایله صحبت قیلور
 قابو جیلور قامو یا تور جو خبر
 علی آیدر بونله جو ایشی ایده یوم
 علی کلای اول یا قنلرک برین
 یعنی بلوب او یانی بی خوده لر
 لکی کز بصدی او یانله نخ اول ایت
 قانی بصدی بر مغین خور دایلدی

بوسوزی دیمه بکا آئی بهلو آن
 یا علی بوسوزی دیمه هم سن بسکا
 یا خود و آرد و با اول ز سوله یوز سوز
 خشمه کلای قصد یله شریکه وار
 بیندی ملاغلی هم و بردی جانی
 ویر هلو آرد عشقه سنی پیغمبره
 شکره جو ار آردی اول شیرو فر
 کوردی قپو جیلور آنره قامو
 کوردیکم یماچی عشرت آیدر
 رقص او نندن کیدر دیدی عقل اوک
 ساتی ایق یوریدر چنک جا لنور
 او ستلور نده کوردی بر قندل نیار
 تیزرکوشا هک قاتنه کیره یوم
 قاترق بصدی تیزرکوشا آغین
 کندوخی او غوی دیوننی اوردو لر
 دکله امردی نیلدری بو کوشا شیت
 آه این و بی اول لعین بلکله دی

[12a]

کومره نوین سولینور ایدراخی
 صاندی ایجرو قومندر کلان
 کومره نوین سولینور یا تدیینه
 کورمزه اوردی قتی بصدی آخی
 جانی آجدیکم بو کوز باغور
 جان آج سنده بو کوز ملوردی آویا
 کوردیکم بو بردا و عویدر طور
 دبه دبه اویا رور یولدا آشلوبی
 عرب اوغلانی اولامو بو کورک
 صوردیلو کم نه کشی اویلیت
 عالی آیدر بیتو کوم و آردریر
 ایتدیلا امدی بونی بونین کم
 طور دیلوشا هک قاقنه کلدر
 دیدیلوشا هک در لئوک مزین
 صومرو کوز کم سینه خبونی بونو
 دوندی همامه علیه سولیدی
 اوغره سین نیه کلدرک بویکا

کورمونی آکارو یوردی بی دخی
 آیا غین بصوب آکا ز حمتونه
 اشیت امدی بی عالی تندی کنه
 صنا سنکم او جاغ یا ندی جانی
 صانکه اشکدر یا ننده آغور
 کوزینی اووب علیه قلدری نظر
 عزرا ئیلدر صندیکه جانی آلود
 ایتدی صودرک بو کشنک اشکون
 نیه کلدری بونده خبونی صودرک
 نیه کلدرک بونده احوالک آیت
 بونده کلدرک بولام دوده چاره
 الالم بونی شاه الله لوم
 علینوک حالی شاه بلدوردیلو
 بلوزک نه کشیدر بویلیت
 نیوه دندر نیه کلدری بویزه کوه
 نه کشی بی دیوشل ایلدی بی
 آکا کوره بوند ایش ایدم
 عالی آرد

[12b]

بونده کلا و کوه سبه بن اکلغیل
 بونده کلامه سینه دخی صوره
 مسخر آیه آلون کرلشده
 ایتدیکم دلومو سین در آمو
 دلوا و ملشی نی سکا لادهر چاره
 شاه قنده نی ادبلك قیلدین
 سن نره دن سن بونه قیل اشکار
 کم صور آرمه نی بنی آند نم
 هم قوم قبیلیم اول بیخیره
 سکا بو بوشوخ ایدیم دکله کیل
 بن عربده نم سکا بودر نشان
 نه که دیدیم معین ایلدی
 بلور مسیک طوغری سین سولانجا
 نیجدر اول کشی کر بلور کربلدر
 و آروپ آلا ره هج نظر خیلور سین
 عشق افوک کوکام ایچره یو اولور
 آلاک و صفین یکا شیخ ایله کیل

علی ایدر آیی یامه دکله کیل
 اکی دو جک نیوردیم استرم
 چونکه علینوکه سوزنی اشتدیلو
 چونه علی مسخر آیه آلدی قامو
 بودوه یرهدر آچی نی چاره
 بونده دوه نیلسو قام سن کله سن
 دوزدی یامه علیه ایدر آویار
 علی ایدر مدینه شهرنده نم
 بنی مدینه ده اولورم آویار
 اذیم ای ترل بیدر نی اکلغیل
 هاشمیه هم قریشیه آوی جان
 چونه یامه علی سوزنی دکله
 آوی عرب در بو سوزیم و آردر کا
 اول علیدن هیچ خبرک و آرمید
 اول محمدن دخی بلور می سین
 علی ایدر بلادکم خود اولدور
 یامه ایدر علی سوبله کیل

[13a]

بنده او رو ب زنده آنه بر قسم
 کیر و قان یاشیله دوله و کوزنی
 ماغ سلامت بود آدن قتره کاشم
 سن قولای ایت اسمی او کیر کمار
 سزیه حقاً مناجات ایلدی
 آیتدی دکله سوزموی کولل صواب
 نه قدر در آیده ایم دکله سکا
 دنیا خلقنه هم آخی و مردی
 هم حبیبوم دیوینی آخی او کور
 انک اسمینی مدح ایدر لو آوده
 دایم آدینی ذکر ایدر کم دلونیه
 اللہ آنلوی آکا یار ایلدی
 دینی یولنده کافوه ویره جزای
 صد قیله ویردی کولک بیغمی بوه
 نه که دینیم حق آخی اهل ایلدی
 حور جنتد رانوک او زکمان
 دردی جانندن سن حبیبین در بکا
 خانه آه

بنی علینک اکی اوغلنی دو قسم
 چونه اشتری علی آنلو کوزنی
 در آلکوی سن قولای کتور ایشوم
 دینی یولنه صلاحه جوذو الفغار
 چونکه کولندن بوزی سویلدی
 دوندی یینه اول شاهه ویردی جوارد
 چونه محمد و صفی صور دکله بکا
 حق تعالی آکا حبیبیم دیدی
 هب بیر دلکده آخی از تق سوز
 وحش طیور نه که وارد دنیا ه
 آخی شیخ آیله ای قولس رینه
 روق کشی آکا اقوآر ایلدی
 یعنی آنلر کله بیله قیله خنوی
 دورت کشتک بیری صد قید ریل
 عشقیله ما لینی یغما کم ایلدی
 صدق اخلاصیله آنلر کتور دی ایما
 بی اکنجی خوی ویردی در آکا

[13b]

قایم انا اولدی موزله اول عویز
 یار اکنجه هم عمر در سو بیلدی
 آتاسنه دخو ویرمدی در امان
 عدلیله اشلمو اشلدو کینی
 اوج یارینوک نوسو عثماندی
 اول حبیب الله توین ویرد آکا
 اول دخو ویردی بیون حق یولنه
 دورت یارینک بری هم علیدر
 بلشی بیوک ترفی کبه در آنوک
 بکدری انجی ای اغی یصد ر
 حق تعالی آکا اصله نم دیدی
 هم نیجه یوز کافوه کیرم چقار
 هیچ آنوک کبوی جهانه کلمدی
 بادی دکله چونکه صورد نوک ای ییل
 جان انجده مصطفی ذک یاریدر
 ذیل آکا فکویندن اولدی نظر
 جمله غازیلو کو اول سرور ییدر

حق آنوک در کلندی قلدو تمیز
 دینی یولنده اوغلنی قتل ایلدی
 ارلک ایجه حویفنی یوق بوزماه
 آنوک ایچون حق آنی قلدی امین
 اول دخو بل جامع تو آندی
 حق جلا بک رحمتی اردی آکا
 تکریم آدینی از براتدی دیلنه
 مصطفی ذک کویه کوسو ولیدر
 قتلین ایدر دایما اول دشمنانه
 عقلی کامیل کندوسو کوی اوصلد
 نیجه اقامسری اول فتح ایلدی
 دینه کرمینلرک بلشین چپا در
 ارلکنه کسه آنوک مقابل اولدی
 هم کویه کیدر علی بیغامبر
 نیجه کافر نوک اول آغیا ریدر
 کافر اشقیه اونن اوردی صد آدر
 اول محمد ک وفادار یاریدر

[14a]

دین یولنده کافره ویرنر امان
 چون علینورک و صفی مردک و بکا
 چون یماهه علی سوزین دکلدی
 صالاری بلنجه تعجب قلدی اول
 و آردی بو بهلو آنی هم آنورک
 چون علینک و صفی اول اشیدر
 قاقیو بی طور دی یوندن اورو
 بو تکلیف علیه اوردی اول ایت
 نه کشیدر اول علی کم سویلدک
 بوند او لیدی کوریدرک بنی آکا
 دک دو سویلدک کناسنی آنی
 بو یله دیندی یوننه و آردی یینه
 حبر ایدر بنی آکا دینا دی امیر
 آتیدی شاهانه و ایدر بو غریب
 هر لورکه رواد کلدی سنک آی شاه
 سن و آدکنی اول دوره بوخی اورو
 بی ادبک قلادی آنی بله سین

کلدی عالی کندی بو بهلو آن
 شرحی بن تقویو آیلدییم سکا
 وصفی خالو اشیدر بنی مصلدی
 دوردی یینه دورق یا نه بقدی اول
 دکلدی سوزینی اول دم علینک
 مسخر آیه آلدی دشینی اشیدر
 اول لعین یورودی کلاری ایرو
 دیدی آتیرق سویله و آردی کیت
 شاهه ترشو آنی تقویو ایلدو ک
 ایتمی ایلدییم قلا تیکه و سنی طسکا
 شمدی همین اول دور و درجی
 هانکه او دوروشدی علینک جاننه
 دوردی شاهه سیلدی اولدم و زور
 ایر سنک قاقله یولدن آتیب
 بو یکیلین یوق بیر اوله درکناه
 یا خود سنک خوشو که جواب روره
 بو غریبه سنی کورک د آد قیلیم
 چوقه یماهه

[14b]

چون میامه اشیر و بیوز بیوزین
 علیه آیدر میامه کم او برود دور
 بنی و آر یکی نه اشیر و آرد در آنکه
 شیر حق آیدر آکا ای کلر یار
 اول بنی جو او ز دی بنی دخانی
 پسی دیدیم نه گو که ایت آکا
 شاه مرد آن طوردی یونین او رو
 اول دخانی او تو را کنی طور رود
 پسی مقابل اول دیلو علیله
 یا محمد دیو صیقل دیو قاقی
 دو که دینده او ز لای او میر
 چون علیدن کوردیلو بو هیستی
 کوردیلو باشی کتمی کوه دن یی
 هونلره آیدر میامه نه اولدو کو
 فرکز او ردی انیر قی آلی او ردی
 دو قوی بکلر پادشاه سو یلادی
 دیدیلو شاهه که اولدی بکلان

سخت اولدی اول اده دوتدی بیوزین
 آل حقو کی سندخ آخی او رو
 کم دیومل نامو صو کی دیو سنیک
 بیوز ایدم دکله کیل عقله صغار
 دستور اولسون بر او را ایم آتی
 دستور اولسون حقی و میرمه آکا
 اول استو که تصدیه کلاری ایلرو
 شاه مرد آن علیه تو شو و آردو
 اشیت امریکه عالی نه لوجی قیله
 بوغز نیدن بو کو او را دی اولاتی
 طور ب کبیر آلدی اولدم باشی یی
 قاموخی دتره مک طور قدی قتی
 هب طور قنی آیلدی پاره پاره
 آتی کوردوب قامو کو او غنبر کو
 جوا و غرادن دشر یی یوه طور مدی
 نه حال اولدو غین حکایت ایلدی
 آه ایدو بی پادشاه قلدی فغان

[15a]

ائیدی نویدی بر او رومہ الدی اول
 ددیلو شاهه کم اولدی کی بلوکه
 اول ارک قوولو کورنتدیلو
 قوشو کادیلو علیی اور مغه
 دوندی یماہ بونلر سویددی
 پس یماہ ائیدی صوایدرا آی پیر
 نه صوج ائیدیکم زانی اور اسو
 دوندی وزیر اولیکا ایدرا آی شاه
 بونلو وکله برقول ایلیم لوم
 بو یکیدر ویر لم سوزو سلب
 طشره میدانه حقون طوره لو
 شوریله یا الحق الہ ویر میه لیم
 یوخه صحبتده صواش دایم اولور
 اول کیجه کجدی بنه اولدی صباغ
 چون صباغ اولدی قبولو اچلادی
 اغدی سلطان پادشاهلیق نختنه
 قامو یکس باننه دریلدی یاسر
 شو خوش اولور و شردی مکر اول
 اگا کورک سوزو خیر اتق قیلوکه
 جمله سی علیہ حملہ ائیدیلو
 اول ایشوکه قانی علیده المغه
 انلر کلم قول قرار ایلدی
 یوق بیر ظلم ایلمک اول سور
 اول غریبی یوق بیر اولور که
 بو یکیدر یوق بیر قلمق کناہ
 بو یکیدر ائیلر سلاطون ویر لوم
 قانلو لوی قانی ایلسون طلب
 صواش ایدوب بوجونخی اولور
 بو غریب کوک قاننه بزرگ میلوم
 بیکر کنی اندن کیری سلطان بلور
 طاغلوک باندا اور ولدی کلله
 مؤمن او زریده رحمت لوصا چلادی
 سوینون دولتته هم نختنه
 ال بغلیوب قوشونده دور دیلو
 صورتی

[15b]

صور د یلو پیا مه بوغلی شمردی سوز
 ایتدیلو قولو مستزی د آتم شها
 دیدیلو علیه سوزله کلیم
 دوزی علی وزیریه ایدر بلوک
 کم بونلر کله و آتروب جنک ایلیم
 سلطان ایدر وزیره کتور بونی
 قنتی سلا حینی کور ره قبیله قبول
 کم بنه قتلونه قوشوا اول کیده
 آلدی وزیر علی کیردی یوله
 آجدی وزیر اول قپونی کوردیلو
 بقدی اوک دیوارینده شیر علی
 کوردی جیلو اصلش میر پیرین
 مکسک آلمش ارشونه قانتی
 مکسک بکرمی آرشوندار همایین
 مکسک اوتوزار شوندر آی یار
 ایلر و کور بیلو آفادن آی یار
 کورد قاج اول اوک ایچا طبلو

قولو کوزده بلا ضعیف سوزیله کوز
 سوز یوزده جود دره شوز در شها
 قولو که زامی سین بیوزه دیگل
 بنده بر آق یوق بیر اغوی قلوک
 جنک ایچنده بنه آهنگ ایلیم
 جبه خانیه ایلت کوردیوه آتی
 شول بنوم بوز ایغری ورنده اول
 و آروب آندله نجه دیلوک اید
 طوغوی جب خانیه کلدی بیله
 دوزلوعجا ییلو آند دزار دیلو
 اشیت امدی نه لو کور را اول
 کلما و کلما قیصه در لو آی امین
 سکون ارشونه مکسک علامتی
 مکسک قرق ارشونه آی امین
 کی تفریح قلادی آتی شهر یار
 قلمشیدی بوزمانه یادگار
 کلما بیوک کوی کوی کلما اول

[16a]

کوردی علی افلری اغلادی زار
 بونلورک استی قنی در آیو جلیل
 زمانده هر برمی بو اریدی
 جلس کلدی جهانه کتدی حق
 کتدی افلر قلدی بونلور دکار
 افلوه قلدی بیزه دخی قلمیا
 کوردی وزیر هلو ار آسنه علی
 علی ایدر شوخ اندر بر کوره بیم
 چتدی وزیر بیکه بیلا بیله آخی
 کوردی پوز بتمانه واریددی طریقا
 سن عنایت تمیل بره ای کوریم
 کورتور ب آتدی هو آیه اول طونی
 وزیر ایدر بونی کم چکر ای بیل
 بونده آرتوغو چون کیز مر اشیمه
 بو قلیج دخی هم بیله اوق یا بی
 دور لو کسورک تمام دوردی او جا
 قلدی برات کم آجا بینه شیرو علی

دو تری یوزین کو که ایدر نامدار
 قاده پیر کیر یغنا اولدی زلیل
 دنیا ایچره هر برمی سوریدی
 قنی شمدی بوز مانده بوی یق
 تاموسین کوردی کچوردی رور کار
 اوصلو کتدی دنیا یه آلد آنیه
 بو زره کو کی بکندی اول ولح
 بومیه دور بوخت کلور می کوره بیم
 اندور نجه بیکه عذاب کوردی جانج
 بو کو آتیدی دور دیکه که آئی خدای
 هم کوریم کنی هم علیم خیم هم بریم
 اته کن آجودی صغادی بو یغنی
 بو زره کتدی کتور بوب قنده و آیرک
 دویمه آئی کتدی بیسم تشاروشیمه
 کم مو آشی ایامکه اوله قول آتدی
 آلدی علی وزیر اولدی روان
 قآ بینه کافره کید اول ولح
 آتیدی

[16 b]

ایتدیجا اول بوذاغغی بویر کل بکا
 وزنی ایدر کویستوی بوم بن سکا
 اجدی آخوردی بوسنی کوردیلو
 الکوم صبا کبی دور و رکلتی
 وزیر ایدر علیه چون آتی تیر آب
 اته کن صوقدی بلنه شیو علی
 اول علیه قوشو جمله آیلدی
 شیو علی عجباً قلدی هم آجا
 چونکه کوردی کلور آن اول علی
 حقیق و بن بجه آکا قوشو آردور
 آت بقلدی یای او شنه اولدم نه
 مقبری تو وغفور بون آیلدی
 قیبتندن آت افرکه اولدی جنون
 آدی اریا تندی اوردی باشنه
 اوردی ایتر بیو آنکو او شونه
 دو تدی در کیمین بندی علی بودی
 علنک هیبتنه قلن یلو بونلر ملکا

هم بیاض اولیله بیوردی سکا
 پادشاه چون اولیله بیوردی سکا
 اول آتی آن بخلود و راه کوردیلو
 هیبتندن قاقینه و آره منور کشتی
 خاطر اول بوندنکه اولیله خس آب
 اته قوشو بیوردی اولدم و لی
 قکر یلیب کلایل او بونی اگر دی
 کوردیکم عزم اتدی کندندن بکا
 دو کردی بوم و غینین یوردی اولدی
 یس علی کو کسه بوم قرا اولدی
 بودی اوردی قوم دیکم طبود
 صانکه بو خاه دموری موم آیلدی
 ضدی کلنه یا پشدی ذوق منون
 کتدی یا وز لخی اولدی آشنه
 چا دی سواد قکر بیک تصدینه
 ات ایاغندن جمله یولکرا ایدی
 ایتدی بولکدر قوشود و راهی بو سکا

[17a]

بلدی وزیر که علیدر بر کشی
 اشیت امدی فکر نیک قدره تو
 ارته اولدی بنده لشکر یوردی
 جقدی میدان جوی قلدری قرار
 دیدیکم وقت اولدی سوره وار
 میدان آجدی اولدی طور دیلم
 جلن یلوزورنا نقارا اول تغییر
 دبدی علی میدان کیردی روان
 لعب جولان کورستوب قلدری قرار
 آتدی کدر دعواچی اولان بتکا
 حکم قلدری بادشاه اول ادرسه
 قانلو کردی سوزدخی کومز میسیر
 اول کتیدن حقیکوزی آلیکوز
 خصمنک بویسی آتدبدی روان
 سوکون ادری الله کم اول ویرا
 ادری علی اوزه رینه کور نیلادی
 کوردی علی سوکوی ورمز امان
 آندن آرقق مک قلمز بواشی
 دکله امدی علینک هیبتنی
 آتایاغندن بویورلو اریدی
 بک علینوک خصمنه قلدری نظر
 اول کتیدن قانکوزی آلا سز
 شاه بیوردی کوسی حوی اوردلو
 یروژنده کورک جقدی دار کیر
 برسکی ادری الله اول بهلوان
 نعره اوروب جاغمر عدی بهار
 کلسون امدی ویریم حقن آکا
 یوروکوز میدان کیروک آتی میر
 واروب آندن قانلو آلمز میسیر
 اولدوروک آتی پینه سوز کلپکوز
 ادری علی قاتنه اول قلتبان
 علیی بو ضربیل هم اولدور
 علی سکی حواله اول ایلدی
 اشیت امدی نه قیلور اربهلوان
 ابردی

[17b]

ایردو کجدهم طوئدی سکوی علی
 چونکه آلدی سوکیو اول بهلوان
 کلاریکم کچی یا فنده اول بلین
 یه اولدی اول ساعتمه ایلدی
 خصمنک بوی دخی دبدی آتینی
 نغره اوروب اردی علی قاتنه
 اول دخی کوز زینی حواله ایلدی
 قوشو ویردی آکا قلقانی علی
 چکدی قالی قنندن اول مرتضی
 کچی یکنی شویله چالردی اول اتی
 ایت کبی دبه لردی آخی دخی
 قتی اوق آنجیمش اول لعین
 حیقروب بواوق کیرنه کوزلردی
 بر تان ایروب اوستونه آتدی آخی
 بئدی آتک صغریسینه شیرو حق
 دوئدی اکی بر مغیله اول اوتی
 آلدی کندو ترکشدن بر کمان

چکی بن آلدی العده اول روی
 اکی یاره ایلیوب آتدی دروان
 قنبدی آتندن آخی نیلر اشیت
 هم آکا جهتمی بورد ایلدی
 یعنی کم کوستره علیه هیتین
 چونکه اردی علی کله حضرتنه
 علی آنوک کوزینی رد ایلدی
 مرکز انجهدی آنوک بوقیالی
 سن قولای کتوراشمی آوخدی
 اکی یاره ایلدی اول لعنه قی
 آنی کوردی دبدی آتی بوردخی
 اردو کجدهم یاینه صوندی الین
 چکدی دولاردی علی کوزلردی
 کورنه قلادی تکرر اصلا فی علی
 کچی یکنی نیلر سن آکا بربق
 هم دلندن یاد قلدی اولام حتی
 اوقی قوددی کوریش اول زمان

[18 a]

تکیه بر ایدوب دله حتی قلای یاد
 ایز او ق اوردی کو بکنده اول ائک
 آه ایدوبی اول لعین قلای نغان
 گوردی پامه علیتک هیتیبی
 قلای لشکوک ایچنه اول ولو
 چکدی قاج کردی لشکوک ایچنه
 چاغورکم بن علیم گئی بلوک
 اوله دیوب نعره اوروب چاغور
 نعره اوروب شویله کیردی لشکوک
 دولدول اشیدر علیتک نعره
 صیجادی قلعه قیونندن کچر
 جانه اتوبن علیه اردی روان
 اندی آندن دولدوله بندی عالی
 چکدی ذوالفقاری اول شیوخزای
 دمه برکزکم قاج ما آریدی
 صانه سنک قاش اولور دیلو
 انی کوردی کافوک مندی اودی

هم کتوردی اول رسوله صلوات
 یغرنندن طشه چقدی لعنتوک
 بره دوشدی اول ساعت وردجابه
 حکم قلای لشکوک دبدی آتیبی
 کورنی اصلانی عالی
 و هم فیچنه
 یز جک ایمانه کلوک
 اولور کوشوک بوینین اورور
 صانه سن اوردوشدی یا نر اشکوک
 بلدیکیم یونیه کلادی وعده سین
 صانه سنکه قانده دی واردر اوچو
 کوردی دولور سوئدی بهلوله
 ذوالفقاری هم توشندی اولور
 آتیدی بناه اول عالی امر تظمی
 کافوی بلوک بلوک قرآریدی
 براوغور آدن اولدیله یا ندر دیلو
 ذوالفقارک هیتیبندن اردی

علی طغ

[18 b]

علی طغسان بیک از کیمر جفر
 شویله که هیبت بر قدری لشکوه
 پس آنونکم میردی اللہ اول
 پس دیدیلر که شاه بر جاده قیل
 طاشق آیلدیو کم نیلیه لم
 سلطان ایدر وزیرینه که ای بیله
 امردی وزیر علیه و میردی سلوه
 دیدی یامه سلوه ایدر سکا
 نه دریسوزینو دو تم آنوک
 جوه اشتدی علی وزیرنه آنی
 ذوالفقاری قنینه بر آقدی نینه
 ابسم اولدی دخی جنک ایلمدی
 واردی وزیر پس یامه قاتنه
 اتیری نه درسن نیجه ایلایه لم
 تگوری بودردیه لم اقرار ایله
 کفری قیوب بواکا ازینق کورک
 بیوردو کوا و خلا فلورین چقارو لم

صاده سن او دطرورد آنلوی بقا از
 مک قوشود و درمدی اول سور
 وار قیسی ایله که اول نه شاه اول
 بوعلیو مک یکمز بللو کم بیک
 یکرک اولدر امان دیلایه لم
 علیدن امآه دیله قاتنه وار
 لطفیله آدی سلامنی اول امام
 کوم آیلسون امآه ویرسوه بکا
 مطیع اولدق حکمه قومآن سکا
 شادکام اولدی سوندی هم جانی
 علی بلدیله بک کلادی دینه
 ایویا و زمکیه سوز سویلیدی
 سویلیدی اشبوسوزی حضرتنه
 یکرک اولدر علیه سویلایه لم
 کتمیلوم دنیا دن انکار ایله
 هم رسولنی حق نبی بلمک کورک
 آلام آنوک قاتنه وارو لوم

[19 a]

بیوضه بر بوموزی قومز که اساه
 نه دریه سوزینه او و غل آنوک
 دیدیم بکا او یار سک قلا سینی
 تکرید ندر بونلر که دولت لوی
 علمیه که اچنده شوبله بولشم
 هم او شنورد و مکه سکا دیمکه
 نه که دیدی بکه بک ایتدی آکا
 بیورر تیز او غلا نلوی کتور که
 هم الالم آتی بیله و آره لوه
 واردی و ذمیر آلدی کلادی انلوی
 بلدیلو که عالی کلادی استیو
 بندر میا مه قوم بکلر ایله
 اردی میا سلینور که قاتنه
 علینور که او کنده برهق کتور رود
 اولو کچو هب ایلو و کلادیلو
 کاسلوی قامیو مسجد اتدیلو
 هب ییلر مناشیلوی تکر اتدیلو
 بک خاثر

کل حقه دون تو قولاسنی امدی سینی
 کم سلامت تو د قیله بکنه جانک
 صاغ سلامت اقلمکه اولاسنی
 عالمی طومند شوهر تلووی
 دین محردیندر که هم باشم
 کل بودینه دیو دعوت اتمکه
 خوشی اوله بنی رضای و برده کما
 حنی هم حینی یتور که
 بیوز میله اشینه در آتی بله لوه
 سوینور حنی حینی جانلوی
 کتدی بونلورن جمله قصه قیو
 حنیله حینی دخی بیله
 یوزیره اوردی آنوک حضرتنه
 صدق اخلاصیله ایمان کتورن
 علوی او کنده مسلمان اولدیلو
 جمله سندن و آن کلونب او نوتدیلو
 صدقیله اسلام یولنی در تدیلو
 بک خاثر

[19b]

بک نماز اولدی رسولک نوبتی
 دیدی وزیر کندونک احوالک
 علیه دیدی وزیر بوجو تمام
 تگویی بولدیو آنلو قامو
 بک جماعت اولدی و جمله بونلو
 حسن حسین کلون بن اردیسر
 اکی حسرت بولوشون اولدی شاد
 اگدی اول معصوملو و دوندی اما
 اتری خدمت علیه بونلو هزار
 ویردی ما لنی کللی آنده اکی بیر
 بن ضعیفدن آکا سلام ایله کیده
 سن دونون مدینیه و آره سن
 چونه بله حالو پیغمبره اکی یار
 اوشن بو معصوملو بولدی و غم بله
 کر چکه بن بلمدیم اددیم آفی
 هله شکر چونه ایمانه کلاک اوش
 علی اوغلتار بولدی کیدر

سن صلوات ویر محمد امتی
 رسولیه اول کجی احوالک
 اشیدوب کو کللی خوش اتر کامام
 هم رسوله اتر ادر ادر قامو
 تسبیح تمجیده مشغول اولدیو
 آت لورینک یوزینو کوردیلو
 تیغولوی کیدوبنی اولدی و ازلا
 چونکه شاه قوللوغنی قلدی و تمام
 ویردی ما لنی بک الله نکه و آر
 کم دونه کتکل آفی سن پیغمبره
 بن قولنی آکا بیانه ایله کیده
 حالو مو پیغمبره بلدوده سین
 تقدیرنده بویله قلمش کرد کار
 لطف ایدوبنی اول بزه همت قیله
 عشق آنوک اوش دلوقلدیو بنی
 حالو دوشورار بکن چونه اولدی خوش
 پادشاهینله وزیر دکله نیدر

ÖZGEÇMİŞ

Merkez/Kastamonu
Cep (553) 975 14 05
demirruşes@gmail.com

Kişisel Bilgiler

Adı: : Ruğeş
Soyadı : Demir
Doğum Tarihi : 29/12/1995
Uyruk : T.C.

EğİTİM BİLGİLERİ

Lisans **Kastamonu Üniversitesi**
Türk Dili ve Edebiyatı – 09/2013 – 06/2017

Yüksek Lisans **Kastamonu Üniversitesi**
Türk Halk Edebiyatı – 09/2017 –06/2019

İŞ DENEYİMİ

- Kastamonu Üniversitesi - Eğitim Fakóltesi- **Öęretim Üyesi** (2018 - 2019)
- Kastamonu Üniversitesi - (TÖMER) **Türkçe Öğretim Merkezi - Türk Dili Okutmanı** (2018 - 2019)
- Kastamonu Türk Halk Bilimi Araştırma ve Uygulama Merkezi - **Gösteri Sanatları Eğitmeni ve İcracısı** (2016 - 2019)

YABANCI DİL BİLGİSİ

Yökdil (ingilizce): 78,75. Puan

Okuma-Anlama: **iyi** - Konuşma: **orta**